

МІНІСТЕРСТВО ОВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

С. П. Гвоздій, Г. І. Стенпковська

ЗБІРНИК СИТУАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

ПРАКТИКУМ

для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей
закладів вищої освіти України

ОДЕСА
ОНУ
2019

УДК 574.2:57.03(477)(07)

Рекомендовано до друку
Науково-методичною радою
ОНУ імені І. І. Мечникова
протокол № 3 від 20 червня 2019 р.

Рецензенти:

Беспалова А. В. – кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри організації будівництва та охорони праці Одеської державної академії будівництва та архітектури;
Воронов О. І. – доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри гуманітарних та соціально-політичних наук Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентові України;
Третьяков О. В. – доктор технічних наук, доцент, професор кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Гвоздій С. П.

Г 256 Збірник ситуаційних завдань з охорони праці: Практикум для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей закладів вищої освіти України / С. П. Гвоздій, Г. І. Стенпковська. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 180 с.

ISBN 978-617-689-329-5

Практикум розроблений відповідно до рекомендованих МОН України навчальних програм з нормативних дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі» для гуманітарних і природничих спеціальностей й охоплює всі її розділи. Метою збірника є допомогти студентам у засвоєнні навчального матеріалу з охорони праці та сприяти усвідомленню потреби дотримання вимог безпеки і в житті, і в роботі через практичну обробку ситуацій, запитань, завдань, тестів тощо.

Збірник ситуаційних завдань буде у нагоді для студентів, викладачів, усіх зацікавлених питаннями охорони праці та безпеки робітників, законодавства про працю тощо.

УДК 574.2:57.03(477)(07)

ISBN 978-617-689-329-5

© Гвоздій С. П., Стенпковська Г. І., 2019
© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Мета й завдання практикуму з охорони праці	8
Завдання до теми 1. Загальні питання охорони праці. Основні поняття. Навчання з питань охорони праці	10
Завдання до теми 2. Правові та організаційні основи охорони праці. Законодавчі, нормативно-правові акти про охорону праці. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Основні положення законів України: «Про охорону праці», Кодекс законів про працю України та інші.	15
Завдання до теми 3. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Санітарно-гігієнічні вимоги до показників шуму, вібрації, електромагнітного та радіочастотного опромінення, освітлення, вентиляції тощо. Мікроклімат робочої зони. Заходи та засоби захисту людини від дії небезпечних та шкідливих факторів. Психофізіологічні вимоги до умов праці.	39
Завдання до теми 4. Основи електробезпеки. Дія електричного струму на організм людини: термічна, електролітична, біологічна. Причини і види електротравм. Особливості враження електрострумом. Система електро-захисних заходів та засобів, способи визволення потерпілого від дії електроструму.	61
Завдання до теми 5. Основи пожежної та вибухонебезпеки. Основні причини виробничих пожеж. Класифікація пожеж. Небезпечні та шкідливі чинники пожеж. Система захисту від пожеж. Правила пожежної безпеки в Україні та нормативно-правова база. Засоби пожежогасіння.	74
Завдання до теми 6. Атестація робочих місць за умовами праці.	89

Навчання з питань охорони праці в установах галузі освіти та організаціях невиробничої сфери. Пільги і компенсації. Порядок обчислення заробітної платні при різних умовах праці.

Завдання до теми 7. Поняття про виробничий травматизм та професійні захворювання. Основні причини. Профілактика травматизму в галузі. Розслідування нещасних випадків. Травми виробничого та невиробничого характеру. Форми Н-1 та Н-Т, порядок їх складання, кількість, термін зберігання.	97
Завдання до теми 8. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві. Пенсійне законодавство. Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування. Єдиний соціальний внесок.	112
Зразки завдань з модуля «Охорона праці в галузі» для студентів, які навчаються дистанційно (заочно)	127
Завдання на доповнення з охорони праці	133
ВИСНОВКИ	134
ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ПРАЦІ, ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	136
ЛІТЕРАТУРА	161
ДОДАТКИ	165

ВСТУП

Охорона праці на всіх етапах розвитку науково-технічного прогресу завжди була та буде актуальною. Протягом усієї історії людство прагнуло зробити життя зручним, полегшити працю та одночасно підвищити її ефективність і безпечність. Проте в людському прагненні до пізнання, дуже часто засоби витісняли мету, людина ставала додатком до створеного нею простору та виробничих умов, а її власні винаходи становили загрозу для неї самої, для здоров'я і життя.

Усі держави світу, дбаючи про безпеку та здоров'я працівників, постійно розробляють та впроваджують у життя законодавчі та нормативно-правові акти з питань охорони праці. А право на здорові та безпечні умови праці – невід'ємне право кожної людини у будь-якій країні світу.

Згідно даних Міжнародної організації праці щорічно на планеті стається 279 мільйонів нещасних випадків на виробництві, близько 355 тисяч людей гине, реєструється 160 мільйонів випадків професійних захворювань. У зв'язку із виробничою діяльністю щороку понад 2 мільйони осіб помирає внаслідок причин, що пов'язані з роботою.

Виробничий травматизм, як наслідок аварій, пожеж, нещасних випадків є актуальною проблемою у всіх країнах світу, у тому числі і в Україні. Ризик стати жертвою нещасного випадку на роботі в Україні в 5-8 разів вищий, ніж у розвинених країнах. З офіційних джерел відомо, що в нашій країні в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам, працює більше 3 мільйонів робітників.

Сьогодні Україна лікує, забезпечує медико-соціальними послугами й утримує близько 320 тисяч інвалідів праці. Причиною високого рівня інвалідності є недбале ставлення до проблем охорони праці, брак коштів на реконструкцію виробництва, застарілі технології виробництва, низька виробнича дисципліна, часто відсутність контролю за діями працівників та ін. Рівень виробничого травматизму в Україні є одним із найвищих у Європі. Тому, не менш важливим та проблемним є питання адаптації українського законодавства до європейських стандартів.

Вирішення проблем покращення стану охорони та безпеки праці потребує комплексного підходу, розробки заходів на рівні держави, які мають сприяти розробці і впровадженню соціальних нормативів, нових наукових досягнень, удосконалити систему управління охороною праці, розробити заходи щодо підвищення ефективності навчання, пропаганди

охорони праці, суворого дотримання законодавства, правил, норм з охорони праці, відповідальність.

У питаннях збереження трудового потенціалу велике значення набувають питання навчання, професійної підготовки кадрів для попередження й профілактики невиправданих втрат працездатності, травм, загибелі робітників тощо. Сьогодні актуальним залишається виконання ст. 18 Закону України «Про охорону праці», згідно з якою навчання з питань охорони праці на всіх етапах трудової діяльності повинно стати звичайною нормою життя людини.

Отже, перед закладами вищої освіти постає питання якісної підготовки майбутніх фахівців, керівників, інженерів, науковців щодо питань охорони праці. Під час вивчення модулів «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі», студенти мають змогу: ознайомитись із законодавчою та нормативно-правою базою з питань охорони праці; набути компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю; сформулювати відповідальність за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки у побуті та безпеки праці на робочих місцях.

Запропонований практикум для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей закладів вищої освіти України «Збірник ситуаційних завдань з охорони праці» є практичним доповненням до теоретичного курсу з охорони праці. Збірник включає матеріали до окремих тем, які вивчаються модулями «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі», що відповідає типовим програмам, затверджених МОН України. Запропоновано завдання різного типу: тестові, на співставлення, ситуаційні, на доповнення, розрахункові, відкриті запитання тощо, які будуть сприяти розширенню кола знань, умінь і навичок майбутніх фахівців щодо основ охорони праці, забезпечення безпечних умов праці, дотримання законодавства тощо.

Метою збірника є допомогти студентам у засвоєнні навчального матеріалу з охорони праці та сприяти усвідомленню потреби дотримання вимог безпеки і в житті, і в роботі через практичну обробку ситуацій, запитань, завдань тощо. Збірник ситуаційних завдань буде у нагоді для студентів, викладачів та усіх зацікавлених питаннями охорони праці та безпеки робітників.

Висловлюємо щиру подяку рецензентам: кандидату технічних наук, доценту Аллі Вікторівні Беспаловій; доктору наук з державного управління, доценту Олександрові Ігоровичу Воронову; доктору технічних наук, доценту

Олегу Вальтеровичу Третьякову за цінні поради та слушні зауваження, що були висловлені під час підготовки видання.

Автори будуть вдячні читачам за побажання та зауваження щодо збірника ситуаційних завдань. Просимо їх направляти на адресу: ОНУ імені І. І. Мечникова, кафедра здоров'я людини та цивільної безпеки, вул. Дворянська, 2, м. Одеса, 65082, або на електронну адресу: spgvozdiy77@onu.edu.ua

Мета й завдання практикуму з охорони праці

Основною метою практикуму з охорони праці є формування у майбутніх фахівців з вищою освітою необхідного їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з правових і організаційних питань охорони праці, гігієни праці, виробничої санітарії, техніки безпеки, визначених відповідними державними стандартами освіти, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності.

Після вивчення тем з охорони праці студенти будуть знати про: основні поняття охорони праці, основні законодавчі акти про охорону праці; міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці, систему управління охороною праці, органи державного нагляду, громадський контроль із охорони праці, основи фізіології та гігієни праці, відшкодування збитків працівникам у разі ушкодження їх здоров'я, навчання з питань охорони праці при прийнятті на роботу та в період роботи, відповідальність за невиконання вимог з охорони праці, основи електробезпеки та пожежної безпеки тощо.

Наприкінці навчання з охорони праці студенти будуть уміти: визначати вимоги щодо навчання працівників з урахуванням їх функціональних обов'язків, визначати шкідливі та небезпечні виробничі чинники на робочому місці, визначати і дотримуватись вимог законодавчих і нормативних актів з охорони праці в межах функціональних обов'язків фахівця.

Для отримання відповідних знань та вмінь, надбання компетенцій з охорони праці до теоретичного курсу подані завдання практичного спрямування за тематикою охорони праці (нумерація тем довільна):

Тема 1. Загальні питання охорони праці. Основні поняття. Навчання з питань охорони праці

Тема 2. Правові та організаційні основи охорони праці. Законодавчі, нормативно-правові акти про охорону праці. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Основні положення законів України: «Про охорону праці», Кодексу законів про працю України та інші.

Тема 3. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Санітарно-гігієнічні вимоги до показників шуму, вібрації, електромагнітного

та радіочастотного опромінення, освітлення, вентиляції тощо. Мікроклімат робочої зони. Заходи та засоби захисту людини від дії небезпечних та шкідливих факторів. Психофізіологічні вимоги до умов праці.

Тема 4. Основи електробезпеки. Дія електричного струму на організм людини: термічна, електролітична, біологічна. Причини і види електротравм. Особливості враження електрострумом. Система електрозахисних заходів та засобів, способи визволення потерпілого від дії електроструму.

Тема 5. Основи пожежної та вибухонебезпеки. Основні причини виробничих пожеж. Класифікація пожеж. Небезпечні та шкідливі чинники пожеж. Система захисту від пожеж. Правила пожежної безпеки в Україні та нормативно-правова база. Засоби пожежогасіння.

Тема 6. Атестація робочих місць за умовами праці. Навчання з питань охорони праці в установах галузі освіти та організаціях невиробничої сфери. Пільги і компенсації. Порядок обчислення заробітної платні при різних умовах праці.

Тема 7. Поняття про виробничий травматизм та професійні захворювання. Основні причини. Профілактика травматизму в галузі. Розслідування нещасних випадків. Травми виробничого та невиробничого характеру. Форми Н-1 та Н-Т, порядок їх складання, кількість, термін зберігання.

Тема 8. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві. Пенсійне законодавство. Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування. Єдиний соціальний внесок.

Завдання до теми 1.
Загальні питання охорони праці. Основні поняття.
Навчання з питань охорони праці

Завдання 1.1.

До кожного поняття даної таблиці доберіть правильне визначення й укажіть відповідність: номери поняття й відповідної позначки визначення.

№	Поняття	Позначка	Визначення
1	Зайнятість	А	громадська неприбуткова організація, яка об'єднує роботодавців на засадах добровільності та рівноправності з метою представництва й захисту своїх прав та інтересів
2	Трудові спори	Б	обов'язок однієї сторони трудового договору відшкодувати іншій стороні шкоду, заподіяну внаслідок винного, протиправного невиконання або неналежного виконання трудових обов'язків у встановленому законом розмірі й порядку
3	Заробітна плата	В	доручення працівникові роботи, що не відповідає спеціальності, кваліфікації або посаді, обумовлений трудовим договором
4	Організація роботодавців	Г	фізична особа, яка працює за трудовим договором на підприємстві, в установі, організації, їх об'єднаннях або у фізичних осіб, які використовують найману працю
5	Охорона праці	Д	установлена законом тривалість праці працівника протягом доби
6	Гарантійні виплат	Є	діяльність державних органів чи уповноважених державою установ щодо надання громадянам соціально-побутових, соціально-медичних, психолого-педагогічних, соціально-правових послуг та матеріальної допомоги, проведення їх соціальної адаптації та реабілітації
7	Робочий день	Ж	діяльність громадян, пов'язана із задоволенням особистих та суспільних потреб і така, що, як правило, приносить їм

			дохід у грошовій або іншій формі
8	Матеріальна відповідальність	З	комплекс заходів лікувального, діагностичного, профілактичного, реабілітаційного характеру, що надається пацієнтам медичними працівниками
9	Роботодавець	І	неврегульовані шляхом безпосередніх переговорів між працівником і роботодавцем розбіжності з приводу застосування норм трудового законодавства або встановлення ним зміни умов праці, із заявою про розгляд яких працівник або роботодавець звернулися до компетентного органу
10	Переведення на іншу роботу	К	порядок поведінки, взаємодії між працівниками на конкретному підприємстві, в установі, організації у процесі здійснення трудової діяльності
11	Переміщення	Л	передбачене законодавством повне або часткове звільнення певних категорій громадян від виконання обов'язку або надання додаткових прав при настанні соціального ризику
12	Коефіцієнт страхового стажу	М	законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче від якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці (обсяг робіт)
13	Соціальне обслуговування	Н	винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу
14	Соціальна пільга	О	величина, що визначається для обрахунку страхового стажу при обчисленні розміру пенсії в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування
15	Пенсійні виплати	П	суми, що зберігають працівникові заробітну плату за час, коли він з поважних причин, передбачених законом, звільняється від виконання трудових обов'язків і за ним зберігається місце роботи
16	Найманий працівник	Р	система державних нормативів, що встановлюють вихідні розміри оплати праці
17	Внутрішній	С	система правових, соціально-економічних, організаційно-

	трудоий розпорядок		технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я та працездатності людини в процесі трудової діяльності
18	Тарифна система	Т	власник підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, виду діяльності та галузевої належності або уповноважений ним орган чи фізична особа, які відповідно до законодавства використовують найману працю
19	Мінімальна заробітна плата	У	грошові виплати в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що здійснюється у вигляді пенсії, довічної пенсії або одноразової виплати
20	Медична допомога	Ф	доручення працівникові роботи на іншому робочому місці, в іншому структурному підрозділі в тій самій місцевості, на іншому механізмі або агрегаті в межах спеціальності, кваліфікації чи посади, обумовленої трудовим договором

Завдання 1.2.

Який інструктаж проводиться у перелічених нижче ситуаціях? Запропонуйте власний приклад ситуації, для якої необхідно провести певний інструктаж робітнику будь-якої установи чи організації.

1. Якщо робітник буде виконувати нову для нього роботу;
2. Відрядженим працівникам, які беруть безпосередню участь у виробничому процесі на підприємстві;
3. З працівниками інших організацій, які прибули на підприємство і беруть участь у виробничому процесі;
4. З усіма вихованцями, учнями, студентами та іншими особами, при оформленні або зарахуванні до закладу освіти;
5. З усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;
6. З учнями та студентами, які прибули на підприємство для проходження виробничої практики;

7. На початку вивчення кожного нового предмета (розділу, теми) навчального плану (програми) – із загальних вимог безпеки, пов'язаних з тематикою і особливостями проведення цих знань;

8. На початку занять у кожному кабінеті, лабораторії, де навчальний процес пов'язаний із небезпечними або шкідливими хімічними, фізичними, біологічними чинниками, у гуртках, перед уроками трудового навчання, фізкультури, перед спортивними змаганнями, при проведенні заходів за межами території закладу освіти;

9. На роботах без підвищеної небезпеки – 1 раз на 6 місяців;

10. На роботах з підвищеною небезпекою – 1 раз на 3 місяці;

11. Новоприйнятим (постійно або тимчасово) на підприємство;

12. Перед виконанням кожного навчального завдання, пов'язаного з використанням різних механізмів, інструментів, матеріалів, тощо;

13. При введенні в дію нових або переглянутих нормативних актів про охорону праці, а також при внесенні змін та доповнень до них;

14. При виявленні особами, які здійснюють державний нагляд і контроль за охороною праці, незнання вимог безпеки стосовно робіт, що виконуються працівником;

15. При порушеннях працівниками вимог нормативних актів про охорону праці, що можуть призвести або призвели до травм, аварій, пожеж тощо;

16. При виконанні разових робіт, не передбачених трудовою угодою;

17. При зміні технологічного процесу, модернізації тощо та інших факторів, що впливають на стан охорони праці;

18. При ліквідації аварії, стихійного лиха;

19. При перерві в роботі виконавця робіт більш ніж на 30 календарних днів;

20. При проведенні робіт, на які оформлюється наряд-допуск, розпорядження або інші документи;

21. Проводиться зі студентами закладів освіти в разі організації масових заходів (екскурсії, походи, спортивні заходи тощо);

22. У разі екскурсії на підприємство;

23. Робітнику, який переводиться з одного цеху виробництва до іншого.

Завдання 1.3.

Складіть порівняльну таблицю інструктажів з охорони праці за наступною схемою:

Вступний	Первинний	Повторний	Позаплановий	Цільовий

Завдання 1.4.

Розробити інструкцію з охорони праці для вашої майбутньої посади з урахуванням специфіки організації, де Ви плануєте працювати.

Завдання до теми 2.

Правові та організаційні основи охорони праці. Законодавчі, нормативно-правові акти про охорону праці. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Основні положення законів України: «Про охорону праці», Кодексу законів про працю України та інші.

Завдання 2.1.

Дайте відповідь на запитання спираючись на законодавство України з охорони праці.

1. Що слід розуміти під поняттям «охорона праці», яким законодавством регулюється ця проблема?
2. Що передбачено законодавством щодо створення безпечних умов праці?
3. Які обов'язки в сфері охорони праці покладаються на працівника?
4. Які права має працівник щодо охорони праці?
5. Який порядок Інструктажу та навчання працівників з питань техніки безпеки?
6. Чи передбачена видача працівникам засобів індивідуального захисту?
7. Які передбачені гарантії для працюючих у шкідливих умовах?
8. Як ведеться розслідування та облік нещасних випадків на виробництві?
9. Чи застосовуються правові санкції до підприємств, де не виконуються вимоги щодо охорони праці?
10. Які повноваження має Держпраці України?
11. Чи встановлена юридична відповідальність посадових та інших осіб, винних у порушенні законодавства про охорону праці?
12. Що слід розуміти під трудовим договором?
13. Що таке контракт?
14. Якою має бути форма контракту?
15. Які існують умови контракту?
16. Чи можлива необґрунтована відмова в укладенні трудового договору?
17. На який строк може укладатися трудовий договір (види)?
18. В якій формі укладається трудовий договір?

19. Як законодавство регулює випробування при прийнятті на роботу?
20. Яка роль колективного договору в сучасних умовах?
21. Що складає зміст колективного договору?
22. Протягом якого строку діє колективний договір?
23. На кого поширюється колективний договір?
24. Як здійснюється контроль за виконанням колективного договору?
25. Яка передбачена відповідальність за порушення та невиконання колективного договору?
26. Як вирішуються питання щодо працевлаштування інвалідів?
27. Які існують обмеження у прийомі на роботу підлітків?
28. Які існують обмеження у прийомі на роботу осіб похилого віку?
29. Чи покладається на роботодавця обов'язок щодо належного забезпечення робочого місця?
30. Які встановлено правила переведення працівника на іншу роботу?
31. Які загальні підстави для припинення трудового договору?
32. Які загальні правила розірвання трудового договору, укладеного на невизначений строк, з ініціативи працівника?
33. Чи можна розірвати строковий трудовий договір за власним бажанням?
34. Багатьох працівників звільняють не за їх бажанням. Якою статтею регулюється таке звільнення?
35. Хто підлягає звільненню за вчинення аморального проступку?
36. Який порядок надання додаткових відпусток працівникам, котрі мають дітей?
37. Який порядок оплати лікарняних листків?
38. Як розраховується розмір оплати лікарняних листків?
39. Як оплачуються лікарняні листки, пов'язані з трудовим каліцтвом або професійним захворюванням працівника?
40. Як оплачуються лікарняні листки у разі поновлення працівника на роботі після неправомірного звільнення?
41. Як оплачуються лікарняні листки при настанні тимчасової непрацездатності у період, коли працівник був усунений від роботи?
42. Як оплачуються лікарняні листки під час щорічної оплачуваної трудової відпустки?
43. Як оплачуються лікарняні листки при роботі за сумісництвом?
44. Як оплачується лікарняний листок при перенесенні робочих днів?

45. Як розраховується оплата лікарняних листків, якщо працівник у період тимчасової непрацездатності продовжував працювати?
46. Яким чином розраховується оплата лікарняних листків по догляду за хворою дитиною?
47. Чи збільшується сума виплати за лікарняними листками у зв'язку зі зростанням окладу працівника?
48. Хто має право на оплату лікарняних листків?
49. У яких випадках оплачується лікарняний листок?
50. В яких випадках лікарняний листок не оплачується?
51. Коли працівник може отримати оплату за лікарняним листком?
52. Хто отримує оплату лікарняних листків, не отриманих працівником у разі його смерті?
53. Чи оподатковуються лікарняні листки?
54. На яких роботах забороняється застосування праці жінок? Які основні гарантії трудових прав жінок?
55. Чи існують обмеження щодо праці жінок у нічний час?
56. Якими пільгами користуються вагітні жінки і матері, що мають дітей?
57. Які тривалість і оплата відпустки по вагітності, пологах і догляду за дитиною?
58. Чи передбачається надання додаткової відпустки працівникам, які мають дітей?
59. Який порядок надання перерви для годування дитини?
60. Чи підлягає жінка, яка має дітей, звільненню з роботи? Чи можна звільнити її тоді, коли вона перебуває у відпустці по догляду за дитиною?

Завдання 2.2.

Визначте правильну відповідь у запропонованих нижче тестових завданнях. Під час обговорення обґрунтуйте свою відповідь спираючись на відповідну статтю Кодексу законів України про працю.

*Зірочкою відмічені запитання, які містять декілька відповідей.

- 1) *Колективний договір укладається:
 - а) виключно на державних підприємствах;

- б) на підприємствах, в установах, організаціях, організаціях незалежно від форм власності та господарювання, які використовують найману працю та мають права юридичної особи;
- в) у структурних підрозділах підприємства, установи, організації в межах компетенції цих підрозділів;
- г) виключно в акціонерних підприємствах?

2) *Дотримання письмової форми трудового договору є обов'язковим:

- а) у будь-якому випадку;
- б) при укладенні контракту;
- в) при укладенні трудового договору з неповнолітнім;
- г) при укладенні строкового трудового договору?

3) В яких випадках з працівником може бути укладений контракт:

- а) у будь-якому випадку за ініціативою роботодавця;
- б) у випадках, передбачених чинним законодавством України;
- в) на вимогу працівника;
- г) за погодженням між працівником і власником?

4) Під час прийняття на роботу випробування встановлюється:

- а) власником або уповноваженим ним органом;
- б) власником за згодою профспілкового комітету;
- в) за обопільною угодою сторін трудового договору;
- г) вищим у порядку підлеглості органом?

5) *Для яких категорії працівників випробування не встановлюється:

- а) для неповнолітніх працівників;
- б) для державних службовців;
- в) для молодих спеціалістів після закінчення вузів;
- г) для працівників, які приймаються на роботу вперше?

6) *Випробувальний строк:

- а) не може бути менше, ніж три місяці;
- б) не може перевищувати трьох місяців, а в окремих випадках, за погодження з профкомом, шести місяців;
- в) для робітників не може перевищувати одного місяця;

г) за погодження з працівником строк може бути й більшим, ніж встановлено законодавством?

7) *В яких випадках трудовим законодавством дозволяється тимчасове переведення працівника на іншу роботу, не обумовлену трудовим договором:

- а) у разі простою підприємства; \
- б) для відвернення або ліквідації наслідків стихійного лиха, епідемії, виробничих аварій;
- в) для відвернення обставин, які ставлять або можуть поставити під загрозу життя чи нормальні життєві умови людей;
- г) для вчасного виконання плану виробництва?

8) *Тимчасове переведення працівника на іншу роботу, не обумовлену трудовим договором, можливе:

- а) на строк до одного місяця;
- б) за згодою працівника на будь-який строк;
- в) за порушення трудової дисципліни на строк до трьох місяців;
- г) на строк до двох тижнів?

9) Працівник має право розірвати строковий трудовий договір:

- а) попередивши власника письмово за два тижні;
- б) лише в разі хвороби або інвалідності, при порушенні власником законодавства про працю та з інших поважних причин;
- в) працівник у будь-якому випадку не має права розірвати такий договір;
- г) лише в разі хвороби або інвалідності, що перешкоджають виконанню роботи за договором?

10) *В яких випадках розірвання трудового договору за ініціативою власника здійснюється за згодою профспілкового органу:

- а) незадовільний результат випробування, яке було обумовлене при прийнятті на роботу;
- б) прогул, у тому числі відсутність на роботі більше трьох годин протяг робочого дня без поважних причин;
- в) поява на роботі в нетверезому стані, стані наркотичного або токсичного сп'яніння;

- г) звільнення працівника, який вчинив за місцем роботи розкрадання майна власника, ухвалене вироком суду, що набрав законної сили?
- 11) *До додаткових підстав розірвання трудового договору за ініціативою власника з окремими категоріями працівників за певних умов належать:
- а) одноразове грубе порушення трудових обов'язків керівником підприємства та його заступниками;
 - б) у випадку виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі через недостатню кваліфікацію або стан здоров'я;
 - в) розірвання трудового договору з керівником на вимогу профспілкового органу;
 - г) вчинення працівником, який виконує виховні функції, аморального проступку, не сумісного з продовженням виконання даної роботи?
- 12) *Підставами для розірвання трудового договору з ініціативи третіх осіб є:
- а) вимога профспілкового органу;
 - б) призов або вступ працівника на військову службу або альтернативну військову службу;
 - в) поновлення на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу;
 - г) невідповідність працівника займаній посаді або виконуваній роботі через недостатню кваліфікацію або стан здоров'я, які перешкоджають продовженню даної роботи?
- 13) *Видами робочого часу є:
- а) нормальний робочий час;
 - б) подовжений робочий час;
 - в) скорочений робочий час;
 - г) повний робочий час?
- 14) Нормальна тривалість робочого часу складає:
- а) за КЗпП України – 40 годин на тиждень, але підприємства та організації при укладенні колективного договору можуть

установлювати меншу норму тривалості робочого часу, ніж передбачено КЗпП України;

б) лише 40 годин на тиждень;

в) за КЗпП України – 40 годин на тиждень, але підприємства та організації при укладенні колективного договору можуть установлювати більше норму тривалості робочого часу, ніж передбачено КЗпП України;

г) законодавством не регламентується, установлюється роботодавцем?

15) *Яким категоріям працівників установлюється скорочена тривалість робочого часу:

а) працівникам, зайнятим на роботах із шкідливими умовами праці;

б) неповнолітнім працівникам;

в) будь-якому працівнику за угодою з власником;

г) сумісникам?

16) *В яких випадках власник або уповноважений ним орган можуть застосовувати надурочні роботи:

а) за необхідності виконання вантажно-розвантажувальних робіт з метою недопущення або усунення простою рухомого складу чи скупчення вантажів у пунктах відправлення та призначення;

б) для виконання виробничого плану;

в) для продовження роботи при нез'явленні працівника, який заступає, коли робота не допускає перерви;

г) для здачі будівельного об'єкта в строк.

17) Тривалість щотижневого безперервного відпочинку повинна бути:

а) не менша ніж 48 годин;

б) не менша ніж 42 години;

в) не менша ніж 24 години;

г) не більша ніж 48 годин.

18) Тривалість щорічної відпустки повинна бути не менше ніж:

а) 24 календарні дні;

б) 31 календарний день;

в) 24 робочі дні;

г) 30 календарних днів.

- 19) Чи допускається відкликання працівника із щорічної відпустки:
- а) допускається за згодою працівника;
 - б) узагалі не допускається;
 - в) допускається за згодою працівника лише для відвернення стихійного лиха, виробничої аварії, нещасних випадків, простою, загибелі або псування майна підприємства;
 - г) допускається за наказом власника.
- 20) Тривалість відпустки через вагітність і пологи становить:
- а) 70 календарних днів до пологів і 70 календарних днів після пологів;
 - б) 56 календарних днів до пологів і 56 днів після пологів;
 - в) 70 календарних днів до пологів та 56 (у разі народження двох і більше дітей та в разі ускладнення пологів – 70);
 - г) 70 календарних днів до пологів та 3 роки після народження дитини.
- 21) *Види стягнень, які можуть бути застосовані при порушенні трудової дисципліни відповідно до КЗпП:
- а) догана
 - б) сувора догана;
 - в) звільнення
 - г) позбавлення премії.
- 22) Прогоулom вважається:
- а) невихід на роботу без поважних причин протягом усього робочого дня (зміни);
 - б) поява на роботі в нетверезому стані;
 - в) відсутність на роботі більше трьох годин протягом робочого дня без поважних причин;
 - г) відсутність на роботі більше трьох годин протягом робочого дня з будь-якої причини без дозволу власника.
- 23) *Органами, які розглядають трудові спори, є:
- а) комісії по трудовим спорам (КТС);
 - б) органи місцевого самоврядування;
 - в) профспілкові органи;
 - г) місцеві суди.

24) Допомога по догляду за дитиною до досягнення 3-річного віку не надається:

- а) особі, яка всиновила дитину;
- б) батьку або іншому родичу дитини;
- в) особі, яка взяла дитину під опіку;
- г) якщо дитина перебуває на державному утриманні.

25) При настанні яких страхових випадків надається допомога по тимчасовій непрацездатності:

- а) у разі необхідності догляду за хворим членом сім'ї;
- б) за час проведення судово-медичної експертизи;
- в) за час примусового лікування, призначеного за постановою суду;

26) В якому розмірі надається допомога по вагітності та пологах:

- а) 50% середньої заробітної плати;
- б) 100% середньої заробітної плати;
- в) у розмірі мінімальної заробітної плати;
- г) у розмірі прожиткового мінімуму?

Завдання 2.3.

Складіть словник основних понять та термінів з трудового права та права соціального захисту населення України.

Завдання 2.4.

Подовжіть думку та аргументуйте відповідь.

1. Вік, з якого допускається прийняття на роботу, становить....
2. При укладанні трудового договору громадянин зобов'язаний подати такі документи....
3. До обов'язкових умов трудового договору належать умови щодо....
4. Скорочена тривалість робочого часу 36 годин на тиждень встановлюється для....
5. До надурочних робіт забороняється залучати....
6. Дисциплінарне стягнення діє протягом....

Завдання 2.5.

Наведіть приклади до наступних запитань.

1. Види індивідуальних трудових відносин.
2. Види джерел трудового права.
3. Категорії зайнятого населення.
4. Категорії громадян, які не можуть бути визнані безробітними.
5. Випадки обов'язкового додержання письмової форми трудового договору.
6. Категорії працівників, для яких випробування при прийнятті на роботу не встановлюється.
7. Види режиму робочого часу.
8. Види часу відпочинку.
9. Види правил внутрішнього трудового розпорядку.
10. Підстави для припинення трудового договору.
11. Загальні підстави для розірвання трудового договору з ініціативи власника.
12. Додаткові підстави для розірвання трудового договору з ініціативи власника з деякими категоріями працівників за певних умов.
13. Виняткові випадки, за яких власник або уповноважений ним орган може застосувати надурочні роботи.
14. Види індивідуальних трудових спорів, які підлягають розгляду безпосередньо в місцевих судах.
15. Органи, які розглядають колективні трудові спори (конфлікти).
16. Функції соціального захисту.
17. Соціальні страхові фонди.
18. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування.
19. Категорії осіб, які вважаються непрацездатними членами сім'ї.
20. Види державної допомоги сім'ям із дітьми.

Завдання 2.6.

Порівняйте:

1. Систему трудового права та систему трудового законодавства.
2. Трудовий договір з цивільно-правовими договорами про працю.
3. Строковий трудовий договір з трудовим договором, укладеним на невизначений строк.

4. Контракт та строковий трудовий договір.
5. Трудовий договір на певний строк та трудовий договір про тимчасову роботу.
6. Трудові договори про роботу за сумісництвом та за суміщенням.
7. Переведення на іншу роботу та переміщення.
8. Переведення на іншу роботу та зміну істотних умов праці.
9. Переведення за ініціативою працівника з переведенням за ініціативою власника.
10. Неповний робочий час та скорочений робочий час.
11. Гарантійні та компенсаційні виплати.
12. Загальну та спеціальну дисциплінарну відповідальність.
13. Дисциплінарну та матеріальну відповідальність.
14. Матеріальну відповідальність за трудовим правом і майнову відповідальність за цивільним правом.
15. Пенсійну систему, яка регулювалася Законом України «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 р., та нову пенсійну систему відповідно до Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» від 09 липня 2003 р.
16. Пенсію за віком на загальних підставах із пенсією за віком на пільгових умовах.
17. Пенсію за віком із пенсією за вислугу років.
18. Пенсію за віком із пенсією по інвалідності.
19. Пенсію за віком на пільгових умовах із пенсією за вислугу років.

Завдання 2.7.

Користуючись офіційними сайтами Кабінету Міністрів України, профільних міністерств, офіційними джерелами законодавчих документів, дайте обґрунтовану відповідь на запропоновану ситуацію. Обов’язково позначте номер статті та документу, на якому ґрунтується Ваша відповідь.

1. На підприємстві на однакових посадах працюють Сердюк і Петрова. Сердюк пропрацювала вісім років. Петрова – два, однак у неї більш висока кваліфікація. Хто з них при скороченні штату за законом має переважне право на залишення на роботі? Чи зобов’язана адміністрація підприємства запропонувати працівникові, вивільнюваному за скороченням штату, іншу роботу?

2. Працівник підприємства Корольков прогуляв без поважних причин один робочий день. Адміністрація звернулася до профспілкового органу з поданням, в якому просила дати згоду на звільнення Королькова з таким формулюванням: «Звільнений за прогул без поважних причин, п.4 ст.40 КЗпП України». Профспілковий орган не дав згоди на звільнення за цією підставою, мотивуючи тим, що спочатку адміністрація повинна оголосити Королькову догану, а вже потім – звільнити. Представник адміністрації наполягав на тому, що прогул – це грубе порушення трудової дисципліни, тому адміністрація має право звільнити Королькова, навіть якщо у нього й не було раніше дисциплінарних стягнень.

Хто має рацію у цій ситуації: профспілковий орган чи представник адміністрації? За прогул без поважних причин адміністрація зобов'язана чи має право звільнити працівника з роботи?

3. Під час перебування працівниці Іваницької у щорічній відпустці захворіла її шестирічна дитина. Медичний заклад видав Іваницькій листок непрацездатності.

1. Чи має Іваницька право на одержання допомоги з тимчасової втрати працездатності по догляду за хворою дитиною?

2. Чи продовжується відпустка на відповідну кількість днів, протягом яких хворіла дитина?

3. Чи зміниться Ваша відповідь, якщо під час щорічної відпустки хворіла не дитина, а сама Іваницька?

4. Начальник цеху запропонувала кондитеру цього ж цеху Ситнику (що мав 3-й розряд) перейти у цьому ж цеху на посаду кондитера 3го розряду на виготовлення іншої продукції. Ситник відмовився, мотивуючи тим, що це переведення на іншу роботу може бути лише за його згодою. Начальник цеху звернулася до юрисконсульта підприємства, який сказав, що у цьому випадку йдеться не про переведення на іншу роботу, а про переміщення на інше робоче місце й воно не потребує згоди працівника. Виник спір.

Дайте відповіді на запитання:

1. Що таке переведення на іншу роботу?

2. Що таке переміщення на інше робоче місце?

3. Яка принципова різниця між переведенням на іншу роботу і переміщення на інше робоче місце?
5. Робітниці Авраменко була надана відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею трьох років. На її місце прийняли Кириченко. Через два роки Авраменко вийшла на роботу. Кириченко підлягала звільненню, але вона подала довідку медичного закладу, в який зазначено, що Кириченко є вагітною.
- Чи має право власник або уповноважений ним орган звільнити Кириченко з роботи? До відповіді по суті питання дайте відповіді на такі питання:
1. Який трудовий договір був укладений з Кириченко?
 2. На який термін з Кириченко був укладений трудовий договір: на визначений або невизначений?
 3. Які працівники вважаються тимчасовими?
6. Підприємство направило працівника у службове відрядження в межах України. Після повернення з відрядження бухгалтер нарахувала цьому працівникові добові за робочі дні. Працівник стверджував, що добові сплачуються за календарні дні.
1. Кто з них правий?
 2. Як обчислюється кількість днів відрядження для виплати добових?
 3. Чи виплачуються добові при відрядженні працівника на один день?
 4. Як виплачуються добові при відрядженні в таку місцевість, звідки працівник має змогу щоденно повертатися до місця постійного?
7. На підставі наказу по підприємству працівник Водян протягом місяця виконував поряд зі своєю основною роботою обов'язки тимчасово відсутнього працівника Костенка, який перебував у щорічній відпустці.
1. Чи має Водян право одержати доплату за виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника ?
 2. В якому документі встановлюється розміри доплат за суміщенням професій (посад) або виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника?
8. 1) Звільнення яких жінок з ініціативи власника або уповноваженого ним органу не допускається:

- а) вагітних;
- б) жінки, які мають дітей віком до трьох років (або понад три роки, але не більше шести років, якщо дитина за медичним висновком в цей період потребує домашнього догляду);
- в) одиноких матерів при наявності дитини віком до 14 років або дитини-інваліда.

2) Які матері у справах про звільнення вважаються самотніми:

- а) жінка, яка не перебуває у шлюбі і у свідоцтві про народження дитини якої відсутній запис про батька дитини або запис про батька зроблено у встановленому порядку за вказівкою матері;
- б) вдова, інша жінка, яка виховує і утримує дитину сама за наявності дитини до чотирнадцяти років або дитини-інваліда.

3) Чи допускається звільнення зазначених жінок, якщо підприємство повністю ліквідується?

9. Працівника Католіченка було звільнено за скороченням штату (п. 1 ст. 40 КЗпП України). Він подав заяву до суду. Суд визнав звільнення незаконним і прийняв рішення про поновлення Католіченка на попередній роботі та стягнув з підприємства на його користь середній заробіток за час вимушеного прогулу.

Який граничний термін, за який стягується заробітна плата за час вимушеного прогулу:

- а) три місяці б) шість місяців в) не більше одного року

Чи зміниться ваша відповідь, якщо заява про поновлення на роботі розглядалася судом більше одного року не з вини працівника? Чи має право звільнений працівник зажадати від власника або уповноваженого ним органу відшкодування моральної шкоди?

10. Згідно з колективним договором робота у нічний час оплачується у розмірі 60% тарифної ставки (окладу) за кожну годину роботи у нічний час, а галузевою угодою передбачено, що робота у нічний час оплачується у розмірі 40%.

В якому розмірі повинна оплачуватися робота у нічний час працівникам даного підприємства:

- А) у розмірі 40%;
- Б) у розмірі 60%?

11. Керівник установи уклав угоду з гр. Степановим, згідно з якою бригада Степанова зобов'язувалася здійснити протягом трьох тижнів ремонт окремих кабінетів установи за обумовлену плату. Щоб своєчасно закінчити роботу, бригада працювала більше ніж по вісім годин на день та у вихідні дні. Тому після закінчення ремонтних робіт Степанов поставив керівнику установи такі вимоги: додатково оплатити надурочні роботи та роботу бригади у вихідні дні. Чи підлягають задоволенню вимоги гр. Степанова? Яким є характер відносин, що виникли в даному випадку?
12. Визначте за умовами цієї ситуації, чи допускається випробування при прийомі на роботу зазначених нижче працівників? Якщо так, то на який строк?
Пономарьов – електрозварник;
Горбата – економіст;
Пилипенко – інженер – молодий спеціаліст – випускник державного навчального закладу, потреба в якому була заявлена підприємством;
Матлаш – монтер зв'язку – на час прийому на роботу виповнилося 17 років.
13. За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з трудовим каліцтвом або професійним захворюванням, місце роботи (посада) зберігається:
а) протягом чотирьох місяців;
б) до відновлення працездатності;
в) до визнання їх у встановленому порядку інвалідами?
14. Працівники з ненормованим робочим днем у січні складали річний звіт. У зв'язку з цим вони щоденно працювали по дві години більше нормального робочого дня. Крім цього, вони в цьому місяці відпрацювали чотири своїх вихідних дні.
1. Як компенсуються перероблені години працівникам з ненормованим робочим днем:
а) оплатою;
б) надання відгулу;
в) надання додаткової відпустки тривалістю до семи календарних днів?

2. Як компенсуються робота у вихідний день працівникам з ненормованим робочим днем:

- а) надання двох днів відпочинку;
- б) надання одного дня відпочинку;
- в) оплатою в одинарному розмірі;
- г) оплатою в подвійному розмірі?

15. Після закінчення шести місяців безперервної роботи на підприємстві працівник подав заяву про надання йому щорічної відпустки.

Як вона надається:

- а) пропорційно до відпрацьованого часу;
- б) повної тривалості?

16. У завідувача складу Москаленка в результаті інвентаризації було виявлено нестачу борошна на 40 тисяч гривень. За висновком інвентаризаційної комісії нестача утворилася з його вини. Підприємство з Москаленком уклало письмовий договір про повну матеріальну відповідальність.

1. В якому розмірі Москаленко зобов'язаний відшкодувати збитки: у повному чи у межах середнього місячного заробітку?

2. Упродовж якого строку власник або уповноважений ним орган повинен передати до суду справу про стягнення з Москаленка матеріальної шкоди?

3. З якого дня починається строк для стягнення з працівника матеріальної шкоди?

4. Чи може суд поновити пропущений строк?

17. Які дисциплінарні стягнення може бути накладено на працівників за порушення трудової дисципліни:

- А) зауваження;
- Б) догана;
- В) сувора догана;
- Г) звільнення?

18. 18 серпня (п'ятниця) працівник прогуляв. Прогул був виявлений 21 серпня (понеділок). Протягом якого строку на цього працівника може бути накладене дисциплінарне стягнення:

- а) протягом двох тижнів;
 - б) протягом одного місяця;
- З якого дня починається строк:
- а) з дня вчинення прогулу;
 - б) з дня виявлення прогулу?

19. До якого саме стажу зараховується час частково оплачуваної відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею трьох років і час відпустки без збереження зарплати по догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку:
- а) до загального;
 - б) до безперервного;
 - в) до стажу роботи за спеціальністю;
 - г) до стажу роботи, що дає право на щорічну відпустку?
20. На підставі наказу по підприємству заступник головного бухгалтера впродовж чотирьох місяців виконувала обов'язки головного бухгалтера (він хворів). Чи має вона право на одержання різниці між посадовим окладом головного бухгалтера і своїм?
21. Працівника звільнено з роботи, але за трудовою книжкою він не їде. Які дії адміністрації? Чи має право адміністрація переслати трудову книжку поштою? Якщо так, то за яких умов?
22. 1. Працівник Вовчок звільняється з роботи за власним бажанням у зв'язку з виходом на пенсію за віком. Який запис слід зробити у трудовій книжці?
2. Через кілька місяців після виходу на пенсію за віком Вовчок повернувся на те ж підприємство. Пропрацював 1 рік і подав заяву про звільнення. Запис у трудовій книжці?
23. Працівникові Кузнецову адміністрація при звільненні не видала трудової книжки, мотивуючи це його заборгованістю (йшлося про нездані ним майново-матеріальні та інші цінності)?
- Чи вправі адміністрація затримати видачу трудової книжки, якщо працівник не погасив заборгованість?

Кузнецов зажадав, щоб адміністрація сплатила йому середній заробіток за весь час вимушеного прогулу. Чи обґрунтовані вимоги Кузнецова? Який день вважається у такому разі днем звільнення: останній день роботи чи день звільнення?

24. Черговий електрик заводу залізобетонних виробів Білецький за власні кошти придбав на ринку спеціальні гумові рукавиці, оскільки йому на заводі вони не були видані в строки, установлені нормами. Чи будуть йому компенсовані ці витрати?
25. Шліфувальниці меблевої фабрики Чмир, яка має двох грудних дітей, надаються тридцяти хвилинні перерви для їх годування. Чмир звернулася до директора фабрики з вимогою збільшення тривалості цих перерв до однієї години. Директор фабрики погодився збільшити тривалість перерви для годування дітей за умови, що тривалість понад 30 хв. оплачуватись не буде. Чи правомірно це?
26. Маляр-штукатур Загорняк звернулася до начальника Сидорука з проханням перевести її, у зв'язку із вагітністю, на легшу роботу відповідно до медичного висновку. Але начальник, посилаючись на відсутність на будівництві легшої роботи, відмовив їй у цьому. Чи правомірна відмова начальника? Яким чином у цьому випадку має бути вирішене питання?
27. Під час перевірки дотримання законодавства про працю на машинобудівному заводі державним інспектором з охорони праці були виявлені такі факти:
- 1) неповнолітні приймаються на роботу без попереднього медичного огляду;
 - 2) до надурочних робіт і робіт у вихідні дні допускаються, за їх згодою, жінки, які мають дітей віком до трьох років;
 - 3) п'ятнадцятирічна Гусарук працює кур'єром по чотири години в день при п'ятиденному робочому тижні;
 - 4) трьом неповнолітнім працівникам передбачено надання щорічної відпустки, всупереч їх бажанню, в листопаді.
- Які з вказаних фактів є порушенням законодавства про охорону праці?

28. Після закінчення фінансово-економічного коледжу Біла, 17-ти років, була направлена на роботу в фінансовий відділ районної державної адміністрації як бухгалтер-фінансист, фахівець 3 категорії. Однак, у фінансовому відділі вільної посади бухгалтера-фінансиста не було, і Біла була зарахована касиром, що викликало заперечення з її боку. Які пільги для працюючої молоді передбачені нормами КЗпП України? Чи правомірні дії адміністрації за умовою даного завдання?
29. Працівники районної державної адміністрації звернулися до голови адміністрації з проханням перевести їх на легшу роботу у зв'язку з тим, що обидві мають грудних дітей двох- і тримісячного віку, відповідно, а вони працюють весь робочий день за комп'ютерами. У зв'язку з тим, що Давидяк годує дитину грудним молоком, її перевели на іншу роботу; Марущенко в її проханні відмовили, мотивуючи це тим, що її дитина вигодовується штучно. Марущенко звернулася зі скаргою на дії голови адміністрації району до суду. Чи законне рішення голови районної державної адміністрації? Які пільги в галузі праці та заробітної плати надаються жінкам, які мають дітей віком до 1 року? Обґрунтуйте свою відповідь посиланням на чинне законодавство.
30. Власник приватного підприємства «Червоні зорі» видав розпорядження, в якому передбачалося:
- 1) для всіх працівників підприємства вводиться контрактна форма трудового договору;
 - 2) начальнику відділу кадрів попередити в 2-х тижневий термін працівників і укласти з ними контракти;
 - 3) при відмові укласти контракт звільнення провадиться по п.1 ст.40 КЗпП України;
 - 4) передбачати в контрактах повну матеріальну відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству;
 - 5) встановити термін контракту 2 роки.
- Дайте правовий аналіз наведених положень розпорядження власника і знайдіть порушення трудового законодавства.
31. Провідний спеціаліст Ветряк був звільнений з роботи 30 червня 2006 року по п.3 ст.40 КЗпП України за систематичне невиконання

обов'язків, покладених на нього трудовим договором. При розгляді позову про поновлення на роботі в суді з'ясувалося, що за час роботи в установі він дійсно порушував трудову дисципліну, за що адміністрація оголосила йому догану в жовтні 2004 року; 25 липня 2005 він був попереджений про неповну службову відповідність, а 15 червня 2006 Ветряк спізнився на роботу, за що і був звільнений.

Які дисциплінарні стягнення згідно КЗпП України правомочна застосовувати адміністрація?

Який порядок звільнення за п.3 ст.40 КЗпП України?

Яке рішення повинен винести суд по суті спору?

32. Економіст Ганченко була відсутня на роботі три з половиною години. Отримавши письмове пояснення Ганченко, з якого було видно, що вона була відсутня на робочому місці через хворобу малолітньої дитини, завідувач відділом оголосив їй догану за прогул без поважної причини. Ганченко, яка не мала раніше дисциплінарних стягнень, звернулася із заявою в КТС про зняття накладеного дисциплінарного стягнення.

Що розуміється під прогулом без поважної причини?

Який порядок накладення дисциплінарних стягнень по КЗпП України?

Яке рішення повинна прийняти КТС?

33. Кубова, що потребує, за медичним висновком, в переведенні на легшу роботу, подала про це заяву голові районної державної адміністрації, який відмовив у переведенні, пославшись на відсутність такої роботи, і запропонував Кубовій піти у відпустку без збереження заробітної плати або подати заяву про розірвання трудового договору за власним бажанням. Чи правомірні дії голови районної державної адміністрації? Підготуйте відповідь Кубовій відповідно до статей КЗпП.

34. До адміністрації Одеського заводу звернулися із заявами про укладення трудового договору дружина військовослужбовця строкової служби Пастух і син інженера цього заводу Бабіч. Враховуючи, що ці дві заяви надійшли на одне вакантне місце, адміністрація погодилася укласти трудовий договір з сином працівника заводу. При цьому адміністрація зробила посилання на норму колективного договору, згідно з якою дітям і членам сімей працівників заводу надається першочергове право

вступу на вакантні місця. Вважаючи, що її права порушені, Пастух звернулася зі скаргою до прокурора району.

Чи підлягає скарга задоволенню?

35. Водій службової автомашини Козаченко районної державної адміністрації працював на автомашині 9 годин поспіль, після чого йому було наказано працювати ще 3 години. Козаченко відмовився виконувати це розпорядження, посилаючись на те, що у зв'язку з втомою він не зможе безпечно для життя людей вести машину. За це Козаченку було оголошено догану.

Який порядок накладення дисциплінарних стягнень, передбачений КЗпП України?

Чи правомірні дії адміністрації?

36. У Правилах внутрішнього трудового розпорядку установи за погодженням адміністрації з профспілковим комітетом був включений пункт про можливість адміністрації звільняти від роботи службовців за одноразове, але грубе порушення трудової дисципліни. Так, у п. 20 Правил передбачалось, що через не надання у строк квартального звіту службовець звільняється від роботи.

Дайте оцінку доповненню Правил внутрішнього трудового розпорядку установи.

37. Спеціаліст 1 категорії Горбата Н. О., у зв'язку зі скороченням чисельності штатів була переведена на іншу роботу як фахівець 2 категорії в інший відділ. За невихід на роботу Горбата Н. О. була звільнена за прогул. Горбата Н. О. звернулася до суду з позовом про відновлення на колишній роботі. Дайте висновок про правомірність цього переведення. Яке рішення повинен винести суд?

38. Семенов В. Ф. – головний бухгалтер Міністерства охорони здоров'я України, уклав трудовий контракт на 4 роки з п'ятиденним робочим тижнем.

Через півроку з дня укладення трудового контракту головні та провідні спеціалісти бухгалтерії Міністерства перейшли на шестиденний робочий тиждень, а Семенов В. Ф. відмовився працювати в такому режимі і вимагав зберегти за ним п'ятиденку. Адміністрація відмовила

йому в цьому. За неявку на роботу по суботах він був звільнений за прогули без поважних причин згідно п.4 ст.40 КЗпП України.

Семенов В. Ф. звернувся до суду з позовом про поновлення його на роботі зі старими умовами режиму праці та оплати вимушеного прогулу.

Що слід вважати прогулом?

Яке рішення повинен винести районний суд?

Які правові наслідки незаконного звільнення?

39. Водій АТП-1242 Кондратюк був затриманий працівниками поліції за кермом власного автомобіля у нетверезому стані, в результаті чого він був позбавлений прав на керування транспортними засобами строком на 1 рік. Від переведення на роботу автослюсарем Кондратюк відмовився і був звільнений з роботи по п.2 ст.40 КЗпП у зв'язку з невідповідністю займаній посаді.

Кондратюк звернувся до суду з позовною заявою, де вказав:

- невідповідність займаній посаді по п.2 ст.40 КЗпП передбачає недостатню кваліфікацію або стан здоров'я. Він же має найвищу кваліфікацію водія і відмінний стан здоров'я;
- затриманий він був працівниками поліції у вихідний день за кермом своєї автомашини, а значить, трудової дисципліни не порушував;
- в день видання наказу про звільнення він був хворий грипом, про що свідчить представлена суду довідка лікаря.

Як повинен вирішити справу суд?

40. При перевірці дотримання трудового законодавства про охорону праці молоді на фірмі інспектор з охорони праці встановив:
- 1) неповнолітні приймаються на роботу без попереднього медичного обстеження;
 - 2) 15-річна Савченко працює кур'єром по 5 годин в день і ніде не вчиться;
 - 3) 17-річний Печенюк був прийнятий в акумуляторний цех, де, в основному, шкідливі умови праці;
 - 4) трьом неповнолітнім працівникам графіком відпусток передбачено надання щорічної відпустки в листопаді без урахування їх бажання.
- Чи правомірні дії адміністрації фірми, які статті КЗпП України були порушені? Які пільги в галузі праці надаються неповнолітнім?

41. Чи має право інженер з охорони праці підприємства накладати штрафи на працівників, які порушують вимоги нормативних актів про охорону праці?
42. Які передбачені заходи впливу на працівників, що навмисно ухиляються від проходження обов'язкових медичних оглядів?
43. Чи обов'язкова участь представників органу Держпраці в комісії з перевірки знань посадових осіб?
44. Чи може адміністрація функціональні обов'язки працівників по забезпеченню пожежної безпеки на підприємстві покласти на працівників служби охорони праці?
45. На яких працівників поширюються вимоги Типового положення про навчання з питань охорони праці по проходженню первинного, повторного, позапланового й цільового інструктажу з охорони праці?
46. Працівник ухиляється від обов'язкової перевірки знань з охорони праці й позапланового інструктажу. Згідно зі ст. 20 Закону України «Про охорону праці» забороняється допуск до роботи осіб, які не пройшли інструктаж або перевірку знань з охорони праці. Якими правовими нормами варто керуватися при відстороненні від роботи такого працівника?
47. Чи потрібно створювати на підприємствах, в установах і організаціях служби або посади фахівців з пожежної безпеки? Якщо такі посади не передбачаються, то ким повинні здійснюватися організація робіт і контроль за станом пожежної безпеки?
48. 5 січня 2015 р. Вчорашня К. запізнилася на 40 хвилин на роботу, за що їй була оголошена догана. 1 лютого 2016 р. вона була відсутня протягом двох годин на робочому місці, за що 2 лютого 2016 . була звільнена за п.3 ст.40 КЗпП України (систематичне невиконання працівником без поважних причин своїх трудових обов'язків). Вчорашня К. не

погоджувалася зі звільненням, мотивуючи тим, що 1 лютого 2016 р. вона була відсутня на роботі за сімейними обставинами.

В якому порядку повинен бути вирішений трудовий спір? Чи підлягає Вчєрашня К. поновленню на роботі?

49. Із заявою про встановлення неповного робочого часу до директора підприємства звернувся Сидорчук, який своє прохання обґрунтував тим, що вільний час йому необхідний для написання книги. З відповідним проханням звернулася також і Іванчук, яка згідно з медичним висновком здійснює догляд за важкохворою сестрою, що проживає разом із нею. Директор підприємства відмовив у задоволенні прохань обом працівникам, зазначаючи, що колективний договір не передбачає можливості встановлення працівникам неповного робочого часу. До того ж це не відповідає інтересам підприємства.

Чи ґрунтується рішення директора підприємства на чинному трудовому законодавстві?

50. Робітник Василенко через недбалість при виготовленні продукції пошкодив інструменти, які були видані йому підприємством у користування, унаслідок чого вони стали непридатними для подальшої роботи. За порушення технологічної дисципліни Василенку була оголошена догана. Крім того, за розпорядженням власника, із заробітної плати робітника стягувалася повна вартість пошкоджених інструментів. Василенко не погоджувався із необхідністю відшкодування вартості зіпсованих інструментів, оскільки, на його думку, за це порушення він вже поніс одне стягнення – догану.

Чи можливе застосування матеріальної відповідальності разом із дисциплінарною? До якого виду матеріальної відповідальності у даному випадку може бути притягнутий Василенко за зіпсуття інструментів?

Завдання до теми 3

Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Санітарно-гігієнічні вимоги до показників шуму, вібрації, електромагнітного та радіочастотного опромінення, освітлення, вентиляції тощо.

Мікроклімат робочої зони. Заходи та засоби захисту людини від дії небезпечних та шкідливих факторів.

Психофізіологічні вимоги до умов праці.

Завдання 3.1.

У запропоновані визначення вставте пропущені слова замість позначки (...). Кількість таких позначень у питанні відповідає кількості пропущених слів.

1. ... – здатність ока при розгляданні близьких предметів займати положення, при якому зорові осі обох очей перетинаються на предметі.
2. ... – полегшений засіб захисту органів дихання від шкідливих газів, парів, аерозолів, пилу.
3. ... – пристосування ока до зміни умов освітлення (рівня освітленості).
4. ... – пристосування ока до зрозумілого бачення предметів, що знаходяться від нього на неоднаковій відстані, за рахунок зміни кривизни кришталика.
5. ... – специфічна, притаманна людині форма активного ставлення до навколишнього світу.
6. ... – це коливання у пружному середовищі, що мають однакову з шумом фізичну природу, але поширюються з частотою, меншою за 20 Гц.
7. ... – це коливання у пружному середовищі, що мають однакову з шумом фізичну природу, але поширюються з частотою від $1,2 \cdot 10^4$ до $1,0 \cdot 10^9$ Гц.
8. ... (В) – визначається як відношення сили світла, що випромінюється елементом поверхні в даному напрямку, до площі поверхні, що освітлюється.
9. ... (Е) – відношення світлового потоку (Ф), що падає на елемент поверхні, до площі цього елемента (S).
10. ... – це галузь практичної і наукової діяльності, що вивчає стан здоров'я працівників у його зумовленості умовами праці й на цій основі

обґрунтовує заходи і засоби щодо збереження і зміцнення здоров'я працівників, профілактики несприятливого впливу умов праці.

11. праці – такі умови, за яких зберігається не лише здоров'я працюючих, а й створюються передумови для підтримування високого рівня працездатності.

12. (I) – це величина, що визначається відношенням світлового потоку (Φ) до тілесного кута (ω), в межах якого світловий потік рівномірно розподіляється.

13. (Φ) – це потужність світлового видимого випромінювання, що оцінюється оком людини за світловим відчуттям.

14. людини підтримувати тепловий баланс із навколишнім середовищем називають терморегуляцією.

15. праці – характеризуються наявністю шкідливих виробничих чинників, що перевищують гігієнічні нормативи і здатні справляти несприятливий вплив на організм працюючого та (або) його нащадків.

16. праці – характеризуються такими рівнями чинників виробничого середовища і трудового процесу, які не перевищують встановлених гігієнічних нормативів для робочих місць, а можливі зміни функціонального стану організму відновлюються за час регламентованого відпочинку або до початку наступної зміни та не справляють несприятливого впливу на стан здоров'я працюючих та їх нащадків у найближчому та віддаленому періодах.

17. ... випромінювання – потік електромагнітних коливань, що поширюються у вакуумі з постійною швидкістю 300 000 км/с. Це γ -випромінювання і рентгенівське випромінювання.

18. ... випромінювання – потік елементарних частинок із масою спокою, відмінною від нуля, що утворюються при радіоактивному розпаді, ядерних перетвореннях, або генеруються на прискорювачах. Це α і β -частинки, нейтрони, протони та ін.

19. ... випромінювання – це будь-яке випромінювання, взаємодія якого із середовищем призводить до утворення електричних зарядів різних знаків. Розрізняють корпускулярне і фотонне іонізуюче випромінювання.

20. ... прийнято вважати звуки, які негативно впливають на організм людини, заважають його роботі та відпочинку.

21. ... спроможність випромінювання визначається величиною пробігу, тобто шляхом, який пройшла частка в речовині до її повного зникнення.

22. ... спроможність випромінювання визначається питомою іонізацією, тобто числом пар іонів, що утворюються частинкою в одиниці об'єму, маси середовища або на одиниці довжини шляху пробігу.

23. Адаптація – пристосування ока до зміни умов освітлення (... ..).

24. Акомодація – пристосування ока до зрозумілого бачення предметів, що знаходяться від нього на неоднаковій відстані, за рахунок зміни

25. Активність ... речовини характеризується кількістю радіоактивних розпадів за одиницю часу.

26. Властивість організму людини підтримувати тепловий баланс із навколишнім середовищем називають

27. Гігієна праці – це і наукової діяльності, що вивчає стан здоров'я працівників у його зумовленості умовами праці й на цій основі обґрунтовує заходи і засоби щодо збереження і зміцнення здоров'я працівників, профілактики несприятливого впливу умов праці.

28. Діяльність – специфічна, притаманна людині ... активного ставлення до навколишнього світу.

29. Для захисту очей від твердих часточок, бризок кислот, лугів та інших хімічних речовин, а також випромінювань застосовують такі засоби індивідуального захисту як

30. Допустимі умови праці – характеризуються такими рівнями чинників і трудового процесу, які не перевищують встановлених гігієнічних нормативів для робочих місць, а можливі зміни функціонального стану організму відновлюються за час регламентованого відпочинку або до початку наступної зміни та не справляють несприятливого впливу на стан здоров'я працюючих та їх потомство в найближчому та віддаленому періодах.

31. За одиницею ... прийнято люкс (лк) – рівень освітленості поверхні площею 1 квадратний метр, на яку падає, рівномірно розподіляючись, світловий потік в 1 люмен.

32. Засіб ... захисту – це засіб захисту, що надягається на тіло працівника або його частину, чи використовується під час роботи.

33. Засоби захисту ... – це різні види рукавиць та рукавичок, які використовуються для захисту від механічних впливів, підвищених та знижених температур, кислот і лугів, нафти і нафтопродуктів, вібрації, електричної напруги.

34. Засоби захисту голови запобігають ... голови при виконанні монтажних, будівельних, навантажувально-розвантажувальних робіт, при видобутку корисних копалин.

35. Захист органів дихання здійснюється за допомогою протигазів та

36. Звук як ... явище являє собою коливальний рух, що поширюється хвилеподібно у пружному середовищі (газоподібному, рідинному чи твердому).

37. Звуковий тиск та ... звуку, за яких починають виникати больові відчуття в органі слуху людини, називають порогом больового відчуття.

38. Конвергенція – здатність ока при розгляданні близьких положення, при якому зорові осі обох очей перетинаються на предметі.

39. Одиницею ... є нт (нт) – яскравість поверхні, що світиться і від якої в перпендикулярному напрямку випромінюється світло силою в 1 канделу з 1 квадратного метра.

40. Оптимальні умови праці – такі умови, за яких зберігається не лише здоров'я працюючих, а й створюються передумови для підтримування високого

41. Під сукупність тимчасових змін у фізіологічному та психічному стані людини, які з'являються внаслідок напруженої та тривалої діяльності й призводять до погіршення її кількісних та якісних показників.

42. Під ... розуміють механічні коливання твердого тіла.

43. Під втомою розуміють сукупність тимчасових змін у фізіологічному та психічному стані людини, які з'являються внаслідок напруженої та тривалої діяльності й ... до ... її кількісних та якісних показників.

44. Різницю між атмосферним тиском і значенням повного тиску в даній точці звукового поля прийнято називати ... тиском .

45. Світловий потік (Φ) – це потужність світлового видимого випромінювання, що оцінюється ... людини за світловим відчуттям.

46. Сила світла (I) – це величина, що визначається ... світлового потоку (Φ) до тілесного кута (ω), в межах якого світловий потік рівномірно розподіляється.

47. Фізична діяльність визначається, в основному, роботою м'язів, до яких у процесі праці кров, забезпечуючи надходження кисню та вилучення продуктів окислення.

48. Фізична діяльність визначається, в основному, роботою м'язів, до яких у процесі праці посилено припливає кров, забезпечуючи надходження кисню та вилучення

49. Шкідливі умови праці – характеризуються наявністю шкідливих виробничих чинників, що перевищують гігієнічні нормативи і несприятливий вплив на організм працюючого та (або) його нащадків.

50. Яскравість (В) – визначається як відношення ... світла, що випромінюється елементом поверхні в даному напрямку, до площі поверхні, що освітлюється.

Завдання 3.2.

Дайте відповідь на запропоновані тестові завдання. Номер запитання, позначений (*) містить декілька правильних відповідей. В усіх інших запитаннях лише одна відповідь.

1. Які умови праці характеризуються наявністю шкідливих виробничих чинників, що перевищують гігієнічні нормативи і здатні справляти несприятливий вплив на організм працюючого та (або) його нащадків:
 - А) – оптимальні;
 - Б) – допустимі;
 - В) – шкідливі;
 - Г) – небезпечні (екстремальні).

2. Які умови праці характеризуються такими рівнями чинників виробничого середовища, вплив яких протягом робочої зміни (або її частини) створює високий ризик виникнення важких форм гострих професійних уражень, отруєнь, каліцтв, загрозу для життя:
 - А) – оптимальні;
 - Б) – допустимі;
 - В) – шкідливі;
 - Г) – небезпечні (екстремальні).

3. *До чинників виробничого середовища належать:
 - А) – параметри мікроклімату;
 - Б) – вміст шкідливих речовин у повітрі робочої зони;
 - В) – рівень шуму та вібрації;

- Г) – рівень інфра- та ультразвуку;
- Д) – освітленість;
- Е) – стан здоров'я працюючих

4. *Мікроклімат у виробничих приміщеннях, під яким розуміють умови внутрішнього середовища у цих приміщеннях, що впливають на тепловий обмін працюючих з оточенням, визначають поєднанням наступних показників:

- А) – температура повітря;
- Б) – шум;
- В) – вологість повітря;
- Г) – швидкість руху повітря;
- Д) – освітленість;
- Е) – температура поверхонь, що оточують людину;
- Ж) – інтенсивність теплового опромінення.

5. *Мікроклімат у виробничих приміщеннях, під яким розуміють умови внутрішнього середовища у цих приміщеннях, що впливають на тепловий обмін працюючих з оточенням. Які з наступних показників при цьому не застосовують?

- А) – температура повітря;
- Б) – шум;
- В) – вологість повітря;
- Г) – швидкість руху повітря;
- Д) – освітленість;
- Е) – температура поверхонь, що оточують людину;
- Ж) – інтенсивність теплового опромінення.

6. *Віддача тепла організмом людини в навколишнє середовище здійснюється наступними основними способами:

- А) – конвекцією;
- Б) – електризацією повітря;
- В) – випромінюванням;
- Г) – випаровуванням вологи з поверхні шкіри;
- Д) – намагнічуванням повітря;
- Е) – кондукцією (теплопровідністю).

7. *Які з наведених нижче приладів використовують для вимірювання параметрів мікроклімату виробничого середовища:

- А) – термометри, термографи;
- Б) – психрометри, гігрометри;
- В) – спідометр;
- Г) – анемометр;
- Д) – люксметр;
- Е) – пірометр.

8. *Нормалізація параметрів мікроклімату здійснюється за допомогою комплексу наступних заходів:

- А) – будівельно-планувальні;
- Б) – соціально-політичні;
- В) – організаційно-технологічні;
- Г) – санітарно-гігієнічні;
- Д) – технічні;
- Е) – фізіологічно-психологічні.

9. *До заходів, що використовуються на виробництві для забезпечення необхідних мікрокліматичних умов виробничого середовища, відносяться:

- А) – удосконалення технологічних процесів та устаткування;
- Б) – раціональне розміщення технологічного устаткування;
- В) – автоматизація та дистанційне керування технологічними процесами;
- Г) – раціональна вентиляція, опалення та кондиціонування повітря;
- Д) – раціоналізація режимів праці та відпочинку;
- Е) – застосування теплоізоляції устаткування та захисних екранів;
- Ж) – створення кімнат психологічного розвантаження працівників.

10. *Які з указаних нижче приладів можна застосовувати для вимірювання температури повітря виробничого середовища:

- А) – термометри ртутні, спиртові;
- Б) – термографи;
- В) – психрометри;
- Г) – гігрометри;
- Д) – спідометри;
- Е) – анемометри;
- Ж) – пірометри.

11. Які з указаних нижче приладів можна застосовувати для вимірювання швидкості руху повітря виробничого середовища:

- А) – термометри ртутні, спиртові;
- Б) – термографи;
- В) – психрометри;
- Г) – гігрометри;
- Д) – спідометри;
- Е) – анемометри;
- Ж) – пірометри.

12. *Рационалізація режимів праці та відпочинку досягається:

- А) – скороченням тривалості робочої зміни;
- Б) – введенням додаткових перерв;
- В) – створенням умов для ефективного відпочинку в приміщеннях з нормальними метеорологічними умовами;
- Г) – створенням зон відпочинку у гарячих цехах;
- Д) – наданням додаткових днів відпочинку протягом робочого тижня.

13. Рационалізація режимів праці та відпочинку не досягається:

- А) – скороченням тривалості робочої зміни;
- Б) – введенням додаткових перерв;
- В) – створенням умов для ефективного відпочинку в приміщеннях з нормальними метеорологічними умовами;
- Г) – створенням зон відпочинку у гарячих цехах;
- Д) – наданням додаткових днів відпочинку протягом робочого тижня.

14. *Які теплоізоляційні матеріали використовують для створення теплоізоляції та захисних екранів на виробництві:

- А) – бітум;
- Б) – азбест;
- В) – азбоцемент;
- Г) – мінеральну вату;
- Д) – склотканину;
- Е) – керамзит;
- Ж) – пінопласт;
- З) – оргаліт.

15. *Які з наведених нижче показників освітлення виробничих приміщень відносяться до кількісних:

- А) – світловий потік;
- Б) – фон;
- В) – сила світла;
- Г) – контраст між об'єктом і фоном;
- Д) – яскравість;
- Е) – видимість;
- Ж) – освітленість.

16. Основною одиницею виміру сили світла є:

- А) – кандела (кд);
- Б) – люмен (лм);
- В) – ніт (нт);
- Г) – люкс (лк);
- Д) – стерadian.

17. Основною одиницею виміру освітленості є:

- А) – кандела (кд);
- Б) – люмен (лм);
- В) – ніт (нт);
- Г) – люкс (лк);
- Д) – стерadian.

18. *Видимість залежить від:

- А) – освітленості;
- Б) – розміру об'єкта розпізнавання;
- В) – яскравості об'єкта;
- Г) – контрасту між об'єктом і фоном;
- Д) – тривалості експозиції;
- Е) – розміру фону.

19. У виробничих умовах для контролю освітленості робочих місць та загальної освітленості приміщень використовують наступні прилади:

- А) – пірометри;
- Б) – гігрометри;
- В) – анеометри;

- Г) – люксометри;
- Д) – тахометри.

20. *У виробничих умовах для контролю освітленості робочих місць та загальної освітленості приміщень не використовують наступні прилади:

- А) – пірометри;
- Б) – гігрометри;
- В) – анемометри;
- Г) – люксометри;
- Д) – тахометри

21. *Основні вимоги до виробничого освітлення:

А) – відповідність встановленим нормативам величини світлового потоку або сили світла;

Б) – освітленість на робочій поверхні має відповідати характеру зорової роботи і бути не нижчою за встановлені норми;

В) – необхідно забезпечити достатню рівномірність та постійність рівня освітленості у виробничих приміщеннях, щоб уникнути частой переадаптації органів зору;

Г) – не допускати, щоб джерела освітлення та інші предмети, що знаходяться в полі зору, справляли засліплюючу дію на працівників;

Д) – не створювати на робочій поверхні різких та глибоких тіней (особливо рухливих);

Е) – повинен бути достатнім для розрізнення деталей контрасту поверхонь, що освітлюються;

Ж) – виробниче освітлення має бути надійним і простим в експлуатації, економічним та естетичним.

22. *Виробниче освітлення за джерелами світла поділяється на види:

- А) – природне;
- Б) – локалізоване;
- В) – суміщене;
- Г) – штучне;
- Д) – чергове.

23. *Природне виробниче освітлення поділяється на:

- А) – бокове;

- Б) – верхнє;
- В) – комбіноване;
- Г) – місцеве;
- Д) – загальне;
- Е) – локалізоване.

24. *Штучне виробниче освітлення за функціональним призначенням поділяється на:

- А) – загальне;
- Б) – робоче;
- В) – аварійне;
- Г) – евакуаційне;
- Д) – охоронне;
- Е) – чергове;
- Ж) – локалізоване.

25. *До основних абсолютних параметрів, що характеризують вібрацію, належать:

- А) – вібропереміщення;
- Б) – амплітуда вібропереміщення;
- В) – віброшвидкість;
- Г) – віброприскорення;
- Д) – період вібрації;
- Е) – частота вібрації;
- Ж) – енергія коливань.

26. *Залежно від джерела виникнення загальна вібрація підрозділяється на:

- А) – транспортну;
- Б) – транспортно-технологічну;
- В) – технологічну;
- Г) – побутову;
- Д) – атмосферну;
- Е) – літосферну.

27. *Загальну технологічну вібрацію за місцем дії поділяють на такі типи:

- А) – на постійних робочих місцях виробничих приміщень підприємств;

Б) – на робочих місцях складів, їдалень, побутових, чергових та інших виробничих приміщень, де немає джерел вібрації;

В) – на робочих місцях заводоуправлінь, конструкторських бюро, лабораторій, обчислювальних центрів та інших приміщень для працівників розумової праці;

Г) – на робочих місцях від ручного інструменту.

28. *За джерелом виникнення локальну вібрацію поділяють на таку, що передається від:

А) – ручних машин або ручного механізованого інструменту;

Б) – органів керування машинами та устаткуванням;

В) – контрольно-вимірювальних приладів;

Г) – ручних інструментів без двигунів та деталей, які обробляються.

29. *Вплив вібрації на організм людини залежить від таких її характеристик як:

А) – інтенсивність;

Б) – спектральний склад;

В) – тривалість впливу;

Г) – напрямок дії;

Д) – вібраційний тиск.

30. *Колективні заходи та засоби віброзахисту поділяються за напрямками:

А) – зниження вібрації у джерелі її виникнення;

Б) – зменшення параметрів вібрації на шляху її поширення від джерела;

В) – організаційно-технічні заходи;

Г) – лікувально-профілактичні заходи;

Д) – соціально-психологічні заходи.

31. *Зменшення вібрації у джерелі її виникнення досягається шляхом:

А) – застосування засобів індивідуального захисту працюючих від вібрації;

Б) – застосування таких кінематичних та технологічних схем, які усувають чи знижують вплив динамічних сил;

В) – статичного та динамічного зрівноважування механізмів та об'єктів, що обертаються;

Г) – недопущення резонансних режимів роботи устаткування;
Д) – раціонального вибору маси та жорсткості коливальної системи або змущувальної сили.

32. *При контакті працюючих з віброоб'єктом для зменшення вібрації на шляху її поширення застосовують:

- А) – дистанційне керування;
- Б) – вібропоглинання;
- В) – віброгасіння;
- Г) – віброізоляцію;
- Д) – захисне огороження.

33. *Контакту працівника з віброоб'єктом можна уникнути шляхом застосування:

- А) – вібропоглинання;
- Б) – дистанційного керування;
- В) – віброгасіння;
- Г) – автоматичного контролю та сигналізації;
- Д) – віброізоляції;
- Е) – захисного огороження.

34. *Звук, а значить і шум, характеризується наступними параметрами:

- А) – швидкістю;
- Б) – частотою коливань;
- В) – звуковим тиском;
- Г) – інтенсивністю;
- Д) – амплітудою коливань;
- Е) – прискоренням.

35. Звук, що сприймається органом слуху людини, характеризується діапазоном частот коливання:

- А) – менше 20 Гц;
- Б) – 20 – 20000 Гц;
- В) – більше 20000 Гц.

36. *Ступінь шкідливого та небезпечного впливу шуму на організм людини в основному залежить від:

- А) – рівня;
- Б) – характеру;
- В) – тривалості впливу;
- Г) – характеру джерела;
- Д) – індивідуальних особливостей людини.

37. *За даними медичного нагляду, дія шуму може спричинити наступні захворювання:

- А) – нервові хвороби;
- Б) – серцево-судинні захворювання;
- В) – виразкову хворобу;
- Г) – порушення обмінних процесів;
- Д) – порушення функціонування органів слуху;
- Е) – захворювання шкіри;
- Ж) – захворювання суглобо-рухового апарату.

38. Дія шуму якого рівня, зазвичай, не справляє шкідливого впливу на людину у процесі її трудової діяльності?

- А) – до 50 дБА;
- Б) – 50 – 60 дБА;
- В) – 65 – 90 дБА;
- Г) – 91 – 119 дБА;
- Д) – 120 дБА і вище.

39. Дія шуму якого рівня, зазвичай, справляє психологічний вплив, що проявляється у погіршенні розумової діяльності, послабленні уваги, швидкості реакції, утрудненні роботи з масивами інформації у людини у процесі її трудової діяльності?

- А) – до 50 дБА;
- Б) – 50 – 60 дБА;
- В) – 65 – 90 дБА;
- Г) – 91 – 119 дБА;
- Д) – 120 дБА і вище.

40. Дія шуму якого рівня, зазвичай, викликає прискорення пульсу, підвищення тиску крові, звуження судин у людини у процесі її трудової діяльності?

- А) – до 50 дБА;
- Б) – 50 – 60 дБА;
- В) – 65 – 90 дБА;
- Г) – 91 – 119 дБА;
- Д) – 120 дБА і вище.

41. Дія шуму якого рівня, зазвичай, призводить до функціональних порушень в органах та системах організму людини, появи відчуття нудоти, головного білю, шум у вухах у процесі її трудової діяльності?

- А) – до 50 дБА;
- Б) – 50 – 60 дБА;
- В) – 65 – 90 дБА;
- Г) – 91 – 119 дБА;
- Д) – 120 дБА і вище.

42. *До засобів індивідуального захисту від шуму відносяться:

- А) – навушники;
- Б) – протишумові вкладки;
- В) – шумозаглушувальні шоломи;
- Г) – використання джерел шуму зі зворотним направленням дії.

43. *Засоби колективного захисту від шуму поділяються за такими напрямками:

- А) – зменшення шуму в самому джерелі;
- Б) – зменшення шуму на шляху його поширення;
- В) – соціально-психологічні заходи;
- Г) – організаційно-технічні заходи;
- Д) – лікувально-профілактичні заходи.

44. *До архітектурно-планувальних засобів колективного захисту, що зменшують шум на шляху його поширення, відносяться:

- А) – раціональне розміщення будівель та споруд на території підприємства;
- Б) – раціональне розміщення технологічного устаткування;

- В) – раціональне розміщення робочих місць;
- Г) – раціональне акустичне розміщення зон і режимів руху транспортних засобів та потоків;
- Д) – створення шумозахисних зон;
- Е) – використання глушників шуму.

45. *До акустичних засобів колективного захисту, що зменшують шум на шляху його поширення, відносяться:

- А) – створення шумозахисних зон;
- Б) – засоби звукоізоляції;
- В) – засоби звукопоглинання;
- Г) – засоби віброізоляції;
- Д) – засоби демпфірування;
- Е) – глушники шуму.

46. Несприятливий вплив інфразвуку на організм людини не залежить від:

- А) – кліматичних умов;
- Б) – рівня звукового тиску;
- В) – тривалості впливу;
- Г) – діапазону частот.

47. *Внаслідок негативної дії на організм людини ультразвук може викликати:

- А) – головний біль;
- Б) – загальну втому;
- В) – розлад серцево-судинної системи;
- Г) – розлад шлунково-кишкового тракту;
- Д) – розлад нервової системи.

48. *Які показники використовують для характеристики іонізуючого випромінювання?

- А) – енергія;
- Б) – іонізуюча спроможність;
- В) – проникаюча спроможність;
- Г) – момент імпульсу.

49. *Які показники використовують для характеристики іонізуючого випромінювання?

- А) – енергія;
- Б) – іонізуюча спроможність;
- В) – шлях вільного пробігу;
- Г) – момент імпульсу.

50. *До природних джерел іонізуючого випромінювання відносяться:

- А) – космічне випромінювання;
- Б) – радіоактивні ізотопи земної кори;
- В) – радіоактивні ізотопи в об'єктах природного середовища;
- Г) – рентгенівські установки;
- Д) – атомні енергетичні установки.

51. *В яких одиницях вимірюється радіоактивність?

- А) – розп/с (розпадів за секунду);
- Б) – Бк (бекерель);
- В) – Кі (кюри);
- Г) – Дж/с (джоуль за секунду);
- Д) – рад;
- Е) – Р (рентген).

52. *Які особливості дії іонізуючого випромінювання на організм людини?

- А) – органи чуття не реагують на випромінювання;
- Б) – малі дози випромінювання можуть підсумовуватися і накопичуватися в організмі (кумулятивний ефект);
- В) – випромінювання впливає не тільки на даний живий організм, але і на його спадкоємців (генетичний ефект);
- Г) – різні органи організму мають різну чутливість до випромінювання;
- Д) – змінює смакові відчуття при дії.

53. *Клітини яких органів людини зазнають найсильнішого впливу від дії іонізуючого випромінювання?

- А) – шкіри;
- Б) – червоного кісткового мозку;
- В) – щитовидної залози;

- Г) – легень;
- Д) – внутрішніх органів.

54. Клітини яких органів людини зазнають найменшого впливу від дії іонізуючого випромінювання?

- А) – шкіри;
- Б) – червоного кісткового мозку;
- В) – щитовидної залози;
- Г) – легень;
- Д) – внутрішніх органів.

55. *Яким чином радіоактивні ізотопи надходять всередину організму людини?

- А) – з пилом;
- Б) – з повітрям;
- В) – з їжею;
- Г) – з водою;
- Д) – крізь пори шкіри.

56. Яким чином радіоактивні ізотопи не надходять всередину організму людини?

- А) – з пилом;
- Б) – з повітрям;
- В) – з їжею;
- Г) – з водою;
- Д) – крізь пори шкіри.

57. *До основних принципів захисту при роботі з відкритими джерелами іонізуючого випромінювання відносяться:

- А) – використання антидотів;
- Б) – використання засобів індивідуального захисту і застосування санітарної обробки персоналу;
- В) – дотримання правил особистої гігієни;
- Г) – очищення від радіоактивних забруднень поверхонь конструкцій, апаратури і засобів індивідуального захисту;
- Д) – використання радіопротекторів.

58. *Що відноситься до основних складових електромагнітного випромінювання Сонця?

- А) – інфрачервоне;
- Б) – акустичне;
- В) – видиме;
- Г) – ультрафіолетове;
- Д) – рентгенівське;
- Е) – γ - випромінювання.

59. *Ступінь впливу електромагнітних випромінювань на організм людини залежить від:

- А) – діапазону частот;
- Б) – інтенсивності впливу відповідних чинників;
- В) – довготривалості опромінення;
- Г) – режиму опромінювання;
- Д) – точності зорових робіт;
- Е) – розмірів поверхні тіла, яка опромінюється;
- Ж) – індивідуальних особливостей організму.

60. *До засобів і заходів захисту від електромагнітного випромінювання відносяться:

- А) – захист часом;
- Б) – захист відстанню;
- В) – екранізація джерел випромінювання;
- Г) – зменшення випромінювання безпосередньо в самому джерелі;
- Д) – екранування робочих місць;
- Е) – засоби індивідуального захисту;
- Ж) – виділення зон випромінювання;
- З) – створення штучної обмінної вентиляції.

61. *До наслідків сонячного удару належать:

- А) – отруєння;
- Б) – головний біль;
- В) – запаморочення;
- Г) – прискорення дихання;
- Д) – втрата свідомості;
- Е) – порушення координації рухів;
- Ж) – тяжкі ураження мозкових тканин.

62. *Засоби індивідуального захисту поділяються на:

- А) – засоби захисту органів дихання;
- Б) – спецодяг;
- В) – спецвзуття;
- Г) – засоби захисту рук;
- Д) – засоби захисту голови;
- Е) – засоби захисту обличчя;
- Ж) – засоби захисту очей;
- З) – засоби захисту органів слуху;
- И) – засоби захисту внутрішніх органів;
- К) – засоби захисту від падіння з висоти.

63. *За принципом дії протигази поділяються на:

- А) – фільтрувальні;
- Б) – ізолювальні;
- В) – автономні.

64. *До спецодягу належать:

- А) – костюми;
- Б) – куртки;
- В) – комбінезони;
- Г) – халати;
- Д) – плащі;
- Е) – фартухи;
- Ж) – хустки.

65. *До засобів захисту обличчя належать:

- А) – ручні щитки;
- Б) – автоматичні щитки;
- В) – наголовні щитки;
- Г) – універсальні щитки.

66. *До засобів захисту органів слуху належать:

- А) – протишумові вкладки;
- Б) – навушники;
- В) – шумозаглушувальні шоломи;
- Г) – вакуумні шоломи.

Завдання 3.3.

Експертиза впливу індивідуально-психологічних якостей людини на стан охорони праці в організації виявляє такі проблемні ситуації: відсутність урахування схильності людини до ризику, її особистих психічних та психофізіологічних процесів, відношення до дотримання особистої безпеки, відповідальності за запровадження та дотримання ефективних правил охорони праці, що пов'язані з суб'єктивним фактором. Виконайте наступні завдання спираючись на індивідуальні психологічні якості особи, яка працює.

Завдання 3.3.1.

Сформувати характеристики визначених чинників, що обумовлюють психологічні аспекти безпеки працівників організацій.

Чинники, що визначають психологічні аспекти безпеки	Характеристика впливу визначених чинників у сфері вашої майбутньої професії
Стан безумовних рефлексів, якими людина несвідомо відповідає на різні небезпеки, що загрожують її організму	
Психофізіологічні якості людини, що залежать від чутливості її до сигналів небезпеки, її швидкісних можливостях реакції на такі сигнали	
Детальне і глибоке знання професії і правил безпеки, життєвого досвіду	
Мотивація до безпечної праці	

Завдання 3.3.2.

Визначити негативні та позитивні чинники, що впливають на рівень професійної безпеки в залежності від типу психологічного темпераменту:

Тип темпераменту	Негативні чинники	Позитивні чинники
Холерик		
Сангвінік		
Флегматик		
Меланхолік		

Завдання 3.4.

Складіть стислу характеристику умов праці за наступною схемою:

Умови праці				
	I	II	III	IV
	Оптимальні	Допустимі	Шкідливі	Небезпечні (екстремальні)
Характеристика				
Приклад				

Завдання до теми 4

Основи електробезпеки. Дія електричного струму на організм людини: термічна, електролітична, біологічна. Причини і види електротравм. Особливості враження електрострумом. Система електро-захисних заходів та засобів, способи визволення потерпілого від дії електроструму.

Завдання 4.1.

У запропоновані визначення вставте пропущені слова замість позначки (...). Кількість таких позначень у питанні відповідає кількості пропущених слів.

1. ... – це система організаційних та технічних заходів і засобів, що забезпечують захист людей від шкідливого та небезпечного впливу електричного струму, електричної дуги, електричного поля і статичної електрики.

2. ... дія електричного струму проявляється опіками окремих ділянок тіла, нагріванням кровоносних судин, серця, мозку та інших органів, через які проходить струм, що призводить до виникнення в них функціональних розладів.

3. ... дія електричного струму характеризується розкладом крові та інших органічних рідин, що викликає суттєві порушення їх фізико-хімічного складу.

4. ... дія електричного струму проявляється ушкодженнями (розриви, розшарування тощо) різноманітних тканин організму внаслідок електродинамічного ефекту.

5. ... дія електричного струму на живу тканину проявляється небезпечним збудженням клітин та тканин організму, що супроводжується мимовільним судомним скороченням м'язів.

6. ... – це травма, яка спричинена дією електричного струму чи електричної дуги.

7. ... (електричні позначки) являють собою плями сірого чи блідо-жовтого кольору у вигляді мозоля на поверхні шкіри в місці її контакту зі струмопровідними частинами.

8. ... – це проникнення у верхні шари шкіри найдрібніших часточок металу, що розплавляється внаслідок дії електричної дуги.

9. ... – це ураження очей внаслідок дії ультрафіолетових випромінювань електричної дуги.

10. ... – це збудження тканин організму електричним струмом, що супроводжується судомним скороченням м'язів.

11. ... – це перехідний період від життя до смерті, що настає з моменту зупинки серцевої діяльності та легенів і триває 6 – 8 хвилин, доки не загинули клітини головного мозку.

12. ... – це напруга між двома точками електричного кола, до яких одночасно доторкається людина.

13. ... струмопровідних частин забезпечується шляхом покриття їх шаром діелектрика для захисту людини від випадкового доторкання до частин електроустановок, через які проходить струм.

14. ... сигналізація є пасивним засобом захисту, який не усуває небезпеки ураження електричним струмом, а лише інформує про її наявність.

15. ... – це навмисне електричне з'єднання із землею або з її еквівалентом металевих нормально неструмопровідних частин, які можуть опинитися під напругою.

16. ... – це навмисне електричне з'єднання з нульовим захисним провідником металевих нормально неструмопровідних частин, які можуть опинитись під напругою.

17. Захисне ... – це швидкодіючий захист, який забезпечує автоматичне вимикання електроустановки (не більш ніж за 0,2 с) при виникненні в ній небезпеки ураження струмом.

18. ... – особливий вид проходження електричного струму через величезні повітряні прошарки, джерелом якого є атмосферний заряд, накопичений грозовою хмарою.

19. Блискавкозахист – це ... захисних пристроїв та заходів, призначених для забезпечення безпеки людей, збереження будівель та споруд, устаткування та матеріалів від можливих вибухів, займань та руйнувань, спричинених блискавкою.

Завдання 4. 2.

Дайте відповідь на запропоновані тестові завдання. Номер запитання, позначений (*) містить декілька правильних відповідей. В усіх інших запитаннях лише одна відповідь. При виконанні завдання, в якому необхідно обидві частини речення привести до відповідності, треба проти літери лівого стовпчика вказати відповідну цифру правого стовпчика.

1. *Проходячи через організм людини, електричний струм чинить на нього наступні дії:

- А) – термічну;
- Б) – психологічну;
- В) – електролітичну;
- Г) – механічну;
- Д) – біологічну;
- Е) – хімічну.

2. Проходячи через організм людини, електричний струм не спричиняє на нього наступної дії:

- А) – термічної;
- Б) – електролітичної;
- В) – механічної;
- Г) – біологічної;
- Д) – хімічної.

3. Що є основним чинником, який обумовлює наслідки ураження людини, при проходженні електричного струму через тіло?

- А) – електричний опір тіла людини;
- Б) – напруга електричного струму;
- В) – сила електричного струму;
- Г) – електропровідність тіла людини.

4. *Розрізняють наступні порогові значення сили електричного струму:

- А) – пороговий невідчутний струм;
- Б) – пороговий відчутний струм;
- В) – пороговий невідпускаючий струм;
- Г) – пороговий фібриляційний струм.

5. Умовно небезпечною для життя людини прийнято вважати напругу, що не перевищує:

- А) – 12 В;
- Б) – 24 В;
- В) – 36 В;
- Г) – 42 В;
- Д) – 54 В.

6. *В Україні умовно безпечними для життя людини залежно від умов роботи і середовища прийнято напруги електричного струму:

- А) – 12 В;
- Б) – 24 В;
- В) – 36 В;
- Г) – 42 В;
- Д) – 54 В.

7. Для різноманітних розрахунків електричний опір тіла людини приймають рівним:

- А) – 1 Ом;
- Б) – 10 Ом;
- В) – 100 Ом;
- Г) – 1000 Ом;
- Д) – 10000 Ом.

8. *При дії яких факторів електричний опір тіла людини зменшується:

- А) – зволоження шкіри;
- Б) – забруднення та пошкодження шкіри;
- В) – збільшення прикладеної напруги;
- Г) – збільшення площі контакту;
- Д) – збільшення частоти струму;
- Е) – зменшення частоти струму;
- Ж) – збільшення часу дії електричного струму.

9. Розташуйте в порядку зменшення небезпеки ураження (від найбільшої до найменшої) шляхи проходження електричного струму через людину:

- А) голова – руки; 1) № 1;
- Б) голова – ноги; 2) № 2;

В) права рука – ноги;	3) № 3;
Г) рука – рука;	4) № 4;
Д) ліва рука – ноги;	5) № 5;
Е) нога – нога;	6) № 6.

10. Який шлях проходження електричного струму через людину є найбільш небезпечним?

- А) – голова – руки;
- Б) – голова – ноги;
- В) – права рука – ноги;
- Г) – рука – рука;
- Д) – ліва рука – ноги;
- Е) – нога – нога.

11. Який шлях проходження електричного струму через людину є найменш небезпечним?

- А) – голова – руки;
- Б) – голова – ноги;
- В) – права рука – ноги;
- Г) – рука – рука;
- Д) – ліва рука – ноги;
- Е) – нога – нога.

12. *За ступенем небезпеки ураження електричним струмом всі приміщення поділяються на наступні категорії:

- А) – небезпечні приміщення;
- Б) – приміщення з підвищеною небезпекою;
- В) – особливо небезпечні приміщення;
- Г) – приміщення без підвищеної небезпеки;
- Д) – безпечні приміщення.

13. *Приміщення з підвищеною небезпекою ураження електричним струмом характеризуються однією з наступних умов, що створюють підвищену небезпеку:

- А) – високою відносною вологістю повітря (більше 75%);
- Б) – високою температурою (вище 35⁰С);
- В) – наявністю струмопровідного пилу;

- Г) – наявністю струмопровідної підлоги;
- Д) – можливість одночасного доторкання до металевих елементів чи конструкцій, що з'єднані із землею та металевих частин електроустаткування;
- Е) – хімічно активним середовищем.

14. *Особливо небезпечні приміщення щодо ураження електричним струмом характеризуються наявністю однієї з наступних умов:

- А) – дуже висока відносна вологість повітря (близько 100%);
- Б) – хімічно активне середовище;
- В) – наявність однієї з умов, що створюють підвищену небезпеку;
- Г) – одночасна наявність двох чи більше умов, що створюють підвищену небезпеку.

15. *Безпечна експлуатація електроустановок забезпечується:

- А) – конструкцією електроустановок;
- Б) – технічними способами та засобами захисту;
- В) – санітарно-технічними заходами;
- Г) – організаційними та технічними заходами;
- Д) – морально-психологічними заходами.

16. *До технічних способів та засобів захисту при нормальних режимах роботи електроустановок відносяться:

- А) – ізоляція струмопровідних частин;
- Б) – забезпечення недосяжності неізованих струмопровідних частин;
- В) – захисне заземлення;
- Г) – попереджувальна сигналізація;
- Д) – мала напруга;
- Е) – занулення;
- Ж) – електричний поділ мереж;
- З) – вирівнювання потенціалів.

17. *До електрозахисних засобів та запобіжних пристосувань відносяться:

- А) – ізолювальні електрозахисні засоби;
- Б) – занулення;
- В) – огорожувальні електрозахисні засоби;

- Г) – захисне заземлення;
- Д) – запобіжні електрозахисні засоби та пристосування;
- Е) – захисне вимикання.

18. Відповідно до Правил улаштування електроустановок (ПУЕ) захисне заземлення належить виконувати в усіх електроустановках за напруги постійного струму:

- А) – 127 В і вище;
- Б) – 220 В і вище;
- В) – 380 В і вище;
- Г) – 440 В і вище;
- Д) – 1000 В і вище.

19. Відповідно до Правил улаштування електроустановок (ПУЕ) захисне заземлення належить виконувати в електроустановках, що знаходяться у приміщеннях з підвищеною небезпекою за напруги постійного струму:

- А) – 12 В і вище;
- Б) – 24 В і вище;
- В) – 36 В і вище;
- Г) – 42 В і вище;
- Д) – 110 В і вище.

20. *Залежно від призначення електрозахисні засоби підрозділяють на:

- А) – загальні;
- Б) – ізолювальні;
- В) – автономні;
- Г) – огорожувальні;
- Д) – запобіжні.

21. *До основних електрозахисних засобів при роботах в електроустановках до 1000 В належать:

- А) – діелектричні рукавички;
- Б) – ізолювальні штанги;
- В) – діелектричні калоші;
- Г) – інструменти з ізольованими ручками;
- Д) – діелектричні килими;
- Е) – електровимірювальні кліщі;

- Ж) – ізолювальні підставки;
- З) – показчики напруги.

22. До основних електрозахисних засобів при роботах в електроустановках до 1000 В належать:

- А) – діелектричні калоші;
- Б) – інструменти з ізольованими ручками;
- В) – діелектричні килими;
- Г) – ізолювальні підставки.

23. До основних електрозахисних засобів при роботах в електроустановках до 1000 В належать:

- А) – ізолювальні штанги;
- Б) – діелектричні калоші;
- В) – діелектричні килими;
- Г) – ізолювальні підставки.

24. До роботи на електроустановках допускаються особи не молодші:

- А) – 14 років;
- Б) – 16 років;
- В) – 18 років;
- Г) – 21 року;
- Д) – 25 років.

25. *Вимоги до осіб, що працюють з електроустановками:

- А) – не молодші 18 років;
- Б) – пройшли інструктаж та навчання з безпечних методів роботи;
- В) – пройшли перевірку знань з правил безпеки та інструкцій відповідно до займаної посади та кваліфікаційної групи з електробезпеки;
- Г) – не мають протипоказань, визначених Міністерством охорони здоров'я України;
- Д) – пройшли позаплановий медичний огляд.

26. *Для забезпечення безпеки робіт у діючих електроустановках належить виконувати наступні організаційні заходи:

- А) – призначення осіб, які відповідають за організацію та проведення робіт;

- Б) – оформлення наряду чи розпорядження на проведення робіт;
- В) – організація нагляду за проведенням робіт;
- Г) – організація медичного огляду перед проведенням робіт;
- Д) – оформлення закінчення робіт, перерв у роботі, переведення на інші робочі місця.

27. *Яким чином працівник, який звільнює постраждалого від дії електричного струму, може ізолювати себе?

- А) – встати на гумовий килим;
- Б) – встати на суху дошку або будь-яку діелектричну підстилку;
- В) – встати на згорток сухого одягу;
- Г) – роззутися.

28. *Як можна перервати дію електричного струму на постраждалого, якщо він судорожно стискає в руці струмоведучий провід?

- А) – відокремити постраждалого від землі (підсунути під нього суху дошку;
- Б) – перерубати провід по фазах сокирою з дерев'яним топорищем;
- В) – перерубати всі проводи сокирою одночасно;
- Г) – зробити розрив проводу, застосовуючи інструмент з ізольованими ручками;
- Д) – зробити розрив проводу, застосовуючи інструмент без ізольованих ручок, обгорнувши його ручку сухою тканиною.

29. *Які засоби захисту слід застосовувати для відокремлення постраждалого від струмоведучих частин, що знаходяться під напругою понад 1000В?

- А) – діелектричні рукавички;
- Б) – діелектричні боти;
- В) – ізолюючі штанги;
- Г) – ізолюючі кліщі.

30. Яким чином слід виходити із зони розтікання струму замикання на землю?

- А) – стрибками;
- Б) – широким кроком;
- В) – пересуваючи ступні ніг по землі і не відриваючи їх одна від одної;

Г) – пересуваючи ступні ніг по землі, широко розсунув ноги.

31. На яку відстань потрібно винести постраждалого із зони розтікання струму замикання на землю?
- А) – не менше 3 м;
 - Б) – не менше 5 м;
 - В) – не менше 8 м;
 - Г) – не менше 10 м.
32. *Що слід зробити, якщо виявлено провід, що лежить на землі?
- А) – організувати охорону для запобігання наближенню до нього людей і тварин;
 - Б) – встановити, якщо це можливо, попереджувальні знаки і плакати;
 - В) – повідомити про пригоду власника лінії;
 - Г) – усунути, при можливості, пошкодження лінії;
 - Д) – дочекатися приїзду ремонтної бригади.
33. *Яким чином можна відключити електроустановку з метою звільнення постраждалого від дії електричного струму?
- А) – за допомогою вимикача, рубильника, іншого апарату, що відключає;
 - Б) – шляхом зняття запобіжників, роз'єму штепсельного з'єднання;
 - В) – шляхом створення штучного короткого замикання «накиданням» ізолюваного провідника;
 - Г) – шляхом створення штучного короткого замикання «накиданням» неізолюваного провідника.
34. Чи можна відтягнути постраждалого від джерела струмоведучих частин за одяг?
- А) – не можна;
 - Б) – можна, якщо він сухий та відстає від тіла;
 - В) – можна, якщо він не відстає від тіла.
35. Чи можна відтягнути постраждалого від струмоведучих частин за ноги, торкаючись його взуття або одягу без ізоляції рук рятувальника?
- А) – не можна;
 - Б) – можна;

В) – можна, якщо взуття або одяг сухий.

36. *Що можна зробити для ізоляції рук рятувальника, якщо йому необхідно доторкнутися тіла постраждалого, не прикритого одягом?

А) – надягнути діелектричні рукавички;

Б) – обмотати руку шарфом;

В) – натягнути на руку рукав піджака, або пальто;

Г) – накинути на постраждалого гумовий килимок, прогумовану тканину (плащ) або просто суху тканину;

Д) – натягнути на руки поліетиленові пакети.

37. *В яких випадках забороняється працювати на лініях електропередач, які перебувають під напругою?

А) – при тумані, дощі, снігопаді;

Б) – у темний час доби;

В) – у вітряну погоду;

Г) – при алкогольному сп'янінні;

Д) – працівнику у віці 25 років.

38. На яку відстань забороняється наближатися до проводу напругою 1000 В, що лежить на землі?

А) – меншу 5 м;

Б) – меншу 8 м;

В) – меншу 10 м.

39. *В яких випадках забороняється допуск працівників до роботи в електроустановках?

А) – за відсутності посвідчення про перевірку знань з техніки безпеки;

Б) – за наявності посвідчення з простроченим терміном перевірки знань;

В) – якщо працівник склав іспит з питань охорони праці;

Г) – осіб з ознаками алкогольного або наркотичного сп'яніння, а також з явними ознаками захворювання;

Д) – працівники, що припустили порушення вимог правил техніки безпеки.

40. На скільки категорій поділяються приміщення за ступенем ураження людини електричним струмом?
- А) – 1;
 - Б) – 2;
 - В) – 3;
 - Г) – 4.
41. На скільки ступенів поділяються електричні опіки в залежності від глибини ураження?
- А) – на два ступеня;
 - Б) – на три ступеня;
 - В) – на чотири ступеня;
 - Г) – на п'ять ступенів.
42. *У чому полягає перша допомога при електричних опіках першого або другого ступенів?
- А) – поливати уражені ділянки тіла струменем холодної води або обкласти снігом на 15-20 хвилин;
 - Б) – змазати обпечені ділянки шкіри маззю, жиром або вазеліном;
 - В) – видалити присталу до обпеченого місця мастику, каніфоль та інші смолисті речовини;
 - Г) – розрізати ножицями і обережно зняти одяг або взуття з обпеченої ділянки;
 - Д) – накласти на обпечені ділянки шкіри стерильну пов'язку;
 - Е) – якщо шматки одягу прилипли до обпеченої ділянки шкіри, то поверх них потрібно накласти стерильну пов'язку і направити постраждалого до лікувальної установи.
43. *Електричні травми бувають:
- А) – місцеві;
 - Б) – небезпечні;
 - В) – загальні;
 - Г) – електричні удари.

44. Чому в середньому дорівнює опір тіла людини?

- А) – 10 Ом;
- Б) – 50 Ом;
- В) – 100 Ом;
- Г) – 500 Ом;
- Д) – 1000 Ом.

45. В яких випадках спроби оживлення постраждалого після зупинки серця можуть бути ефективними?

- А) – коли з моменту зупинки серця пройшло не більше 2-х хвилин;
- Б) – коли з моменту зупинки серця пройшло не більше 3-х хвилин;
- В) – коли з моменту зупинки серця пройшло не більше 4-5 хвилин.

Завдання до теми 5.

Основи пожежної та вибухонебезпеки. Основні причини виробничих пожеж. Класифікація пожеж. Небезпечні та шкідливі чинники пожеж. Система захисту від пожеж. Правила пожежної безпеки в Україні та нормативно-правова база.

Засоби пожежогасіння

Завдання 5.1.

У запропоновані визначення вставте пропущені слова замість позначки (...). Кількість таких позначень у питанні відповідає кількості пропущених слів.

1. ... – надзвичайно швидке хімічне перетворення, що супроводжується виділенням енергії й утворенням стиснених газів, здатних виконувати механічну роботу.

2. Детонація – це ... , яке поширюється зі швидкістю кілька тисяч метрів за секунду

3. ... – короткочасне інтенсивне згоряння обмеженого об'єму газоповітряної суміші над поверхнею горючої речовини або пило-повітряної суміші, що супроводжується короткочасним видимим випромінюванням, але без ударної хвилі і стійкого горіння.

4. ... – початок горіння під впливом джерела запалювання.

5. Спалахування – ..., що супроводжується появою полум'я.

6. ... – безполуменеве горіння матеріалу (речовини) у твердій фазі з видимим випромінюванням світла із зони горіння.

7. ... – початок горіння внаслідок само-ініційованих екзотермічних процесів.

8. ... самозаймання відбувається внаслідок самонагрівання, спричиненого життєдіяльністю мікроорганізмів у масі органічних волокнистих чи дисперсних матеріалів.

9. ... самозаймання виникає внаслідок дії на речовину повітря, води, а також хімічно активних речовин.

10. ... – речовини та матеріали, не здатні до горіння в повітрі нормального складу.

11. Важкогорючі – це ... та ..., здатні до займання в повітрі від джерела запалювання, однак після його вилучення не здатні до самостійного горіння.

12. ... – речовини та матеріали, здатні до самозаймання, а також займання від джерела запалювання і самостійного горіння після його вилучення.

13. Температура ... – найменша температура речовини, за якої за встановленими умовами випробування над її поверхнею утворюється пара, здатна спричинити спалах у повітрі під впливом джерела запалювання, але швидкість утворення пари не достатня для підтримання стійкого горіння.

14. ... зона – це простір у приміщенні або навколо зовнішньої установки, в якому наявне вибухонебезпечне середовище або воно може утворюватися внаслідок природних чи виробничих чинників.

15. ... зона – це простір у приміщенні або за його межами, в якому постійно або періодично знаходяться (зберігаються, використовуються або виділяються під час технологічного процесу) горючі речовини, як при нормальному технологічному процесі, так і при його порушенні.

16. Речовини, що мають фізико-хімічні властивості, які дозволяють створити умови для припинення горіння, називаються ... речовинами.

17. ... установки пожежогасіння являють собою апарати, трубопроводи та обладнання, встановлені на постійних місцях і призначені для подачі вогнегасних речовин до місця займання.

18. ... - ... та повітряно-пінні вогнегасники призначені для гасіння легкозаймистих та горючих рідин, а також твердих горючих речовин та матеріалів.

19. ... вогнегасники застосовуються для гасіння легкозаймистих та горючих рідин, твердих горючих речовин та матеріалів, електропроводок, що знаходяться під напругою до 1000 В, а також цінних предметів.

20. ... (аерозольні) вогнегасники призначені для гасіння електроустановок під напругою до 380 В, різноманітних горючих твердих та рідких речовин, за винятком лужних та лужноземельних металів та їх карбідів, а також речовин, здатних горіти без доступу повітря.

21. ... вогнегасники є універсальними і характеризуються широким діапазоном застосування; використовуються навіть для гасіння лужних та лужноземельних металів та їх карбідів.

Завдання 5.2.

Дайте відповідь на запропоновані тестові завдання. Номер запитання, позначений (*) містить декілька правильних відповідей. В усіх інших запитаннях лише одна відповідь. При виконанні завдання, в якому необхідно обидві частини речення привести до відповідності, треба проти літери лівого стовпчика вказати відповідну цифру правого стовпчика.

1. *За горючістю речовини та матеріали поділяються на групи:

- А) – негорючі;
- Б) – важкогорючі;
- В) – горючі;
- Г) – сильногорючі.

2. Приведіть до відповідності категорії приміщень та будівель за вибухопожежною та пожежною небезпекою від кількості та властивостей відповідних речовин відповідно з ОНТП 24-86:

А) Категорія А;	1) горючі гази, легкозаймисті рідини з температурою спалаху не більше 28 ⁰ С;
Б) Категорія Б;	2) горючий пил або волокна, легкозаймисті рідини з температурою спалаху більше 28 ⁰ С;
В) Категорія В;	3) горючі та важкогорючі рідини, тверді горючі та важкогорючі речовини і матеріали;
Г) Категорія Г;	4) негорючі речовини та матеріали в гарячому, розжареному або розпаленому стані;
Д) Категорія Д;	5) негорючі речовини та матеріали в холодному стані.

3. За наявності яких речовин та матеріалів у приміщеннях та будівлях вони, відповідно до норм технологічного проектування (ОНТП 24-86), мають бути віднесені до категорії А?

А) – горючі гази, легкозаймисті рідини з температурою спалаху не більше 28⁰С;

Б) – горючий пил або волокна, легкозаймисті рідини з температурою спалаху більше 28⁰С;

В) – горючі та важкогорючі рідини, тверді горючі та важкогорючі речовини і матеріали;

Г) – негорючі речовини та матеріали в гарячому, розжареному або розпаленому стані;

Д) – негорючі речовини та матеріали в холодному стані.

4. За наявності яких речовин та матеріалів у приміщеннях та будівлях вони, відповідно до норм технологічного проектування (ОНТП 24-86), мають бути віднесені до категорії Б?

А) – горючі гази, легкозаймисті рідини з температурою спалаху не більше 28°C ;

Б) – горючий пил або волокна, легкозаймисті рідини з температурою спалаху більше 28°C ;

В) – горючі та важкогорючі рідини, тверді горючі та важкогорючі речовини і матеріали;

Г) – негорючі речовини та матеріали в гарячому, розжареному або розпаленому стані;

Д) – негорючі речовини та матеріали в холодному стані.

5. За наявності яких речовин та матеріалів у приміщеннях та будівлях вони, відповідно до нормами технологічного проектування (ОНТП 24-86), мають бути віднесені до категорії В?

А) – горючі гази, легкозаймисті рідини з температурою спалаху не більше 28°C ;

Б) – горючий пил або волокна, легкозаймисті рідини з температурою спалаху більше 28°C ;

В) – горючі та важкогорючі рідини, тверді горючі та важкогорючі речовини і матеріали;

Г) – негорючі речовини та матеріали в гарячому, розжареному або розпаленому стані;

Д) – негорючі речовини та матеріали в холодному стані.

6. За наявності яких речовин та матеріалів у приміщеннях та будівлях вони, відповідності до норм технологічного проектування (ОНТП 24-86), мають бути віднесені до категорії Г?

А) – горючі гази, легкозаймисті рідини з температурою спалаху не більше 28°C ;

Б) – горючий пил або волокна, легкозаймисті рідини з температурою спалаху більше 28°C ;

В) – горючі та важкогорючі рідини, тверді горючі та важкогорючі речовини і матеріали;

Г) – негорючі речовини та матеріали в гарячому, розжареному або розпаленому стані;

Д) – негорючі речовини та матеріали в холодному стані.

7. За наявності яких речовин та матеріалів у приміщеннях та будівлях вони, відповідно до норм технологічного проектування (ОНТП 24-86), мають бути віднесені до категорії Д?

А) – горючі гази, легкозаймисті рідини з температурою спалаху не більше 28⁰С;

Б) – горючий пи́л або волокна, легкозаймисті рідини з температурою спалаху більше 28⁰С;

В) – горючі та важкогорючі рідини, тверді горючі та важкогорючі речовини і матеріали;

Г) – негорючі речовини та матеріали в гарячому, розжареному або розпаленому стані;

Д) – негорючі речовини та матеріали в холодному стані.

8. Виходи вважаються евакуаційними, якщо вони ведуть:

А) – з приміщень першого поверху назовні безпосередньо або через коридор, вестибюль, сходову клітку;

Б) – з приміщень будь-якого поверху, крім першого, в коридори, що ведуть на сходову клітку, яка має вихід назовні безпосередньо або через вестибюль;

В) – з приміщень у сусіднє приміщення на цьому ж поверсі, що забезпечене виходами на сходову клітку, яка має вихід назовні безпосередньо, або через вестибюль;

Г) – з приміщень у сусіднє приміщення на цьому ж поверсі.

9. Виходи не вважаються евакуаційними, якщо вони ведуть:

А) – з приміщень першого поверху назовні безпосередньо або через коридор, вестибюль, сходову клітку;

Б) – з приміщень будь-якого поверху, крім першого, в коридори, що ведуть на сходову клітку, яка має вихід назовні безпосередньо або через вестибюль;

В) – з приміщень у сусіднє приміщення на цьому ж поверсі, що забезпечене виходами на сходову клітку, яка має вихід назовні безпосередньо, або через вестибюль;

Г) – з приміщень у сусіднє приміщення на цьому ж поверсі.

10. *Умовою безпечної евакуації з будівель, що горять, є :

А) – час евакуації не перевищує часу настання критичної фази розвитку пожежі;

Б) – час евакуації не перевищує 10 хвилин;

В) – час евакуації не перевищує часу від початку пожежі до досягнення граничних для людини значень чинників пожежі;

Г) – час евакуації не перевищує часу до досягнення критичних температур;

Д) – час евакуації не перевищує часу до досягнення критичних концентрацій кисню;

Е) – час евакуації не перевищує часу до досягнення критичних концентрацій небезпечних продуктів горіння у повітрі.

11. Число евакуаційних виходів з приміщення має бути не менше:

А) – одного;

Б) – двох;

В) – трьох;

Г) – чотирьох;

Д) – п'яти.

12. За якої кількості одночасного перебування людей у приміщенні допускається влаштування дверей з відчиненням усередину приміщення?

А) – 10;

Б) – 15;

В) – 20;

Г) – 25;

Д) – 30.

13. Мінімальна ширина шляхів евакуації людей має бути не менше:

А) – 0,8 м;

Б) – 1,0 м;

В) – 1,2 м;

- Г) – 1,25 м;
- Д) – 1,4 м.

14. Мінімальна ширина дверей на шляхах евакуації людей повинна бути не менше:

- А) – 0,6 м;
- Б) – 0,65 м;
- В) – 0,7 м;
- Г) – 0,75 м;
- Д) – 0,8 м.

15. *До основних способів припинення процесу горіння відносяться:

- А) – охолодження горючих речовин або зони горіння;
- Б) – ізоляція горючих речовин або окисника (повітря) від зони горіння;
- В) – розбавлення повітря чи горючих речовин;
- Г) – заморожування горючих речовин спеціальними холодоагентами;
- Д) – хімічне гальмування (інгібування) реакції горіння.

16. *Виберіть вогнегасні речовини для гасіння пожежі, в якій горить устаткування під напругою:

- А) – розпилена вода;
- Б) – всі види піни;
- В) – порошки;
- Г) – речовини на основі галогеналкідів;
- Д) – інертні гази (азот, CO_2);
- Е) – хладони.

17. *Залежно від вогнегасної речовини вогнегасники підрозділяють на:

- А) – водяні;
- Б) – пінні;
- В) – газові;
- Г) – порошкові;
- Д) – комбіновані;
- Е) – галогеналкідні.

18. *Основними завданнями пожежної охорони є:

- А) – здійснення контролю за дотриманням протипожежних вимог;

- Б) – забезпечення громадського порядку;
- В) – запобігання пожежам і нещасним випадкам на них;
- Г) – гасіння пожеж, рятування людей та надання допомоги у ліквідації наслідків аварій, катастроф і стихійного лиха.

19. *У разі виявлення пожежі (ознак горіння) кожний громадянин зобов'язаний:

- А) – негайно повідомити про це пожежну охорону;
- Б) – вжити (по змозі) заходів щодо евакуації людей, гасіння (локалізації) пожежі та збереження матеріальних цінностей;
- В) – якщо пожежа виникла на підприємстві, повідомити про неї керівника чи чергового по об'єкту;
- Г) – у разі потреби викликати інші аварійно-рятувальні служби;
- Д) – проінформувати підрозділ внутрішніх справ.

20.*Посадовими особами органів держаного пожежного нагляду є державні інспектори з пожежного нагляду, які мають право:

- А) – проводити в будь-який час пожежно-технічні обстеження і перевірки підконтрольних об'єктів незалежно від форм власності;
- Б) – давати керівникам органів виконавчої влади, посадовим особам підприємств, установ та організацій обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень з питань пожежної безпеки;
- В) – здійснювати контроль за виконанням протипожежних вимог;
- Г) – припиняти чи забороняти роботу підприємств у разі порушення правил пожежної безпеки;
- Д) – притягати до адміністративної відповідальності посадових осіб, винних у порушенні вимог пожежної безпеки;
- Е) – застосовувати штрафні санкції до підприємств за порушення вимог пожежної безпеки;
- Ж) – порушувати кримінальну справу до винних у невиконанні вимог і правил пожежної безпеки.

21. *Що треба зробити, якщо одяг загорівся?

- А) – швидко скинути одяг, збити або погасити полум'я, заливаючи водою, взимку – посипаючи снігом;
- Б) – збити полум'я, катаючись в одязі, що горить, по підлозі, землі;
- В) – збити полум'я, швидко бігаючи.

22. *Які організаційні заходи повинен здійснити керівник підприємства для забезпечення пожежної безпеки?
- А) – визначити обов'язки посадових осіб (у тому числі заступників керівника) щодо забезпечення пожежної безпеки;
 - Б) – призначити відповідальних за пожежну безпеку окремих будівель, споруд, приміщень, ділянок, технологічного та інженерного устаткування;
 - В) – призначити відповідальних за утримання і експлуатацію технічних засобів протипожежного захисту;
 - Г) – провести навчання персоналу з питань пожежної безпеки;
 - Д) – наказом (інструкцією) установити відповідний протипожежний режим.
23. Чи допускається використовувати для побутових та виробничих потреб запас води, призначений для цілей пожежогасіння?
- А) – не допускається;
 - Б) – допускається для виробничих потреб за письмовим розпорядження головного інженера;
 - В) – допускається для побутових потреб з дозволу місцевих органів пожежного нагляду.
24. Якого ступеня вогнестійкості повинні бути будівлі складів хімічних речовин?
- А) – не нижче I ступеня вогнестійкості;
 - Б) – не нижче II ступеня вогнестійкості;
 - В) – не нижче III ступеня вогнестійкості;
 - Г) – не нижче IV ступеня вогнестійкості.
25. Ширина шляхів евакуації повинна бути не менше?
- А) – 1 м;
 - Б) – 2 м;
 - В) – 3 м;
 - Г) – 4 м.
26. Який час дії вуглекислотного вогнегасника (ВВ-5)?
- А) – 10-15 с;
 - Б) – 15-25 с;

- В) – 25-40 с;
- Г) – 40-50 с;
- Д) – 60 с.

27. *Від чого залежить вибір тих чи інших способів та засобів гасіння пожеж?

- А) – стадії розвитку пожежі;
- Б) – масштабів загорянь;
- В) – джерела тепла;
- Г) – особливостей горіння речовин та матеріалів;
- Д) – ізоляції реагуючих речовин від зони горіння;
- Е) – хімічного гальмування реакції горіння.

28. Скільки чинників необхідно для виникнення горіння ?

- А) – 1;
- Б) – 2;
- В) – 3;
- Г) – 4.

29. На скільки категорій за вибухо-пожежною та пожежною небезпекою поділяються приміщення ?

- А) – 1;
- Б) – 2;
- В) – 3;
- Г) – 4;
- Д) – 5.

30. *Де забороняється паління?

- А) – на території та в приміщеннях об'єктів по видобутку, переробці і зберіганні легкозаймистих рідин, горючих рідин і горючих газів, виробництву всіх видів вибухових речовин;
- Б) – приміщеннях всіх виробничих підприємств;
- В) – у приміщеннях дитячих дошкільних, шкільних та лікувальних закладів;
- Г) – на злакових масивах і зерно приймальних пунктах.

31. *Що з переліченого забороняється у виробничих будівлях, приміщеннях, спорудах?
- А) – прибирати приміщення і прати одяг із застосуванням бензину, гасу та інших легкозаймистих і горючих рідин;
 - Б) – відігрівати замерзлі труби паяльними лампами та іншими засобами із застосуванням відкритого вогню;
 - В) – відігрівати замерзлі труби гарячою водою або парою;
 - Г) – залишати неприбраними промаслені обтиральні матеріали.
32. Обов'язки підприємств, установ та організацій щодо забезпечення пожежної безпеки регламентовані:
- А) – КЗпП;
 - Б) – галузевими нормативними актами;
 - В) – рішеннями органів виконавчої влади;
 - Г) – Правилами пожежної безпеки в Україні.
33. Забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ та організацій покладається на :
- А) – профспілки;
 - Б) – державу;
 - В) – власника;
 - Г) – Фонд соціального страхування від нещасних випадків;
 - Д) – пожежні дружини.
34. Допустимий рівень пожежної небезпеки для людей не може перевищувати:
- А) 10^{-2}
 - Б) 10^{-3}
 - В) 10^{-4}
 - Г) 10^{-5}
 - Д) 10^{-6}
35. *До основних небезпечних чинників пожежі належать:
- А) – уламки частин зруйнованих апаратів, агрегатів, конструкцій;
 - Б) – знижена концентрація кисню;
 - В) – дим;
 - Г) – полум'я та іскри.

36. *Основні джерела запалювання такі:
- А) – розжарені продукти горіння;
 - Б) – відкритий вогонь;
 - В) – тепловий прояв електричної енергії (дуга, іскри);
 - Г) – окисник.
37. *Основні види вогнегасників такі:
- А) – хімічно-пінні;
 - Б) – балонні;
 - В) – газові;
 - Г) – вуглекислотні;
 - Д) – порошкові.
38. *Метою пожежної безпеки об'єкта є:
- А) – попередження виникнення пожежі;
 - Б) – забезпечення нормативною базою;
 - В) – обмеження розповсюдження пожежі;
 - Г) – захист людей, матеріальних цінностей.
39. *Необхідною умовою для виникнення детонації є:
- А) – швидкість переміщення полум'я;
 - Б) – наявність потужної ударної хвилі;
 - В) – стиснення, нагрівання незгорілої суміші;
 - Г) – наявність окислювача.
40. На що вказують цифри, що знаходяться на вуглекислотних вогнегасниках (ВВ-2, ВВ-5, ВВ-8)?
- А) – час дії вогнегасника;
 - Б) – напругу;
 - В) – місткість балону;
 - Г) – тип.

Завдання 5.3.

Складіть схему первинних засобів пожежогасіння (ПЗПГ) за наступною схемою

ПЗПГ	Внутрішні пожежні крани	Вогнегасники	Пожежний інвентар	Пожежний інструмент
Характеристика				
Приклади				

Завдання 5.4

1. Оформити схему плану евакуації із офісних приміщень (знаходяться на 4-му поверсі дев'яти поверхової будівлі) (рис. 1). Записати інструкцію при виникненні пожежі. Додати таблички і знаки на шляху евакуації, умовні позначки, відповідальних за протипожежну безпеку; особи, яка затверджує план евакуації.
2. Додатково скласти план дій персоналу на випадок пожежі на другому та п'ятому поверхах.

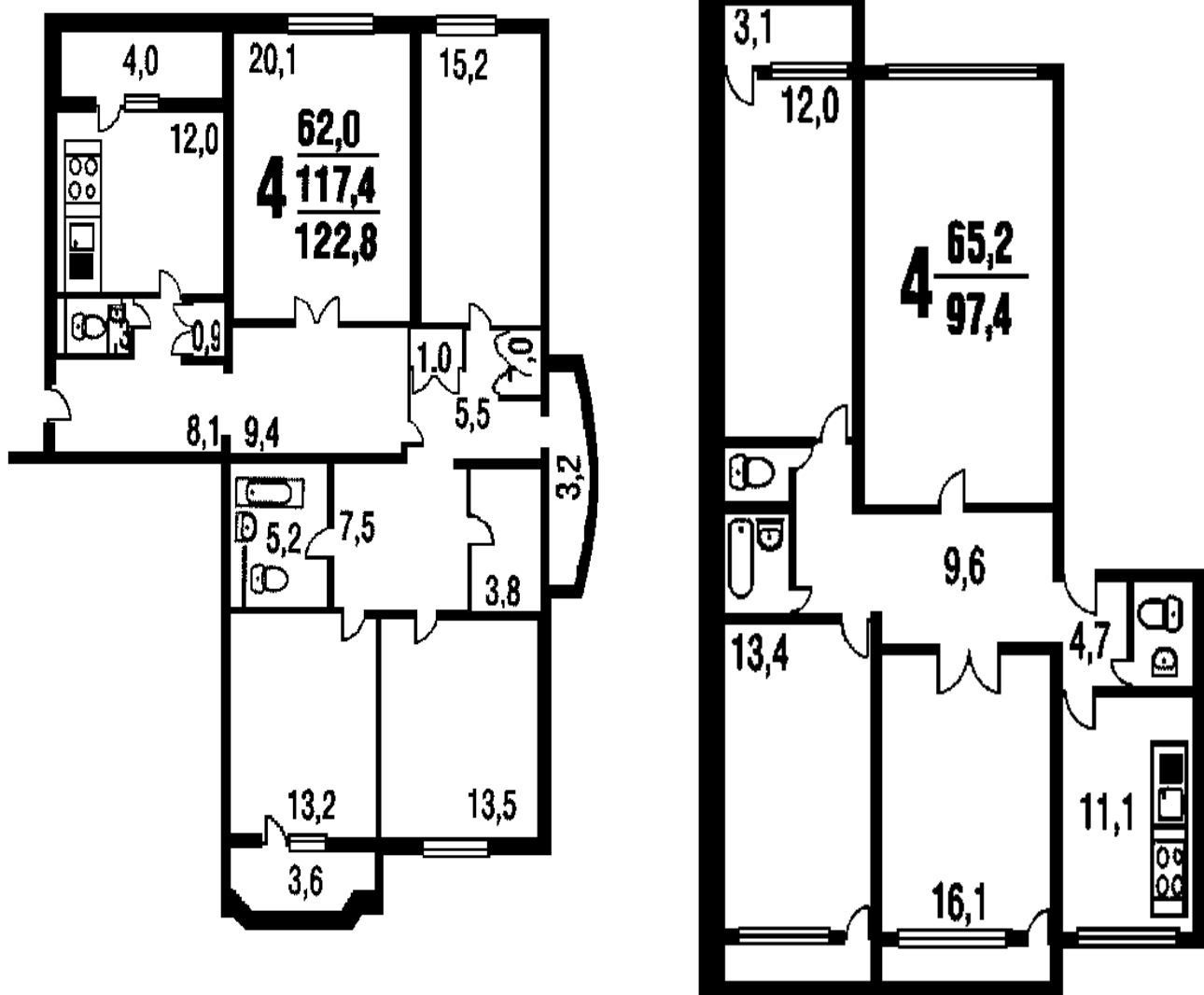

Рис.1. Схеми офісних приміщень (приклад).

Завдання 5.5.

Складіть порівняльну характеристику основних типів вогнегасників та особливостей їх застосування:

Вогнегасники	ВПП	ВА	ВП	ВВ
Повна назва				
Основні різновиди				
Для чого застосовують				
Не можна гасити				

Завдання 5.6.

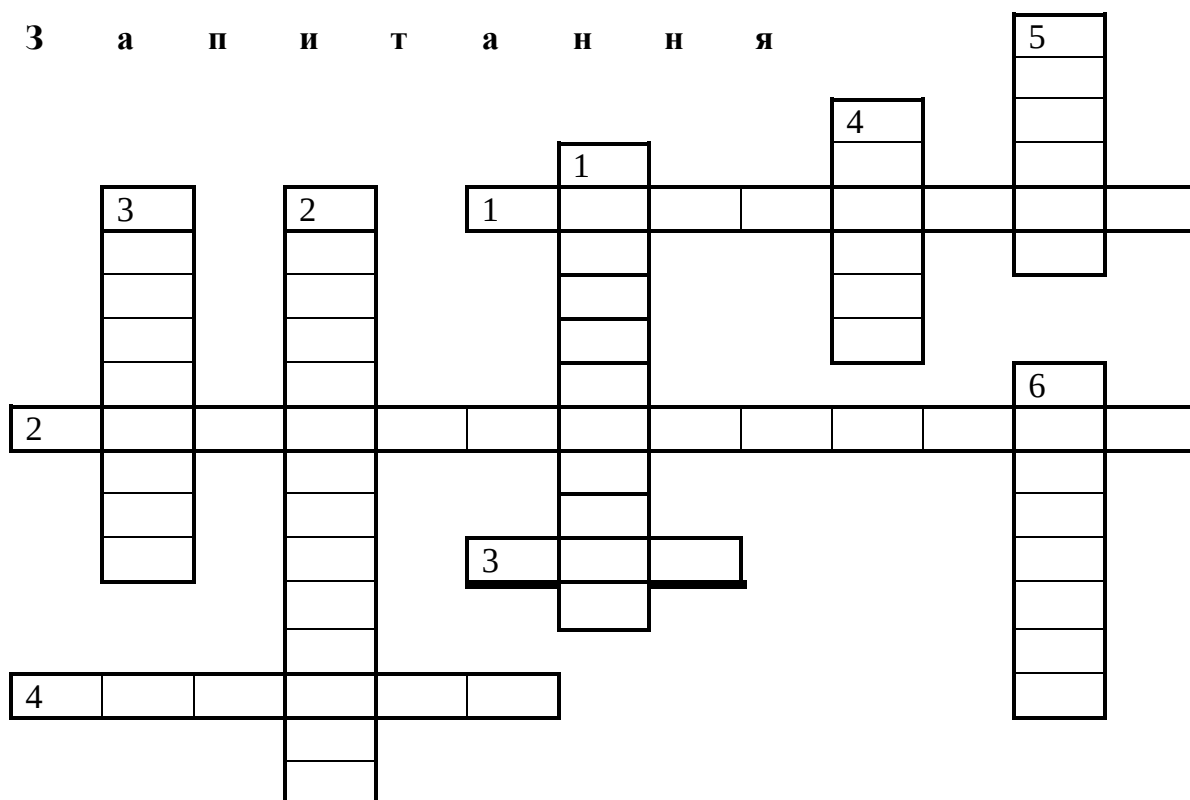
Вирішить кросворд.

По горизонталі:

1. Вогнеборець як професія. 2. Речовини, які загоряються тільки від джерела сильного вогню. 3. Одна з ознак горіння. 4. Газ, що утворюється при неповному згорянні природного газу, твердого палива та є причиною отруєння людей.

По вертикалі:

1. Засіб гасіння вогню. 2. Вогнегасник, який можна використовувати для гасіння електричного обладнання. 3. Терміновий захід у випадку виникнення пожежі, під час якого люди виводяться у безпечне місце. 4. Вогонь, який вийшов з-під контролю людини. 5. Легкозаймиста речовина. 6. Стан, викликаний потраплянням шкідливих і отруйних речовин в організм людини.

Відповіді у Додатку 4.

Завдання до теми 6.

Атестація робочих місць за умовами праці. Навчання з питань охорони праці в установах галузі освіти та організаціях невиробничої сфери. Пільги і компенсації. Порядок обчислення заробітної платні при різних умовах праці.

Завдання 6. 1.

Дайте відповідь на запропоновані тестові завдання. Номер запитання, позначений (*) містить декілька правильних відповідей. В усіх інших запитаннях лише одна відповідь.

1. *Яка головна мета атестації робочих місць за умовами праці?
 - А) – комплексне дослідження і оцінка факторів середовища, характеру праці;
 - Б) – визначення ступеню шкідливості та безпеки праці;
 - В) – порівняння існуючого технологічного процесу, складу обладнання, використання сировини та матеріалів;
 - Г) – визначення нормативних значень ГДК (граничнодопустимих концентрацій).

2. Хто несе відповідальність за своєчасне і якісне проведення атестації робочих місць за умовами праці?
 - А) – профспілки;
 - Б) – керівник;
 - В) – комісія профспілки;
 - Г) – служба охорони праці.

3. Результати атестації робочих місць за умовами праці затверджуються:
 - А) – наказом власника;
 - Б) – рішенням профспілки;
 - В) – органами Держпраці України;
 - Г) – вищим господарським органом за підпорядкованістю.

4. Скільки років зберігаються матеріали атестації робочих місць за умовами праці?
А) – безстроково;
Б) – протягом 50 років;
В) – протягом 5 років.
5. Куди заносяться результати атестації робочих місць за умовами праці?
А) – в особисту справу працюючого;
Б) – у трудову книжку;
В) – у спеціальний журнал.
6. *Зазначте обов'язки комісії з атестації робочих місць за умовами праці:
А) – встановлює список робочих місць, які підлягають атестації;
Б) – визначає сторонні організації, які залучаються до роботи;
В) – організує розробку заходів з покращення умов праці;
Г) – готує підсумковий наказ.
7. Надбавки до заробітної плати за роботу в шкідливих умовах праці встановлюються на підставі атестації робочих місць в розмірі (.....), а за роботу в особливо шкідливих умовах праці – в розмірі (.....).
А) (до 5 %)/(до 10 %);
Б) (до 10 %)/(до 20 %);
В) (до 12 %)/(до 24 %);
Г) (до 20 %)/(до 30 %);
Д) (до 25 %)/(до 40 %).
8. Відповідно до існуючого законодавства в галузі охорони праці для об'єктивної оцінки умов праці в обов'язковому порядку проводиться:
А) – паспортизація виробництв;
Б) – атестація робочих місць;
В) – паспортизація виробництв та атестація робочих місць;
Г) – паспортизація виробництв, атестація та сертифікація робочих місць;
9. Пільгова пенсія надається:
А) по списку №1 чоловікам при досягненні 55 років, жінками 45,

- по списку №2 – чоловікам – 50, жінкам – 45;
- Б) по списку №1 чоловікам при досягненні 45 років, жінками 40, по списку №2 – чоловікам – 55, жінкам – 50;
- В) по списку №1 чоловікам при досягненні 50 років, жінками 45, по списку №2 – чоловікам – 45, жінкам – 40;
- Г) по списку №1 чоловікам при досягненні 50 років, жінками 45, по списку №2 – чоловікам – 55, жінкам – 50.

Завдання 6. 2.

Згідно Постанови Кабінету міністрів України від 24 червня 2016 р. № 461 «Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятості в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах» визначте, до якого Списку і Розділу в цьому списку відноситься запропонована професія. Увага: можливо зазначена професія не відноситься до жодного зі Списків, затверджених КМУ.

Варіант № 1

	Професія	Список №	Розділ
1	геологи, геологи дільничні		
2	лікарі-рентгенологи, а також лікарі, зайняті у відділеннях інтервенційної радіології (рентгенохірургічний блок)		
3	газозварники, зайняті на роботах всередині резервуарів, баків, цистерн і відсіків суден		
4	травильники, зайняті травленням металу у розчинах, що містять шкідливі речовини 1-2 класу небезпеки або канцерогени		
5	майстри (старші майстри) з ремонту устаткування крім контрольно-вимірювальних приладів і вентиляції (Хімічне виробництво)		
6	хіміки		
7	молодші медичні сестри, молодші медичні сестри з догляду за хворими, сестри-господині		
8	газозварники		
9	штампувальники, зайняті штампуванням ізоляційних матеріалів		
10	старші машиністи котельного устаткування		

Варіант № 2

	Професія	Список №	Розділ
1	усі робітники, зайняті повний робочий день на підземних роботах		
2	кочегари суден, які працюють на твердому паливі		
3	машиністи електропоїздів (метрополітену)		
4	друкарі глибокого друку		
5	газозварники, зайняті на роботах всередині резервуарів, баків, цистерн і відсіків суден		
6	фарбувальники приладів і деталей, які працюють з фарбами, що містять шкідливі речовини не нижче 3 класу небезпеки		
7	старші мікробіологи, мікробіологи		
8	формувальники медичних препаратів, напівфабрикатів і виробів		
9	штампувальники, зайняті у виробництві азбестокартону		
10	варники асфальтової маси		

Варіант № 3

	Професія	Список №	Розділ
1	електрики (старші електрики) цеху		
2	інженери з охорони праці (гірничі)		
3	ізолювальники		
4	працівники (диспетчери, диспетчери-інструктори, старші диспетчери, керівники польотів), які здійснюють безпосереднє управління повітряним рухом у зонах аеропортів, аеровузлів;		
5	керівники та фахівці, зайняті на ділянках і роботах з застосуванням ртуті під час виготовлення приладів і виробів		
6	фармакологи		
7	майстри, старші майстри, зайняті на роботах з добування нафти, газу та газового конденсату		
8	начальники змін у кар'єрах		
9	гальваніки		
10	апаратники приготування електроліту		

Варіант № 4

	Професія	Список №	Розділ
1	інженери, зайняті в змінах		
2	машиністи кранів (кранівники)		
3	маляри, зайняті на роботах у закритих камерах, у відсіках суден, резервуарах		
4	працівники, безпосередньо зайняті на роботах з мікроорганізмами 1 групи, проти яких не розроблено ефективних засобів профілактики та лікування		
5	дозувальники медичних препаратів		
6	біохіміки		
7	лаборанти хімічного аналізу, зайняті у виробництві синтетичних клеїльних смол		
8	переглядачі продукції медичного призначення, зайняті у виробництві готової продукції антибіотиків		
9	контролери виробів з каменю		
10	інженери з охорони праці (гірничі)		

Варіант № 5

	Професія	Список №	Розділ
1	електрогазозварники		
2	працівники, зайняті на підземних роботах 50 відсотків і більше робочого часу на рік (в обліковому періоді): технічні керівники, їх заступники		
3	дозувальники медичних препаратів (виробництво фармацевтичних препаратів)		
4	водії автотранспортних засобів (самоскидів)		
5	Рентгенолаборанти		
6	мікробіологи		
7	апаратники приготування хімічних розчинів		
8	клеїльники паперу, картону й виробів з них		
9	завантажувачі-вивантажувачі харчової продукції		
10	дозувальники медичних препаратів		

Завдання 6. 3.

Розрахуйте «чисту» заробітну платню, яку отримає робітник бюджетної сфери на свій картковий рахунок, маючи такі дані:

Таблиця 1А. Варіанти завдань

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Тарифний розряд	10	13	14	18	6	16	17	19	20	25
Стаж роботи (роки)	10	8	5	2	10	12	15	26	25	30
Кваліфікаційні характеристики (+%)	15	10	15	25	35	20	20	30	20	15
Премія (+%)	-	10	-	-	10	15	50	20	5	10
Додаткові роботи (+%)	20	20	10	25	5	10	-	-	15	25

Таблиця 1Б. Варіанти завдань

Варіант	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Тарифний розряд	16	17	19	20	25	10	13	14	18	6
Стаж роботи (роки)	12	15	26	25	30	10	8	5	2	10
Кваліфікаційні характеристики (+%)	20	20	30	20	15	15	10	15	25	35
Премія (+%)	15	50	20	5	10	-	10	-	-	10
Додаткові роботи (+%)	10	-	-	15	25	20	20	10	25	5

Таблиця 2. Розміри посадових окладів згідно Єдиної тарифної сітки (станом на 01.01.2019 р.)

Тарифний розряд	Розміри посадових окладів згідно Єдиної тарифної сітки (станом на 01.01.2019 р.)	Тарифний розряд	Розміри посадових окладів згідно Єдиної тарифної сітки (станом на 01.01.2019 р.)
1	1921	14	4649
2	2094	15	4956
3	2267	16	5360
4	2440	17	5763
5	2613	18	6166
6	2785	19	6570
7	2958	20	6992
8	3150	21	7396
9	3323	22	7799
10	3496	23	8203
11	3784	24	8376
12	4073	25	8664
13	4361		

Зразок рішення задач

по розрахунку заробітної платні (станом на 01.01.2019 року)

1. Згідно Вашого варіанта з таблиці 1А або 1Б – знаходите відповідний тарифний розряд та розмір посадового окладу згідно Єдиної тарифної сітки (таблиця 2).

Наприклад: 11 тарифний розряд = 3784 грн. («гола заробітна платня»)

2. Для розрахунку суми заробітної плати, з якою будуть зніматись податки (тобто «брудної заробітної платні») необхідно до суми згідно тарифного розряду додати всі надбавки, премії, стаж, відсотки за кваліфікацію тощо.

Так, надбавка за стаж у разі, якщо людини відпрацювала більше 3-х років складає 10 %, якщо стаж дорівнює або більше 10 років – надбавка 20 %; стаж більше 20 років – надбавка – 30 % від ставки тарифного розряду.

Наприклад: людина пропрацювала 12 років, має за кваліфікаційні досягнення 25%, премію 10%.

Розрахунок: 3784 грн. + (20% (за стаж більше 10 років) +25% +10%) =3784+55%=5865,2 грн. («брудна заробітна платня»)

3. Для розрахунку заробітної платні, яку отримає працівник за відрахуванням податків («чиста заробітна платня»), ми маємо від «брудної заробітної платні» відрахувати податок на прибуток фізичних осіб (18%), військовий збір (1,5%), профспілковий збір (1%, за членством працівника у профспілці).

Наприклад: за попередніми розрахунками наша «брудна заробітна платня складала» 5865,2 грн.

Розрахунок: 5865,2 – (18%+1,5%+1%)= 5865,2-20,5%=4662,83 грн. (чиста заробітна платня).

Розрахунок відсотків:

55% (20+25+10) від 3784 грн = $3784/100*55=2081,2$ грн (це сума надбавки)

До 3784 додаємо суму надбавки й ми отримуємо «брудну заробітну платню»:

$3784+2081,2 = 5865,2$ грн.

Податки розраховуються так:

$5865,2 /100*20,5= 1202,37$

Для отримання «чистої заробітної платні» від «брудної» відняти суму податку. Це дорівнює: $5865,2-1202,37=4662,83$ грн. отримає працівник за нашим прикладом.

Завдання 6.4.

Поясніть, чи враховується під час атестації робочих місць за умовами праці ступінь впливу шкідливих факторів на здоров'я працюючих, якщо вони використовують засоби індивідуального захисту?

Завдання до теми 7.

Поняття про виробничий травматизм та професійні захворювання.

Основні причини. Профілактика травматизму в галузі.

Розслідування нещасних випадків. Травми виробничого та невиробничого характеру. Форми Н-1 та Н-Т, порядок їх складання, кількість, термін зберігання

Завдання 7.1.

Дайте відповідь на запропоновані тестові завдання. Номер запитання, позначений (*) містить декілька правильних відповідей. В усіх інших запитаннях лише одна відповідь.

1. Скільки років повинні зберігатися підприємстві акти розслідування нещасних випадків, складені по формі Н-1?

- А) – 1 рік;
- Б) – 25 років;
- В) – 45 років;
- Г) – залежить від важкості нещасного випадку.

2. Протягом якого часу слід провести розслідування нещасного випадку на виробництві і скласти акт?

- А) – 1 добу;
- Б) – 2 доби;
- В) – 3 доби;
- Г) – 4 доби;
- Д) – 5 діб.

3. Протягом скількох робочих днів проводиться спеціальне розслідування смертельних нещасних випадків на виробництві ?

- А) – 3 днів;
- Б) – 5 днів;
- В) – 10 днів;
- Г) – 15 днів.

4. Яким нормативним актом чи актами регулюється порядок розслідування нещасних випадків на виробництві?

- А) – КЗпП;
- Б) – Законом України «Про охорону праці»;
- В) – Положенням про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій;
- Г) – Положенням «Про медичний огляд»;
- Д) – Законом України «Про загальнообов'язкове соціальне страхування від нещасного випадку, які спричинили втрату працездатності».

5. *Хто затверджує акти за формою Н-1?

- А) – керівник підприємства, організації;
- Б) – керівник служби охорони праці;
- В) – головний інженер підприємства;
- Г) – технічний інспектор профспілки.

6. Який нещасний випадок вважається пов'язаним з виробництвом?

- А) – будь-який випадок на території підприємства;
- Б) – під час виконання завдання адміністрації, але тільки в межах підприємства;
- В) – при будь-якій діяльності на території підприємства або за його межами за завданням керівника;
- Г) – усі відповіді вірні.

7. *Нещасний випадок не вважається пов'язаним з виробництвом, якщо він виник при:

- А) – вживанні працівником алкоголю, наркотиків;
- Б) – крадіжці;
- В) – використанні в особистих цілях устаткування, транспортних засобів, інструментів, що належать підприємству;
- Г) – при виконанні громадських обов'язків.

8. Що зобов'язаний зробити в першу чергу керівник при тяжких групових й смертельних нещасних випадках?

- А) – усунути від роботи винуватців нещасного випадку;
- Б) – призначити відповідальних осіб (комісію) для розслідування випадку;

- В) – сповістити міністерство, профспілковий орган та прокуратуру;
- Г) – вимагати пояснень від служби охорони праці.

9. Хто готує накази про нещасний випадок на виробництві?

- А) – служба охорони праці та техніки безпеки підприємства;
- Б) – помічник керівника підприємства;
- В) – керівник відділу, дільниці, де стався нещасний випадок;
- Г) – комісія профспілки з охорони праці.

10. Який мінімальний розмір одноразової допомоги на сім'ю встановлено законодавством у разі смерті потерпілого при нещасному випадку?

- А) – середній заробіток потерпілого за рік;
- Б) – середній трирічний заробіток потерпілого;
- В) – не менше п'ятирічного заробітку потерпілого;
- Г) – середній семирічний заробіток потерпілого;
- Д) – сума одноразової допомоги обумовлена колективним договором.

11. Який мінімальний розмір одноразової допомоги на кожного утриманця встановлено законодавством у разі смерті годувальника при нещасному випадку?

- А) – середній заробіток потерпілого за рік;
- Б) – середній трирічний заробіток потерпілого;
- В) – 10% від суми одноразової допомоги на сім'ю;
- Г) – 20% від суми одноразової допомоги на сім'ю;
- Д) – сума одноразової допомоги на кожного утриманця обумовлюється колективним договором.

12. Чи вважається нещасний випадок пов'язаним із виробництвом, якщо він стався на території підприємства при участі у спортивних змаганнях?

- А) – не вважається;
- Б) – вважається;
- В) – тільки на змаганнях, які проводяться у робочий час.

13. Якщо працівником грубо порушені правила охорони праці та техніки безпеки, хто несе відповідальність за нещасний випадок?

- А) – тільки робітник;
- Б) – тільки підприємство;

- В) – працівник і керівник;
- Г) – за розсудом адміністрації.

14. Результати розслідування нещасного випадку на виробництві оформлюються актом по формі Н-1:

- А) – при втраті працездатності не менш ніж на один робочий день;
- Б) – при розслідуванні будь-якого нещасного випадку;
- В) – при будь-якому нещасному випадку на підприємстві;
- Г) – при втраті працездатності не менш ніж два дні.

15. При якій мінімальній кількості постраждалих нещасний випадок вважається груповим?

- А) – двоє постраждалих;
- Б) – троє постраждалих;
- В) – двоє постраждалих зі смертельними наслідками;
- Г) – троє постраждалих з тяжкими наслідками.

16. *Нещасні випадки визнаються пов'язаними з виробництвом у випадках:

- А) – природної смерті працівника під час перебування на підземних роботах;
- Б) – під час використання власного транспортного засобу;
- В) – під час отримання заробітної плати на підприємстві;
- Г) – перебування на території підприємства у зв'язку з проведенням роботодавцем наради.

17. З яких причин виникає найбільша кількість нещасних випадків на виробництві ?

- А) – технічних;
- Б) – організаційних;
- В) – санітарно-гігієнічних;
- Г) – психофізіологічних.

18. Чи вважається нещасний випадок пов'язаним з підприємством, якщо він стався в обідню перерву?

- А) – тільки на території підприємства;
- Б) – в усіх випадках вважається;
- В) – в усіх випадках не вважається;

Г) – тільки на робочому місці.

19. Як визначається середньомісячна заробітна плата для визначення розміру відшкодування шкоди?

- А) – за 12 останніх календарних місяців, що передували ушкодженню;
- Б) – за будь-які 12 календарних місяців до ушкодження;
- В) – за 24 календарних місяці до ушкодження;
- Г) – по заробітку останнього місяця, що передував ушкодженню.

20. *Спеціальному розслідуванню підлягають такі нещасні випадки:

- А) – смерть працівника на підприємстві;
- Б) – зникнення працівника під час виконання ним трудових обов'язків;
- В) – групові;
- Г) – які виникли під час прямування до місця відрядження.

21. Хто зобов'язаний гарантувати усім працівникам забезпечення прав у страхуванні від нещасного випадку на виробництві?

- А) – підприємство, організація, заклад, де працює громадянин;
- Б) – Фонд соціального страхування від нещасного випадку;
- В) – держава;
- Г) – роботодавець.

Завдання 7.2.

Користуючись офіційними сайтами Кабінету Міністрів України, профільних міністерств, офіційними джерелами законодавчих документів, дайте обґрунтовану відповідь на запропоновану ситуацію. Обов'язково позначте номер статті та документу, на якому ґрунтується Ваша відповідь.

1. Під час роботи в обчислювальному центрі з провідним фахівцем Сидоровим стався нещасний випадок. Виделкою, яка вискочила з комп'ютера, у нього було пошкоджено око. Сидоров пред'явив позов про стягнення з обчислювального центру, на якому він працював, відшкодування майнової шкоди, а також моральної шкоди за покалічене обличчя.

Відповідач позов не визнав і пояснив, що позивач повинен був бути обережнішим, включаючи комп'ютер, така робота для нього не була

складною. Крім того, Сидоров був ознайомлений з правилами техніки безпеки. Шрами, які залишилися на обличчі, на думку відповідача, не настільки помітні, щоб приносити моральні страждання і бути підставою для відшкодування моральної шкоди.

Чи правомірні дії адміністрації обчислювального центру?

Яке рішення має бути прийняте у справі?

2. Завідувач кабінетом електронно-обчислювальних машин старший викладач Прохоров відмовився пройти інструктаж з правил роботи з новою технікою, яка надійшла в кабінет. За відсутність без поважних причин на інструктажі наказом ректора йому було оголошено догану. На наступний день після цього при підключенні нової машини до електромережі вона вибухнула, і Прохоров отримав опік рук. Назвіть склад правопорушень у цьому випадку. Чи несе адміністрація університету відповідальність за цей нещасний випадок? Якщо так, то в чому вона виражається?
3. У зв'язку із тимчасовим припиненням виробництва працівника відправляють додому. Під час проходження по території підприємства він умирає. Чи повинно проводитися розслідування такого випадку?
4. Чи складається акт за формою Н-1, якщо працівник прийшов на роботу в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння й до нещасного випадку, який відбувся з ним, був відсторонений керівництвом від роботи?
5. Відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку робочий час на підприємстві починається о 8-й годині. Працівник на території підприємства, по дорозі до свого робочого місця (цех, лабораторія), о 7-й годині 45 хвилин вирішував виробничі питання й з ним стався нещасний випадок (травма при падінні). Який, у цьому випадку, складати акт?
6. Водій тролейбуса під час роботи був побитий п'яним пасажиром (хуліган затриманий і провина його доведена правоохоронними органами). Чи правомірно рішення комісії з розслідування даного випадку не складати акт за формою Н-1 і не брати випадок на облік, а тільки сплатити

потерпілому 100% середньомісячної заробітної плати за дні тимчасової непрацездатності через травму?

7. Яка роль органів Держпраці України в розгляді суперечок з питань встановлення факту нещасного випадку на виробництві?
8. На прибирання лісосік від післярубочних залишків і заготівлю дров для власних потреб залучаються тимчасові працівники строком на 5-10 днів. Чи беруться на облік нещасні випадки, що відбулися з такими працівниками при виконанні вищевказаних робіт, і чи складається акт за формою Н-1 (допуск до роботи є)?
9. Електрослюсар по наряду виконував включення високовольтного осередку. Інший електрослюсар, перебуваючи у нетверезому стані, самовільно зайшов у електропідстанцію, підійшов близько до осередку та одержав опіки електричною дугою. Тривалий час потерпілий перебував на лікуванні, однак лікувальна установа видає йому довідки про знаходження на лікуванні, замість листків непрацездатності. Яким чином діяти адміністрації в частині складання акту за формою Н-1, узяття випадку на облік, відшкодування збитку постраждалому?
10. У робочий час на підприємстві стався виробничий конфлікт між робітником і обліковцем, внаслідок чого через хуліганські дії робітника, обліковець одержав травму голови й перебував на лікуванні 24 дні. Як кваліфікувати цю травму – виробничою чи побутовою, і хто повинен сплатити потерпілому дні непрацездатності?
11. На заводі відбулися нещасні випадки із працівниками, що споживали спиртні напої у робочий час. У результаті один робітник неправильно покладеним виливком травмував праву гомілку, а інший, не утримався на поручнях, впав і отримав травму стегна. Комісія з розслідування даних випадків на підставі п.5 «Положення про розслідування й облік нещасних випадків...» відмовила потерпілим у складанні акту за формою Н-1, однак державний інспектор з нагляду за охороною праці вимагає складання акту за формою Н-1. Чи правий держінспектор у відзначених і подібних ситуаціях?

12. Між водієм нашого підприємства, що поставив машину під навантажування, і власником приватного автомобіля, що під'їхав, виникла сварка, що перейшла у бійку, у результаті якої наш водій одержав травму – відкритий перелом ноги. Як кваліфікувати цю травму – виробничою або побутовою, хто повинен сплатити дні непрацездатності потерпілому, а у випадку інвалідності, хто відшкодує збитки, заподіяні здоров'ю працівника? Який акт складається?
13. Працівник прийшов на роботу о 8-й годині і, не одержавши завдання, вирішив в особистих цілях заточити ніж на необладнаному захисними засобами верстаті. Під час заточення шліфувальне коло розірвалося (згодом з'ясувалося, що воно не пройшло випробувань на механічну міцність) і працівник одержав важку травму. Допуску до роботи на заточувальному верстаті він не мав. За якою формою скласти акт?
14. Чи є підставою для складання акту про нещасний випадок запис у листку непрацездатності про те, що травма отримана на виробництві (відповідна інформація на підприємство не була надана)?
15. Чи беруться на облік нещасні випадки, які відбулися на території підприємства після закінчення роботи (або до початку роботи) під час: керування особистим транспортом, ремонту особистого транспорту, проходження пішки?
16. Монтажні й електрозварювальні роботи відносяться до робіт з підвищеною небезпекою. Чи повинні молоді фахівці – випускники професійно-технічних навчальних закладів (монтажники й електрозварювальники) до початку самостійної роботи на підприємстві проходити попереднє спеціальне навчання?
17. У робочий час працівник одержав травму, виконуючи роботу в особистих цілях, не використовуючи при цьому виробниче обладнання. Як розслідуються й чи беруться на облік такі нещасні випадки?
18. Територія підприємства розташована з обох сторін міської вулиці. Працівник підприємства у виробничих справах переходив вулицю по певному пішохідному переході, упав на слизькій поверхні й одержав

травму. Чи має право державний інспектор по нагляду за охороною праці покласти відповідальність за технічний стан цього вуличного переходу на підприємство й вимагати сплати штрафу за нещасний випадок?

19. Обласна лікарня за заявкою взяла у своє розпорядження машину швидкої допомоги. Під час доставки хворих відбулася дорожньо-транспортна пригода, у результаті якої постраждав лише лікар обласної лікарні. Яка організація – обласна лікарня або автопідприємство – зобов'язана розслідувати, скласти акт (за якою формою) і взяти на облік цей нещасний випадок?
20. У 2014 р. при навантажуванні у робітника відбувся зсув міжхребтового диску. Акт про нещасний випадок не складався, свідки того, що відбулося, є. Зараз цей працівник оформляє пенсію за віком. Чи вправі він вимагати від адміністрації додаткової щомісячної доплати до пенсії?
21. Хто повинен установлювати провину потерпілого в нещасному випадку, її ступінь, для визначення розміру зниження одноразової допомоги? Який мінімальний розмір цього зниження?
22. Адміністрація підприємства склала акт за формою Н-1 про нещасний випадок, що відбувся в туалетній кімнаті, у робочий час, при відсутності факторів, що травмують. Комісія, що проводила розслідування, прийняла рішення акт не складати. Хто прийняв правильне рішення в даній ситуації?
23. При виконанні робіт без дозволу адміністрації та грубими порушеннями правил безпеки працівник одержав травму. Лікувальною установою в крові потерпілого виявлено 0,5 % етилового спирту. Чи підлягають такі випадки розслідуванню й обліку як виробничі?
24. Чи класифікується як травма укусу малярійного комара, внаслідок чого працівник занедужав малярією й одержав III групу інвалідності?
25. За усним дозволом керівника працівник із родинних обставин відлучився з роботи. За територією підприємства з ним стався нещасний випадок,

внаслідок якого він став інвалідом. За якою формою складається акт у такому випадку?

Завдання 7.3.

Визначте, чи є запропонований нещасний випадок у наступних ситуаціях пов'язаний або непов'язаний із виробництвом. Свою відповідь аргументуйте.

Ситуація 1. Під час обідньої перерви робітник пішов у заводську їдальню, що належить до санітарно-побутового комплексу заводу, посковзнувся на мокрій підлозі обідньої зали і, падаючи, вивихнув ногу.

Ситуація 2. Бригада електромонтерів обстежувала стан лінії електропередачі на заводській території. Один із електромонтерів зайшов на розташований там будівельний майданчик, де його травмувала цегла, що впала з висоти.

Ситуація 3. Кур'єра дорогою до поштового відділення, куди він ніс для відправлення пошту організації, збив автомобіль, і він дістав травму.

Ситуація 4. Оператор ЕОМ скористався додатковою перервою для відпочинку та особистих потреб, що встановлюється згідно з Державними санітарними правилами і нормами роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин. Під час прогулянки в дворі установи оператор дістав травму.

Ситуація 5. Педагогічний працівник закладу вищої освіти І рівня акредитації, проходячи медичний огляд у медичному закладі, дістав там травму.

Ситуація 6. Травмованого електрика знайшла охорона біля трансформаторної підстанції після закінчення його робочої зміни, причому на прохідній є відмітка, що він покидав територію підприємства. У ході розслідування встановлено, що електрик, згадавши про незамкнені двері підстанції, повернувся на підприємство, але через отвір в огорожі, де через необережність дістав травму.

Ситуація 7. Бухгалтер фабрики, відвозячи звітну документацію в податкову інспекцію, дістав травму в тролейбусі під час дорожньо-транспортної події.

Ситуація 8. Менеджера у вечірній час травмував на автобусній зупинці автомобіль, яким керував п'яний водій.

Ситуація 9. Директор фірми повідомив підлеглим, що поїде до ділових партнерів в інше місто. В дорозі пізнього вечора, особисто керуючи власним автомобілем, він дістав травму під час ДТП, винуватцем якого сам же й став.

Ситуація 10. Сторожа товарного складу знайшли мертвим. Медичне обстеження виявило в його крові значну частку алкоголю. Проте розслідування нещасного випадку, а також подальше слідство у відкритій кримінальній справі встановило, що на сторожа напали злочинці, які мали намір пограбувати склад. Навіть перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння (а це є порушенням трудової дисципліни), сторож перешкоджав зловмисникам та дістав при цьому смертельну травму.

Ситуація 11. Тракторист отримав команду бригадира на запуск трактора. При цьому він не перевіряв, чи трактор стоїть на ввімкненій передачі, і не звернув увагу, що провід, який мав бути приєднаний до пристрою запобігання запуску двигуна на ввімкненій передачі, обірвано. Тракторист обійшов трактор з правого боку і запустив пусковий двигун. Внаслідок цього трактор рушив з місця й смертельно травмував тракториста.

Ситуація 12. На підприємстві ретельно підготувалися до ремонту паливного баку автомобіля КамАЗ: бригадир проінструктував зварювальника та водія, бак промили гарячою водою і продули вихлопними газами. Але бак було заварено неякісно, тому довелося, зливши пальне, ремонтувати його повторно. Та через відсутність цього разу бригадира робітники не виконали потрібних підготовчих робіт і бак заварювали безпосередньо після щойно злитого пального. Як наслідок — вибух парів пального, пожежа, займання одягу на зварювальникові. Від отриманих опіків той помер.

Ситуація 13. Не маючи засобів індивідуального захисту, слюсар-сантехнік вирішив прочистити в каналізаційному колодязі трубу. Спускаючись у

колодязь, він удихнув повітря з високою концентрацією сірководню, знепритомнів і впав на дно колодязя. Його напарник, вирішивши допомогти колезі, спустився в колодязь теж без засобів індивідуального захисту органів дихання, теж знепритомнів і впав на дно колодязя завглибшки 8 м. Обидва працівники вмерли, отруївшись сірководнем.

Ситуація 14. Водій автомобіля-самоскида заднім ходом заїхав у приміщення складу сировини цегельного заводу, вивантажив глину і став виїжджати зі складу, не опустивши кузова. Піднятий кузов вибив двотаврову балку перекриття воріт складу, яка разом зі зруйнованою стіною впала на кабінку. Травмований водій помер у лікарні.

Ситуація 15. Тракторист, закінчивши обприскувати поле, покладав шланги обприскувача неподалік від лінії електропередач (ЛЕП) напругою 10 кВ. Відповідною інструкцією заборонено наближатися до ЛЕП ближче ніж на 2 м. Під час складання обприскувача для транспортування штанга агрегату наблизилася до ЛЕП на відстань 0,5 м, унаслідок цього тракторист дістав смертельну електротравму.

Завдання 7.4.

Проаналізувати та у вигляді таблиці схарактеризувати методи аналізу нещасних випадків в професійній діяльності: імовірісно-статистичні (статистичні, групові, топографічні); детерміністичні (монографічні, експертних оцінок, економічні, анкетування). Навести приклади застосування зазначених методів аналізу нещасних випадків у Вашій майбутній професійній діяльності.

Основні критерії оцінювання: відповідність запропонованих характеристик процесу застосування метода у сфері майбутньої спеціальності.

Завдання 7.5.

За допомогою статистичного методу визначити динаміку травматизму та його тяжкість в окремих організаціях. При проведенні статистичного аналізу для характеристики рівня травматизму в організаціях застосувати кількісні та якісні показники:

Коефіцієнт частоти травматизму $K_{\text{ч}}$ – це кількість нещасних випадків, які сталися у відповідний період часу (півріччя, рік), на 1000 працюючих:

$$K_{\text{ч}} = H \cdot 1000 : C,$$

де H – число нещасних випадків, що сталися на підприємстві за звітний період і призвели до втрати працездатності на 1 добу і більше; C – середньоспискова чисельність працюючих на підприємстві за той самий звітний період часу.

Якісний показник травматизму – **коефіцієнт важкості травматизму $K_{\text{в}}$** (нещасних випадків), характеризує середню втрату працездатності в днях, що припадають на одного потерпілого за звітний період:

$$K_{\text{в}} = D : H,$$

де H – число нещасних випадків, що сталися на підприємстві за звітний період і призвели до втрати працездатності на 1 добу і більше; D – сумарне число днів непрацездатності всіх потерпілих, які втратили працездатність на добу і більше під час звітного періоду.

Оцініть кількісно рівень травматизму за рік в організації. Кількість працівників в організації складає C чоловік, кількість нещасних випадків H , загальна кількість днів непрацездатності D днів. Вихідні дані наведені в таблиці.

Організації	С	Н	Д
1	850	7	182
2	2500	25	205
3	304	2	15

Завдання 7.6.

Визначте алгоритм розслідування нещасного випадку на підприємстві. Який варіант відповіді є правильним. Порівняйте Вашу відповідь із відповідями у таблиці в Додатку 5. Обґрунтуйте та поясніть Вашу точку зору спираючись на нормативно-правову базу.

Запитання

№	Етап у розслідуванні нещасного випадку	Варіанти відповідей*
1.	Що терміново	А) Сфотографувати місце, де стався нещасний

	зобов'язаний зробити керівник робіт у разі нещасного випадку?	випадок Б) негайно повідомити про нещасний випадок родичам потерпілого В) організувати надання першої допомоги
2.	Що не зобов'язаний робити керівник робіт у разі нещасного випадку?	А) організувати надання першої допомоги потерпілому Б) повідомити про нещасний випадок відділенню Фонду соціального страхування за місцем розташування підприємства В) повідомити роботодавцю про те, що сталося
3.	Хто має зробити запит до лікувального закладу про тяжкість ушкодження потерпілого?	А) керівник первинної профспілки Б) роботодавець В) представник Фонду соціального страхування
4.	Де роботодавець реєструє нещасні випадки?	А) у Журналі реєстрації осіб, що потерпіли від нещасних випадків на виробництві Б) у Журналі обліку потерпілих від нещасних випадків на виробництві В) у Журналі реєстрації нещасних випадків не виробничого характеру
5.	У який строк роботодавець зобов'язаний утворити комісію з розслідування нещасного випадку?	А) протягом п'яти днів Б) не менше ніж три В) протягом доби
6.	Скільки осіб має входити до складу комісії?	А) не менше ніж дві Б) не менше ніж три В) не менше ніж п'ять
7.	Протягом скількох робочих днів із моменту утворення комісія зобов'язана розслідувати нещасний випадок?	А) трьох Б) п'яти В) семи
8.	Чим роботодавець зобов'язаний забезпечити членів комісії?	А) приміщенням Б) засобами зв'язку, автотранспортом В) місцем проживання Г) оргтехнікою і канцелярським приладдям Д) правильні відповіді - а, б та г Е) привальні відповіді – а, б та в
9.	Кому роботодавець протягом доби має надіслати примірники	А) спеціалісту служби охорони праці Б) потерпілому або уповноваженій ним особі В) первинній організації профспілки, представник

	затверджених актів за формою Н-5 і Н-1?	якої брав участь у роботі комісії Г) Фонду та територіальному органу Держпраці за місцем розташування підприємства Д) правильні відповіді – а, б та г Е) правильні відповіді – а, б, в та г
10.	У скількох примірниках комісія складає акти за формою Н-5 і Н-1?	А) у трьох Б) у п'яти В) у семи
11	Із ким роботодавець має письмово погодити продовження строку розслідування нещасного випадку?	А) із територіальним органом Держпраці за місцем розташування підприємства Б) із Фондом за місцем розташування підприємства В) з органом державного пожежного нагляду за місцем розташування підприємства
12	Керівник робіт зобов'язаний зберегти обстановку на робочому місці до прибуття комісії такою, якою вона була на момент нещасного випадку:	А) у будь-якому разі Б) якщо це не загрожує життю чи здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків В) на розсуд роботодавця
13.	У який строк роботодавець зобов'язаний передати відповідним органам на паперовому носії повідомлення про нещасний випадок зі смертельним наслідком?	А) протягом однієї години Б) протягом доби В) протягом трьох годин
14.	Який документ видає роботодавець за результатами розслідування нещасного випадку?	А) наказ Б) припис В) розпорядження

*Відповіді у додатку 5

Завдання 7.7.

Ознайомтесь із зразками актів форми Н-1, Н-5 та НТ (Додатки 1-3). Проведіть умовне розслідування нещасних випадків ситуацій із завдань 7.2 або 7.3. Заповніть акти розслідування нещасних випадків (виробничого травматизму за формою Н-5 та Н-1, невиробничого за формою НТ відповідно).

Завдання до теми 8.

Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві. Пенсійне законодавство. Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування. Єдиний соціальний внесок.

Завдання 8.1.

Дайте відповідь на запропоновані тестові завдання. Номер запитання, позначений (*) містить декілька правильних відповідей. В усіх інших запитаннях лише одна відповідь. Обґрунтуйте відповідь, спираючись на нормативно-правову базу.

1. Які види пенсійних виплат передбачені Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. за рахунок коштів Пенсійного фонду України в солідарній системі:

- А) – пенсія по інвалідності внаслідок загального захворювання;
- Б) – пенсія за віком;
- В) – соціальна пенсія;
- Г) – пенсія за вислугу років?

2. Які види пенсійних виплат передбачені Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. за рахунок коштів Накопичувального фонду:

- А) – довічна пенсія подружжя;
- Б) – пенсія за вислугу років;
- В) – довічна обумовлена пенсія;
- Г) – пенсія по інвалідності?

3. Які періоди діяльності включаються до страхового стажу:

- А) – навчання в аспірантурі та докторантурі з денною формою навчання;
- Б) – час проходження альтернативної (невійськової служби);
- В) – час знаходження на інвалідності через трудове каліцтво чи професійне захворювання;

Г) – період строкової військової служби?

4. За наявності якого страхового стажу особи мають право на призначення пенсії за віком:

А) – не менше 5 років;

Б) – не менше 20 років;

В) – для жінок – 20 років, чоловіків 25 років;

Г) – не менше 25 років?

5. Страховий стаж якої тривалості необхідний для призначення пенсії по інвалідності, що настала в період проходження строкової військової служби:

А) – 2 роки;

Б) – 1 рік;

В) – 5 років;

Г) – у цьому випадку пенсія призначається незалежно від наявності страхового стажу.

6. Чи мають право на пенсію діти померлого годувальника, які досягли 18 років:

А) – не мають;

Б) – мають право ті діти, які стали інвалідами до досягнення 18 років;

В) – мають право до 23 років ті діти, які навчаються у закладах вищої освіти на денній формі навчання;

Г) – мають право ті діти, годувальник яких помер через трудове каліцтво чи професійне захворювання?

7. Пенсія через втрату годувальника призначається в розмірі:

А) – 30% середньої заробітної плати померлого годувальника;

Б) – 50% пенсії за віком померлого годувальника на одного непрацездатного члена сім'ї;

В) – 100% пенсії за віком померлого годувальника;

Г) – 50% пенсії по інвалідності померлого годувальника.

8. До якого віку виплачується пенсія через втрату годувальника дитині-сироті, яка після досягнення 16 років не навчається:

А) – до 18 років;

Б) – до 23 років;

- В) – до 16 років;
- Г) – до 21 року?

9. Які види соціальних послуг за соціальним страхуванням на випадок безробіття передбачені Законом України «Про зайнятість населення»:

- А) – професійна підготовка або перепідготовка;
- Б) – пошук підходящої роботи та сприяння в працевлаштуванні;
- В) – виплата допомоги по безробіттю;
- Г) – виплата допомоги по частковому безробіттю?

10. Якою є загальна тривалість виплати допомоги по безробіттю:

- А) – 90 календарних днів;
- Б) – 270 календарних днів;
- В) – не може перевищувати 360 календарних днів протягом двох років;
- Г) – 12 місяців?

11. *Основними видами загальнообов'язкового державного соціального страхування є:

- А) – пенсійне страхування;
- Б) – медичне страхування;
- В) – страхування на випадок безробіття;
- Г) – страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;
- Д) – страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання;
- Е) – недержавне соціальне страхування;
- Ж) – інші види страхування, визначені законами України.

12. *До функцій соціального страхування, як складової соціальної політики, належать:

- А) – компенсаційна;
- Б) – превенції;
- В) – захисна;
- Г) – відтворювальна;
- Д) – перерозподільна;
- Е) – стабілізуюча;
- Ж) – контрольна;
- З) – формування страхового фонду.

13. *Організація соціального страхування базується на принципах:
- А) – особистої відповідальності;
 - Б) – солідарності;
 - В) – добровільності;
 - Г) – неприбутковості страхових операцій для страхувальника;
 - Д) – обов'язковості;
 - Ж) – контрибуції;
 - З) – організаційного самоуправління;
 - Е) – суброгації;
 - І) – державного регулювання.
14. Тарифи обов'язкових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування встановлюються:
- А) – Кабінетом Міністрів України;
 - Б) – Верховною Радою України;
 - В) – Міністерством праці та соціальної політики України.
15. Метою державного регулювання та нагляду у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування є:
- А) – проведення єдиної та ефективної державної політики у цій сфері;
 - Б) – забезпечення реалізації прав громадян на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;
 - В) – створення умов для ефективного функціонування та розвитку системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
 - Г) – забезпечення дотримання суб'єктами системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування вимог законів, інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
 - Д) – адаптація системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування до міжнародних стандартів;
 - Е) – усі відповіді правильні.
16. Управління страховими фондами здійснюється:
- А) – Верховною Радою України;
 - Б) – Кабінетом Міністрів України;
 - В) – державою та представниками суб'єктів соціального страхування.

17. Державне регулювання та нагляд щодо цільового використання коштів Пенсійного фонду здійснюють:
- А) – Національний банк України і Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку;
 - Б) – центральний орган виконавчої влади у сфері фінансів і його територіальні органи та Рахункова палата;
 - В) – Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку.
18. Державне регулювання та нагляд за діяльністю компаній з управління активами в частині управління пенсійними активами, радника з інвестиційних питань здійснює:
- А) – центральний орган виконавчої влади у сфері фінансів і його територіальні органи та Рахункова палата;
 - Б) – Національний банк України і Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку;
 - В) – Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку.
19. Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» контроль за цільовим використанням бюджетних коштів, спрямованих на фінансування соціальних послуг, здійснюється:
- А) – центральним органом виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики і його територіальними органами, а також органами з питань фінансового контролю відповідно до їх повноважень;
 - Б) – центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, а також органами з питань фінансового контролю відповідно до їх повноважень;
 - В) – центральним органом виконавчої влади у сфері фінансів і його територіальними органами.
20. Громадяни України, які працюють за межами України та не застраховані в системі соціального страхування країни, у якій вони перебувають, мають право на:
- А) – виплату пенсій;
 - Б) – матеріальне забезпечення;
 - В) – соціальні послуги за умови сплати страхових внесків до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, якщо інше

не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

21. Особам, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням, видають:
- А) – сертифікат на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, якій є єдиним для всіх видів страхування;
 - Б) – договір про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, який є єдиним для всіх видів страхування;
 - В) – свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, яке єдиним для всіх видів страхування.
22. Управління Фондом здійснюється:
- А) – Кабінетом Міністрів України;
 - Б) – правлінням і виконавчою дирекцією Фонду;
 - В) – Наглядовою радою;
 - Г) – головою правління.
23. Кошти загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням:
- А) – входять до складу Державного бюджету України;
 - Б) – не входять до складу Державного бюджету України;
 - В) – використовуються тільки за цільовим призначенням.
24. Застрахованим особам, які мають страховий стаж від п'яти до восьми років, допомогу з тимчасової непрацездатності виплачують у такому розмірі:
- А) – 60 відсотків середньої заробітної плати (доходу);
 - Б) – 80 відсотків середньої заробітної плати (доходу);
 - В) – 100 відсотків середньої заробітної плати (доходу).
25. *Порядок обчислення середньої заробітної плати для надання допомоги з тимчасової непрацездатності, за вагітністю та пологами визначається:
- А) – Кабінетом Міністрів України;

Б) – Верховною Радою України;

В) – Фондом соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням;

Г) – Виконавчою дирекцією Фонду соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням;

Д) – Наглядовою Радою.

26. Установа для нічного або тимчасового мешкання громадян без визначеного місця мешкання, осіб, які постраждали від фізичного або психічного насильства, стихійного лиха, катастрофи тощо, з наданням їм правової, психологічної, соціальної, медичної та побутової допомоги в подоланні тимчасових труднощів, сприянні в установленні особи, відновленні документів, паспортизації та працевлаштуванні – це:

А) – тимчасовий притулок для дорослих;

Б) – тимчасовий притулок для неповнолітніх;

В) – тимчасовий притулок для інвалідів.

27. Соціальні послуги можуть надаватися:

А) – за плату;

Б) – безоплатно;

В) – усі відповіді правильні.

28. Медичне страхування або страхування здоров'я в Україні за характером наданої медичної допомоги поділяють на:

А) – добровільне;

Б) – обов'язкове;

В) – добровільне та обов'язкове

29. Для страхування від нещасного випадку на виробництві:

А) – не потрібно згоди або заяви працівника;

Б) – потрібна заява працівника;

В) – усі відповіді неправильні.

30. Страхування від нещасного випадку на виробництві здійснюється у формі:
- А) – особовій;
 - Б) – безособовій;
 - В) – за бажанням робітника.
31. *Добровільно, за письмовою заявою, від нещасного випадку у Фонді соціального страхування від нещасних випадків можуть застрахуватися:
- А) – священнослужителі, церковнослужителі та особи, які працюють у релігійних організаціях на виборних посадах;
 - Б) – особи, які забезпечують себе роботою самостійно;
 - В) – особи пенсійного віку, які працюють на виробництві;
 - Г) – громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності.
32. Страхування припиняють, якщо страховий внесок до Фонду соціального страхування від нещасних випадків не перераховано протягом:
- А) – двох місяців з дня подання заяви;
 - Б) – трьох місяців з дня подання заяви;
 - В) – десяти днів з дня подання заяви.
33. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття – це:
- А) – система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності;
 - Б) – система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення на випадок безробіття з незалежних від застрахованих осіб обставин і надання соціальних послуг за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття;
 - В) – державні та комунальні спеціалізовані підприємства, установи та заклади соціального обслуговування, підпорядковані центральним, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, юридичні особи, створені відповідно до законодавства, які не мають на меті отримання прибутку, фізичні особи.

34. Сплату страхових внесків припиняють з дня:
- А) – розірвання трудового договору;
 - Б) – реєстрації страхувальника в установі, організації;
 - В) – невиконання обов'язків перед страхувальником.
35. Свідомство про загальнообов'язкове державне соціальне страхування є:
- А) – різновидом договору про страхування;
 - Б) – єдиним для всіх видів соціального страхування;
 - В) – нормативно-правовим актом, що регулює діяльність зі страхування на випадок безробіття.
36. Порядок видачі та зразок свідомства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування затверджуються:
- А) – Кабінетом Міністрів України;
 - Б) – Верховною Радою України;
 - В) – Наглядовою Радою.
37. *Види державних пенсій:
- А) – трудові;
 - Б) – економічні;
 - В) – соціальні.
38. *Соціальні нормативи за характером задоволення соціальних потреб:
- А) – статистичні нормативи;
 - Б) – нормативи споживання;
 - В) – нормативи мінімального споживання;
 - Г) – нормативи забезпечення;
 - Д) – нормативи доходу.
39. *Джерела фінансування соціальних гарантій:
- А) – Державний бюджет;
 - Б) – кошти місцевих бюджетів;
 - В) – страхові фонди;
 - Г) – кошти підприємств, об'єднань й організації, що перебувають на господарському розрахунку;
 - Д) – кошти організацій та установ, що фінансують за рахунок бюджетів різного рівня.

40. Заборонено використовувати кошти Пенсійного фонду:
- А) – не за цільовим призначенням;
 - Б) – на придбання державних цінних паперів у разі відсутності заборгованості з виплати пенсій;
 - В) – на кредитні операції;
 - Г) – надання позик.
41. Діяльність недержавних пенсійних фондів, відповідно до своїх статутів, не належить до:
- А) – банківської;
 - Б) – страхової;
 - В) – діяльності на фондовому ринку;
 - Г) – усі відповіді правильні.
42. Недержавне пенсійне забезпечення є для пенсійних фондів:
- А) – винятковим видом діяльності;
 - Б) – професійною діяльністю з надання соціальних послуг населенню;
 - В) – вищим колегіальним органом управління системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
43. Ануїтет – це:
- А) – періодичні пенсійні виплати, які здійснюються з установленими інтервалами часу до того моменту, поки не настане певна подія, визначена у відповідному договорі;
 - Б) – різниця між сукупною вартістю активів юридичної особи та вартістю її зобов'язань перед третіми особами;
 - В) – професійна діяльність, визначена законодавством про цінні папери та фондовий ринок.
44. *За видами пенсійні фонди можуть утворюватися як:
- А) – відкриті пенсійні фонди;
 - Б) – закриті пенсійні фонди;
 - В) – корпоративні пенсійні фонди;
 - Г) – професійні пенсійні фонди.

45. Прийняття Закону України «Про соціальні послуги» дозволить:
- А) – усунути прогалину у чинному законодавстві України щодо регулювання правовідносин, які виникають під час надання соціальних послуг;
 - Б) – визначити порядок і умови надання соціальних послуг, права і обов'язки суб'єктів, які надають соціальні послуги;
 - В) – співвіднести існуючі гарантії населенню з нормами чинного законодавства.
46. Періодичні пенсійні виплати, які здійснюються з установленими інтервалами часу до того моменту, поки не настане певна подія, визначена у відповідному договорі називають:
- А) – довічною пенсією;
 - Б) – інвестиційною декларацією;
 - В) – одноразовою пенсійною виплатою;
 - Г) – пенсією на визначений строк;
 - Д) – ануїтетом.

Завдання 8.2.

Користуючись офіційними сайтами Кабінету Міністрів України, профільних міністерств, офіційними джерелами законодавчих документів, дайте обґрунтовану відповідь на запропоновану ситуацію. Обов'язково позначте номер статті та документу, на якому ґрунтується Ваша відповідь.

1. Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку призначається, як відомо, відповідно до Законів України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» та «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням». Хто, крім батьків дитини, також має право на отримання цієї допомоги і які документи для цього потрібні?
2. Громадянин П., нагороджений медаллю «За бойові заслуги», звернувся щодо призначення пенсії за особливі заслуги перед Україною. Які дії соціальних служб?

3. Як здійснюється сплата внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування суб'єктами підприємницької діяльності, які обрали особливий спосіб оподаткування?
4. Громадянка Л. звернулася в Пенсійний фонд із запитанням щодо права на призначення пенсії за вислугу років. Які необхідно подати документи до пенсійного фонду?
5. Яким чином можна визначити розмір пенсії за нормами Закону України «Про пенсійне забезпечення»?
6. Які періоди роботи не зараховуються до спеціального стажу?
7. Які особи мають право на виплату з Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань?
8. Що є страховим випадком, при настанні якого застрахований постраждалий може отримати соціальні послуги або виплати з Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань (ФССНВ)?
9. Як розраховується розмір допомоги за листком тимчасової втрати працездатності при нещасному випадку або професійному захворюванні чи аварії?
10. Які подаються документи до ФССНВ для призначення страхових виплат при настанні нещасного випадку, професійного захворювання або аварії?
11. Як визначається страховий стаж для обчислення розміру пенсії?
12. Чи може нараховуватися одноразова допомога у зв'язку з втратою працездатності, якщо нещасний випадок стався у 1950 році відповідно листа громадянина К.?
13. Громадянин Ч. звернувся з запитанням щодо перерахунку пенсій. Чим мають керуватись працівники пенсійного фонду?

14. Для проходження виробничої практики за професією зварника й електрика за договором, строком на 2 роки, на підприємство направлені учні ПТУ. В училищі на учнів є амбулаторні карти, вони перебувають під наглядом дільничних лікарів. Чи потрібно в цьому випадку направляти їх на попередній медогляд, як при надходженні на роботу?

Завдання 8.3.

Зробіть коротку доповідь-відповідь (2-3 сторінки) на запитання спираючись на міжнародне законодавство та законодавство України з охорони праці.

1. Сутність соціального страхування.
2. Функції соціального страхування.
3. Принципи соціального страхування.
4. Загальні поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування.
5. Суб'єкти й об'єкти соціального страхування.
6. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування.
7. Система соціальних гарантій.
8. Етапи реформування системи соціального страхування в Україні.
9. Етапність становлення Пенсійного фонду України.
10. Організація державного нагляду.
11. Органи нагляду та контролю в системі державного пенсійного забезпечення.
12. Органи нагляду та контролю в системі недержавного пенсійного забезпечення.
13. Державне регулювання рівня та якості життя населення.
14. Організація управління фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування.
15. Характеристика платників зборів на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
16. Соціальні послуги та їх матеріальне забезпечення.
17. Період обчислення призначення матеріальної допомоги.
18. Розмір призначення матеріальної допомоги
19. Види державної допомоги.
20. Загальна характеристика Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

21. Формування джерел надходження до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
22. Напрями використання коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
23. Управління Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
24. Економічна необхідність медичного страхування, форми та їх організаційні основи.
25. Обов'язкове медичне страхування.
26. Добровільне медичне страхування.
27. Оцінка сучасного стану медичного страхування в Україні.
28. Загальний підхід до побудови системи медичного страхування.
29. Принципові підходи до створення механізму функціонування медичного страхування.
30. Концептуальний підхід до системи організації охорони здоров'я.
31. Зарубіжний досвід медичного страхування.
32. Організація обов'язкового медичного страхування.
33. Особливості складання договору «асистанс».
34. Медичне страхування в країнах світу.
35. Організація національних систем охорони здоров'я.
36. Медичне страхування Франції та Швеції.
37. Особливості медичного страхування у Німеччині та Великій Британії.
38. Соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання.
39. Обов'язкове державне страхування від нещасних випадків на виробництві.
40. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків.
41. Джерела надходжень до Фонду соціального страхування від нещасних випадків
42. Соціальні виплати Фонду соціального страхування від нещасних випадків.
43. Характеристика сучасного ринку праці в Україні.
44. Характеристика соціального страхування на випадок безробіття.
45. Характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
46. Види допомоги з безробіття.
47. Світовий досвід страхування на випадок безробіття.

48. Страхові внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.
49. Управління страхуванням на випадок безробіття через Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.
50. Тенденції розвитку системи обов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
51. Сутність пенсійного страхування.
52. Порядок обчислення пенсій.
53. Особливості пенсійного забезпечення наукових працівників.
54. Оцінка рівня пенсійного забезпечення.
55. Завдання Пенсійного фонду України.
56. Джерела надходжень до Пенсійного фонду України.
57. Напрямки використання коштів Пенсійного фонду України.
58. Досвід реформування пенсійної системи Польщі.
59. Пенсійна реформа в Україні.
60. Сутність недержавного пенсійного страхування.
61. Асоціація недержавних пенсійних фондів.
62. Доходи і витрати недержавних пенсійних фондів.
63. Договір про недержавне пенсійне страхування.
64. Стан розвитку недержавного пенсійного забезпечення
65. Огляд систем соціального страхування зарубіжних країн.
66. Проблеми розвитку системи соціального страхування за кордоном та в Україні.

Зразки завдань з модуля «Охорона праці в галузі» для студентів, що навчаються дистанційно (заочно)

Варіант 1

Завдання 1. Знайдіть визначення, яке схарактеризовано у реченні

1. – це комплекс заходів лікувального, діагностичного, профілактичного, реабілітаційного характеру, що надається пацієнтам медичними працівниками.
2. – це діяльність громадян, пов'язана із задоволенням особистих та суспільних потреб і така, що, як правило, приносить їм дохід у грошовій або іншій формі.
3. – це неврегульовані шляхом безпосередніх переговорів між працівником і роботодавцем розбіжності з приводу застосування норм трудового законодавства або встановлення ним зміни умов праці, із заявою про розгляд яких працівник або роботодавець звернулися до компетентного органу.
4. – це порядок поведінки, взаємодії між працівниками на конкретному підприємстві, в установі, організації в процесі здійснення трудової діяльності.
5. – це передбачене законодавством повне або часткове звільнення певних категорій громадян від виконання обов'язку або надання додаткових прав при настанні соціального ризику.

Завдання 2. Перелічте та знайдіть підтвердження у законодавстві або нормативно-правових документах України (з позначкою статті та виду документу).

6. Види індивідуальних трудових відносин.
7. Види відповідальності за порушення законодавства з охорони праці України.
8. Категорії зайнятого населення.
9. Категорії громадян, які не можуть бути визнані безробітними.
10. Які існують обмеження у прийомі на роботу підлітків ?

Завдання 3. Вирішіть ситуаційне завдання

11. Провідний спеціаліст Бородько був звільнений з роботи 30 червня 2006 року по п.3 ст.40 КЗпП України за систематичне невиконання

обов'язків, покладених на нього трудовим договором. При розгляді позову про поновлення на роботі в суді з'ясувалося, що за час роботи в установі він дійсно порушував трудову дисципліну, за що адміністрація оголосила йому догану в жовтні 2004 року; 25 липня 2005 він був попереджений про неповну службову відповідність, а 15 червня 2006 Бородько спізнився на роботу, за що і був звільнений.

Які дисциплінарні стягнення згідно КЗпП України правомочна застосовувати адміністрація?

Який порядок звільнення за п.3 ст.40 КЗпП України?

Яке рішення повинен винести суд по суті спору?

Завдання 4. Зробити розрахунок 2-х задач щодо заробітної платні за зразком.

Завдання 5. Обов'язковим є написання підсумкового тесту.

Варіант 2

Завдання 1. Знайдіть визначення, яке схарактеризовано у реченні.

1. – це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче від якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці(обсяг робіт).
2. – це величина, що визначається для обрахування страхового стажу при обчисленні розміру пенсії в солідарній системі загальнообов’язкового державного пенсійного страхування.
3. – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.
4. – це суми, що зберігають працівникові заробітну плату за час, коли він з поважних причин, передбачених законом, звільняється від виконання трудових обов’язків і за ним зберігається місце роботи.
5. – це установлена законом тривалість праці працівника протягом доби.

Завдання 2. Перелічте та знайдіть підтвердження у законодавстві або нормативно-правових документах України (з позначкою статті та виду документу):

6. Які існують обмеження у прийомі на роботу людей похилого віку?
7. Види загальнообов’язкового державного соціального страхування.
8. Види індивідуальних трудових спорів, які підлягають розгляду безпосередньо в місцевих судах.
9. Види правил внутрішнього трудового розпорядку.
10. Які встановлено правила переведення працівника на іншу роботу?

Завдання 3. Вирішіть ситуаційне завдання

11. Стасюк В. Ф. – головний бухгалтер Міністерства охорони здоров'я України, уклав трудовий контракт на 4 роки з п'ятиденним робочим тижнем. Через півроку з дня укладення трудового контракту головні та провідні спеціалісти бухгалтерії Міністерства перейшли на шестиденний робочий

тиждень, а Стасюк В. Ф. відмовився працювати в такому режимі і вимагав зберегти за ним п'ятиденку. Адміністрація відмовила йому в цьому. За неявку на роботу по суботах він був звільнений за прогули без поважних причин згідно п.4 ст.40 КЗпП України.

Стасюк В. Ф. звернувся до суду з позовом про поновлення його на роботі зі старими умовами режиму праці та оплати вимушеного прогулу.

Що слід вважати прогулом?

Яке рішення повинен винести районний суд?

Які правові наслідки незаконного звільнення?

Завдання 4. Зробити розрахунок 2-х задач щодо заробітної платні за зразком.

Завдання 5. Обов'язковим є написання підсумкового тесту.

Варіант 3

Завдання 1. Знайдіть визначення, яке схарактеризовано у реченні

1. – це доручення працівникові роботи, що не відповідає спеціальності, кваліфікації або посаді, обумовлений трудовим договором.
2. – це система державних нормативів, що встановлюють вихідні розміри оплати праці.
3. – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я та працездатності людини в процесі трудової діяльності.
4. – це власник підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, виду діяльності та галузевої належності або уповноважений ним орган чи фізична особа, які відповідно до законодавства використовують найману працю.
5. – це фізична особа, яка працює за трудовим договором на підприємстві, в установі, організації, їх об'єднаннях або у фізичних осіб, які використовують найману працю.

Завдання 2. Перелічте та знайдіть підтвердження у законодавстві або нормативно-правових документах України (з позначкою статті та виду документу):

6. Види часу відпочинку.
7. Виняткові випадки, за яких власник або уповноважений ним орган може застосувати надурочні роботи.
8. Загальні підстави для розірвання трудового договору з ініціативи власника.
9. Категорії осіб, які вважаються непрацездатними членами сім'ї.
10. Категорії працівників, для яких випробування при прийнятті на роботу не встановлюється.

Завдання 3. Вирішіть ситуаційне завдання

11. Завідувач кабінетом електронно-обчислювальних машин старший викладач Проценко відмовився пройти інструктаж із правил роботи з новою технікою, яка надійшла в кабінет. За відсутність без поважних причин на інструктажі наказом ректора йому було оголошено догану.

На наступний день після цього при підключенні нової машини до електромережі вона вибухнула, і Проценко отримав опік рук.

Назвіть склад правопорушень у цьому випадку.

Чи несе адміністрація університету відповідальність за цей нещасний випадок?

Якщо так, то в чому вона виражається?

Завдання 4. Зробити розрахунок 2-х задач щодо заробітної платні за зразком

Завдання 5. Обов'язковим є написання підсумкового тесту.

Завдання на доповнення з охорони праці

1. Класифікація небезпечних та шкідливих виробничих чинників – це...
2. Мета вивчення охорони праці у закладах вищої освіти полягає ...
3. Травматизм – це...
4. Основні методи аналізу виробничого травматизму такі: ...
5. Основні принципи державної політики з охорони праці це...
6. Основні положення Закону України «Про охорону праці» такі: ...
7. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві здійснює такі послуги та виплати: ...
8. За порушення вимог охорони праці передбачена така відповідальність ...
9. Робочий час працівників, зайнятих на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, обмежується таким чином ...
10. Основні обов'язки та права служби охорони праці такі ...
11. Загальні принципи навчання з охорони праці – це ...
12. Гігієна праці – це...
13. Умови праці – це...
14. Методи регулювання якості повітряного середовища у виробничих приміщеннях такі: ...
15. Методи захисту від вібрації такі: ...
16. Методи захисту від шуму такі: ...
17. Дія електромагнітних випромінювань радіочастотного діапазону така: ...
18. Основний принцип організації робочого місця – це...
19. Основні вимоги до технологічних процесів такі: ...
20. Чинники, які впливають на тяжкість ураження електричним струмом, такі:...
21. Ефективність захисного заземлення залежить від ...
22. Захисне занулення – це ...
23. Система пожежної безпеки – це ...
24. Вимоги Правил пожежної безпеки в Україні такі: ...
25. Особливості горіння твердих матеріалів і речовин такі: ...
26. Заходи і засоби щодо обмеження розповсюдження пожеж ...
27. Система протипожежного захисту – це...
28. Виробниче середовище - це...
29. Групи заходів щодо попередження виробничого травматизму такі: ...
30. Законодавство України про охорону праці базується та складається з ...

ВИСНОВКИ

В умовах інформаційних, економічних, глобалізаційних змін в Україні, нових форм господарювання, важливим питанням є адаптація молодих спеціалістів, майбутніх фахівців, роботодавців, керівників до вимог ринкової економіки, вивчення сучасних методів організації виробництва, управління, підвищення фахового рівня, відповідальності до виконуваної роботи, що гарантує збереження життя і здоров'я. Коли людина (фахівець, працівник, менеджер, простий робітник тощо) освічена, якісно підготовлена, виконує правила безпеки, це впливає на виробництво, підвищує ефективність праці, знижує травматизм, захворювання, інвалідність, загибель людей.

У процесі роботи та виробництва підприємства, установи, організації використовують велику кількість різноманітних видів складної техніки, устаткування, електричний струм, шкідливі речовини та матеріали, які часто несуть загрозу життю, здоров'ю працюючих, особливо при порушенні правил, норм техніки безпеки, несуть значні економічні втрати.

Знання правил техніки безпеки, охорони праці, їх виконання працівниками відобразяться у вигляді довголіття, працездатності, продуктивності праці. Знання з охорони праці необхідні майбутнім фахівцям також для формування активної життєвої позиції щодо збереження життя та здоров'я.

Отже, безпека праці може бути на достатньо високому рівні тільки за умов чіткого виконання вимог законів, нормативно-правових актів, інструкцій, правил тощо. Недаремно акцентом державної політики є пріоритет життя та здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності, спрямована на забезпечення фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я населення.

Даний «Збірник ситуаційних завдань з охорони праці: Практикум для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей закладів вищої освіти України» призначений для вивчення студентами основних положень з охорони праці та перевірки засвоєння навчального матеріалу на реальних ситуаційних завданнях, тестах, прикладах, задачах тощо. У ньому висвітлені актуальні питання охорони та безпеки праці, які і на практичних заняттях, і в майбутній трудовій діяльності будуть мотивувати студентів виконувати правила, закони, норми, використовувати отримані знання як стимул для

значущих цінностей людини (робота, кар'єра, сім'я, заробітна плата, здоров'я, життя тощо).

Завдання, ситуаційні задачі, питання, тести цього збірника допоможуть студентам оволодіти практичними навичками рішення складних моментів у професійній діяльності, запам'ятати, краще зрозуміти їх важливість, та дозволять використовувати ці знання в подальшому житті.

Таким чином, ми закликаємо майбутніх професіоналів приділяти більше уваги питанням безпеки та охорони праці, періодично знайомитися з новими розробками, законами, нормативно-правовими актами з охорони праці, соціального захисту тощо. Такий підхід стане одним з дієвих способів змінити на краще ситуацію з безпекою на підприємствах, в організаціях та установах України, зберегти здоров'я нашої нації.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ПРАЦІ, ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Аварійне освітлення – штучне освітлення приміщення для продовження роботи в разі аварійного відключення робочого освітлення.

Безпека – стан захищеності особи та суспільства від ризику зазнати шкоди.

Безпека виробничого обладнання – це здатність технічних систем зберігати безпечний стан при виконанні заданих функцій в умовах, регламентованих нормативною документацією.

Безпека праці – це стан виробничих умов, за яких унеможливорюється вплив шкідливих або небезпечних виробничих чинників на організм людини.

Безпечні умови праці – це стан умов праці, за якого вплив на працівника небезпечних і шкідливих факторів усунуто, або він не перевищує гранично допустимих значень.

Біологічні чинники – це патогенні мікроорганізми (віруси, бактерії, мікроби, грибки) і продукти їх життєдіяльності, а також і макроорганізми (рослини і тварини).

Бокове натуральне освітлення – натуральне освітлення приміщення через світлові прорізи у зовнішніх стінах.

Важкі фізичні роботи (категорія III) – види діяльності, за яких витрати енергії становлять 291-349 Вт (251-300 ккал/год).

Важкість праці – характеристика (чинник) трудового процесу, що відображає переважне навантаження на опорно-руховий апарат і функціональні системи організму (серцево-судинну, дихальну та ін.), які забезпечують його діяльність.

Важкогорючі (важко спалимі) речовини (матеріали) – речовини (матеріали), що здатні спалахувати, тліти чи обвуглюватись у повітрі від джерел запалювання, але не здатні самостійно горіти чи обвуглюватися після його видалення.

Вентиляція – організований і регульований повітрообмін, що забезпечує виділення з приміщень забрудненого повітря і подачу на його місце свіжого.

Верхнє натуральне освітлення – натуральне освітлення приміщень через ліхтарі, світлові прорізи у перекритті, а також через прорізи у стінах у місцях перепаду висот будівлі.

Верхня концентраційна межа поширення полум'я (ВКМПП) – максимально об'ємна (масова) доля горючої речовини у суміші з даним окисником, за якої можливе займання (самозаймання) суміші від джерела запалювання з наступним поширенням полум'я по суміші на будь-яку відстань від джерела запалювання.

Верхня межа поширення полум'я – верхня температура матеріалу (речовини), за який його насичена пара чи горючі леткі утворюють в окислювальному середовищі концентрації, що дорівнюють верхній концентраційній межі поширення полум'я.

Верхолазні роботи – роботи, що виконуються на висоті понад 5 м від поверхні ґрунту, перекриття чи робочого помосту.

Вибух – процес надзвичайно швидкого горіння, що супроводжується швидким наростанням тиску і має велику руйнівну здатність.

Вибухонебезпечна зона – простір у приміщенні або за його межами, у якому є наявні чи здатні утворюватися вибухонебезпечні суміші. Ці зони в разі використання у них електроустаткування поділяються на шість класів.

Виконання робіт в Електричних Установках (ЕУ) – комплекс робіт, що включає ремонтні роботи та технічне обслуговування ЕУ.

Вимоги безпеки праці – вимоги встановлені законодавчими актами, нормативно-технічною документацією, правилами та інструкціями до виробничого обладнання, виробничого середовища й організації трудового процесу, виконання яких захищає працівників.

Вирівнювання потенціалів – метод зниження напруги дотику і кроку між точками електричного кола, до яких можливий одночасний дотик або на яких може одночасно стояти людина.

Виробнича безпека – безпека від нещасних випадків та аварій на виробничих об'єктах і від їх наслідків, що забезпечуються комплексом організаційних і технічних заходів та засобів, спрямованих на запобігання або зменшення дії на працівників небезпечних виробничих чинників.

Виробнича санітарія – це система організаційних, гігієнічних і санітарно-технічних заходів, що запобігають дії шкідливих виробничих чинників на організм людини або зменшують цю дію.

Виробнича травма – порушення анатомічної цілісності організму або його функцій внаслідок дії небезпечного чи шкідливого виробничого чинника. Виробнича травма, як правило, є наслідком нещасного випадку на виробництві, під яким розуміють раптове погіршення стану здоров'я працівника або його смерть під час виконання ним трудових обов'язків

внаслідок короткочасної (не більше одної зміни) дії небезпечних та шкідливих виробничих чинників.

Виробниче приміщення – замкнений простір у будівлях і спорудах, призначений для здійснення трудової діяльності людей.

Виробниче середовище – це сукупність фізичних, хімічних, біологічних, соціальних і інших чинників, що діють на людину при виконанні трудових обов'язків. Виробниче середовище – частина оточуючого людину зовнішнього середовища, що створене природно-кліматичними умовами і професійними чинниками, що впливають на організм в процесі трудової діяльності.

Виробничий ризик – ймовірність ушкодження здоров'я працівника під час виконання ним трудових обов'язків, зумовлена ступенем шкідливості та/або в небезпечності умов праці та науково-технічним станом виробництва.

Виробничо-зумовлене захворювання – захворювання, перебіг якого ускладнюється умовами праці, а частота якого перевищує частоту його у працівників, які не зазнають впливу певних професійних шкідливих чинників.

Вихідна допомога – грошова сума, яка виплачується працівникам при припиненні трудового договору за деякими підставами, зазначеними у законодавстві. Право працівника на одержання вихідної допомоги та її розмір залежать від підстави звільнення.

Вихідні дні – дні щотижневого відпочинку. За п'ятиденного робочого тижня працівникам надаються два вихідні дні на тиждень, а за шестиденного – один вихідний день.

Вібрація – механічні коливання твердих тіл, що проявляються під час їх переміщення у просторі чи в зміні їх форм.

Відповідальний за електрогосподарство – особа з інженерно-технічних працівників, яка має електротехнічну освіту і пройшла перевірку знань з охорони праці в установленому порядку та призначена керівником підприємства відповідати за справний стан і безпечну експлуатацію електричних установок.

Відпустка по вагітності, пологах і догляду за дитиною – надається всім працюючим жінкам, які працюють. На підставі медичного висновку жінкам надається оплачувана відпустка у зв'язку із вагітністю та пологами тривалістю 70 календарних днів до пологів і 56 (у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнених пологів – 70) календарних днів після

пологів, починаючи з дня пологів. Допомога по вагітності та пологах надається застрахованій особі у розмірі 100 % середньої заробітної плати (доходу) і не залежить від страхового стажу. За бажанням, жінкам надається оплачувана відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку з виплатою за ці періоди допомоги по державному соціальному страхуванню. У разі, якщо дитина потребує домашнього догляду, жінці в обов'язковому порядку надається відпустка без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більш як до досягнення дитиною шестирічного віку.

Відрахування із заробітної плати – можуть провадитися тільки у випадках, передбачених законодавством: прибутковий податок, обов'язкові платежі, збори, аліменти, штрафи.

Вогнегасник – переносний або перевізний апарат для гасіння пожеж.

Вогнебезпечна зона – це простір, де можуть знаходитися спалімі речовини, як при нормальному технологічному процесі, так і при можливих його порушеннях.

Вогнестійкість – це здатність будівельних конструкцій зберігати свої робочі функції і властивості під дією високих температур пожежі. Здатність будівельних конструкцій чинити опір дії високої температури, утворенню наскрізних тріщин та поширенню вогню в умовах пожежі і виконувати при цьому свої звичайні, експлуатаційні функції.

Вогнестійкість конструкції – це здатність конструкції зберігати свої робочі функції в умовах пожежі.

Втрата довіри – одна з додаткових підстав для розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. У зв'язку із втратою довіри може бути звільнено лише тих працівників, які безпосередньо обслуговують грошові або товарні цінності (наприклад касирів, продавців, комірників), які вчинили винні дії, що дають власникові або уповноваженому ним органу підставі для втрати довір'я до них.

Гігієна праці – комплекс заходів і засобів щодо зберігання здоров'я працівників, а також профілактика несприятливого впливу на них виробничого середовища і трудового процесу. Гігієна праці – це розділ профілактичної медицини, що вивчає вплив на організм людини трудового процесу і чинників виробничого середовища з метою наукового обґрунтування нормативів і інших засобів профілактики професійних захворювань і інших несприятливих наслідків діяння умов праці на працюючих.

Гігієнічна оцінка чинника – вивчення небезпечності для здоров'я людини певного чинника навколишнього середовища з метою обґрунтування системи профілактичних та оздоровчих заходів.

Гігієнічна характеристика умов праці – сукупність показників, які характеризують об'єктивні дані гігієнічного стану робочого місця, виробничого середовища і трудового процесу.

Гігієнічний норматив чинника – науково обґрунтований і офіційно регламентований рівень шкідливого чинника, перевищення якого може призвести до захворювань або інших несприятливих наслідків для людини і оточуючого природного середовища.

Гідравлічні випробування посудин, що працюють під тиском – випробування механічної міцності посудини шляхом заповнення її рідиною (водою), встановлення пробного тиску (вищого за номінальний) і витрати протягом виробничого часу.

Горіння – екзотермічна реакція окислення речовини, яка супроводжується виділенням диму та виникненням полум'я або освітленням. Горіння – складний фізико-хімічний процес, що супроводжується виділенням теплоти і випромінюванням світла.

Горючі (спалимі) речовини (матеріали) – речовини (матеріали), що здатні самозайматися, а також спалахувати, тліти чи обвуглюватися від джерела запалювання та самостійно горіти після його видалення.

Гранична допустима концентрація (ГДК) шкідливої речовини у робочій зоні – концентрація, яка при щоденній (крім вихідних днів) роботі протягом 8 годин або іншій тривалості, але не більше 41 години за тиждень, за час всього робочого стажу (25 років) не може викликати захворювань або відхилень у стані здоров'я, що виявляються сучасними методами досліджень, у процесі роботи чи у віддалений період життя сучасного і наступних поколінь. Гранично допустима концентрація (ГДК) – концентрація шкідливої речовини у повітрі робочої зони, діяння якої незалежно від наявності інших шкідливих чинників, що не перевищують нормативів при роботі встановленої тривалості, протягом усього трудового стажу не призведе до захворювання або іншого відхилення у стані здоров'я як самого працюючого так і його нащадків.

Гранично допустиме значення виробничого чинника – це максимальне значення величини шкідливого чи небезпечного чинника, вплив якого на людину в процесі регламентованої тривалості не призводить до зниження працездатності чи захворювання працівника в період його

трудової діяльності та у наступний період життя, а також не справляє несприятливого впливу на здоров'я нащадків.

Граничнодопустимий рівень виробничого фактора (ГДР) – рівень виробничого фактора, дія якого при роботі встановленої тривалості за час всього трудового стажу не призводить до травм, захворювання чи відхилення в стані здоров'я в процесі роботи або у віддалені періоди життя теперішнього і наступного поколінь.

Графіки змінності – розклад виходів на роботу, в якому визначаються час початку і закінчення роботи, тривалість робочого дня (зміни) перехід з однієї зміни в іншу, дні роботи і дні відпочинку тощо.

Гуманізація праці – це профілактика перевтоми, професійних захворювань, запобігання виробничого травматизму, створення умов для всебічного розвитку особистості.

Двофазний дотик в електричних установках (ЕУ) – одночасний дотик людини до двох фаз трифазної мережі.

Дисциплінарні стягнення – застосовуються до працівників за порушення трудової дисципліни: догана і звільнення.

Діелектричне взуття – взуття, яке виготовлене з ізоляційного матеріалу, має рифлену підошву і використовується для електрозахисту ніг.

Діелектричні рукавички – рукавички, які виготовлені із гуми або іншого електроізоляційного матеріалу і використовується для електрозахисту рук.

Діюча електроустановка – ЕУ або її ділянка, яка перебуває під напругою або на яку напруга може бути подана вмиканням комутаційних апаратів (вимикачів чи рубильників) а також повітряна лінія електропередачі (ПЛ), на яку напруга може наводитись від інших ПЛ.

ДНАОП – Державні нормативні акти про охорону праці.

Додатковий ЕЗЗ – електроізолювальний засіб, якій сам по собі не може за даної напруги забезпечити захист від ураження електричним струмом, а доповнює основний ЕЗЗ і також може захищати від напруг дотику і кроку.

Допомога при народженні дитини – застрахованій надається особі (одному з батьків дитини, усиновителю чи опікуну) одноразово допомога. Застрахованій особі, яка усиновила дитину або взяла її під опіку, ця допомога надається, якщо звернення за її призначенням надійшло не пізніше шести місяців з дня народження дитини. У разі народження (усиновлення, встановлення опіки) двох і більше дітей допомога надається на кожну

дитину. У разі народження мертвої дитини допомога при народженні не надається.

Допустимий рівень виробничого чинника – рівень виробничого чинника, дія якого при роботі встановленої тривалості за час усього трудового стажу не призводить до травми чи захворювання, але може викликати нечасті швидкоплинні суб'єктивні неприємні відчуття, зміну функціонального стану організму, що не виходять за межі фізіологічної здатності пристосуватися;

Допустимі мікрокліматичні умови – поєднання параметрів мікроклімату, які за тривалого чи систематичного впливу на людину можуть викликати зміни теплового стану організму, що швидко минають і нормалізуються та супроводжуються напруженням механізмів теплорегуляції у межах фізичної адаптації, при цьому не виникає ушкоджень або порушень стану здоров'я, але можуть спостерігатися дискомфортні тепловідчуття, погіршення самопочуття та зниження працездатності.

Допустимі умови і характер праці – умови і характер праці, за яких рівень шкідливих і небезпечних виробничих чинників не перевищує встановлених гігієнічних нормативів на робочих місцях, а можливі функціональні зміни, що викликані трудовим процесом, відновлюються за час регламентованого відпочинку протягом робочого дня чи домашнього відпочинку до початку наступної зміни і не чинить несприятливого впливу в близькому та віддаленому періодах на стан здоров'я працівників і їхніх нащадків.

Евакуаційне освітлення (аварійне освітлення для евакуації) – штучне освітлення для евакуації людей з приміщення у разі аварійного відключення робочого освітлення.

Експертиза ЕУ – офіційне підтвердження фактичних значень параметрів безпеки, їх відповідності вимогам нормативної документації за визначенням можливості подальшої безпечної експлуатації ЕУ.

Електрична ізоляція – шар діелектрика або виконана з діелектрика конструкція, що забезпечує протікання струму потрібним шляхом та безпечну експлуатацію ЕУ.

Електричні травми – це чітко виражені місцеві пошкодження тканин і органів людини, які виникають від дії електричного струму і від електричної дуги.

Електробезпека – система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних засобів і заходів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини у процесі оперативного обслуговування та виконання робіт в електроустановках. Електробезпека – система організаційних і технічних заходів і засобів, що забезпечують захист людей від шкідливого і небезпечного впливу електричного струму, електричної дуги, електромагнітного поля і статичної електрики.

Електрозахисний засіб (ЕЗЗ) – засіб, призначений для забезпечення електробезпеки.

Електромагнітне поле – особлива форма матерії, яка зумовлює взаємодію між електрично-зарядженими тілами або тілами, що мають магнітний момент.

Електроприміщення – приміщення або відгороджені (наприклад сітками) частини приміщення, доступні тільки для кваліфікованого обслуговуючого персоналу, в яких розміщено електроустаткування.

Електротравма – травма, зумовлена дією на людину електричного струму, електричної дуги чи електромагнітного поля.

Електротравматизм – сукупність електротравм.

Електроустановка – сукупність машин, апаратів, ліній та допоміжного обладнання, призначених для виробництва, перетворення, трансформації, передачі, розподілу електричної енергії та перетворення її в інший вид енергії.

Загальна вібрація – вібрація, яка передається людині через опорні поверхні тіла.

Загальне освітлення – штучне освітлення, за якого світильники розміщуються у верхній зоні приміщення рівномірно (загально рівномірне освітлення) або стосовно до розміщення виробничого обладнання (загально локалізоване освітлення) і яке призначене для виконання роботи.

Заземлювальний провідник – провідник, що з'єднує корпус ЕУ із заземлювачем.

Заземлювач – металоконструкція, яка розміщена в ґрунті і має з ним хороший електричний контакт.

Займання – горіння, яке виникає під впливом джерела запалювання.

Замикання на землю в ЕУ – сполучення струмовідних частин ЕУ із землею чи еквівалентом.

Занулення в ЕУ – електричне з'єднання корпусів ЕУ з нульовим захисним проводом трифазної мережі з глухо заземленою нейтраллю, заземленим полюсом в однофазних мережах і з заземленою середньою точкою в мережах постійного струму.

Заохочення за успіхи в роботі – можуть застосовуватись до працівників підприємств, установ, організацій містяться в затверджених трудовими колективами правилах внутрішнього трудового розпорядку.

Запобіжний пристрій – пристрій, який слугує для автоматичного вимикання обладнання у разі виникнення аварійних режимів його роботи.

Заробітна плата – за трудовим правом, винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства, установи, організації і максимальним розміром не обмежується. Мінімальна заробітна плата є державною соціальною гарантією, обов'язковою на всій території України для підприємств, установ, організацій усіх форм власності і господарювання та фізичних осіб.

Засіб захисту працівника – засіб, застосування якого попереджає чи зменшує дію на працівників небезпечних та/чи шкідливих чинників.

Засіб індивідуального захисту – засіб, призначений для захисту від шкідливих чи небезпечних чинників одного працівника.

Засіб колективного захисту – засіб, призначений для одночасного захисту від шкідливих чи небезпечних чинників двох і більше одного працівників.

Застрахована особа – найманий працівник, а також інші особи (громадяни України, іноземці, особи без громадянства та члени їх сімей, які проживають в Україні), які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням, і сплачують або за них сплачуються страхові внески до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності в порядку, встановленому законодавством; фізична особа, яка підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню і сплачує (сплачувала) та/або за яку сплачуються чи сплачувалися у встановленому законом порядку страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Захворювання – порушення нормальної життєдіяльності організму, зумовлене функціональними та/або морфологічними змінами.

Захисне заземлення – умисне електричне сполучення із землею чи її еквівалентом металевих неструмовідних частин ЕУ, що можуть опинитися під напругою.

Захисні міри в ЕУ – схемні чи конструктивні рішення спрямовані на безпечну експлуатацію ЕУ.

Звук – хвильове коливання пружного середовища, за якого виникає надлишковий тиск.

Зона розтікання струму замикання на землю – зона поверхні землі, за межами якої потенціали, створені струмом замикання на землю, умовно можуть бути прийняті рівними нулю.

Ізолюючий майданчик – майданчик, підлога й огорожа якого ізолювані від землі.

Індексація грошових доходів населення – встановлений законами та іншими нормативно-правовими актами України механізм підвищення грошових доходів населення, що дає можливість частково або повністю відшкодовувати подорожчання споживчих товарів і послуг.

Інструктаж з охорони праці – (і. з о. п.) – усне пояснення положень відповідних нормативних документів щодо охорони праці. За характером і часом проведення розподіляють вступний, первинний, повторний, позапланований та цільовий і. з о. п.).

Інфразвук – хвильове коливання пружного середовища з частотою менше 20 Гц.

Інфрачервоне випромінювання (теплове випромінювання) – випромінювання з довжиною хвилі 760 нм – 540 мкм.

Іонізуюче випромінювання – буді-яке випромінювання, взаємодія якого із середовищем призводить до утворення електричних зарядів різних знаків.

Категорія пожежної небезпеки приміщення (будівлі, споруди) – класифікаційна характеристика пожежної небезпеки об'єкта, що визначається кількістю, вибухонебезпечними і пожежонебезпечними властивостями речовин і матеріалів, які знаходяться (обертаються) в них з урахуванням особливостей технологічних процесів розміщених в них виробництв. Відповідно до НАПБ Б.07.005-86 (ОНТП 24-86) приміщення за вибухопожежною та пожежною небезпекою поділяють на п'ять категорій (А, Б, В, Г, Д).

Категорія робіт – розмежування робіт за важкістю на основі загальних енерговитрат організму в ккал/рік (Вт).

Коефіцієнт природної освітленості (КПО) – відношення природної освітленості, що створюється у певній точці заданої площини всередині приміщення світлом неба (безпосереднім або після відбиття), до одночасного значення зовнішньої горизонтальної освітленості, яка створюється світлом повністю відкритого небосхилу.

Коефіцієнт світлового клімату – коефіцієнт для визначення нормативного значення КПО, який враховує особливості світлового клімату.

Коефіцієнт сонячності клімату – коефіцієнт, що враховує додатковий світловий потік, який проникає через світлові прорізи у приміщення за рахунок прямого чи відбитого від поверхні сонячного світла протягом року.

Коефіцієнт страхового стажу – величина, що визначається для обрахунку страхового стажу при обчисленні розміру пенсії в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Колективний трудовий спір (конфлікт) – це розбіжності, що виникли між сторонами соціально-трудова відносин.

Комбіноване натуральне освітлення – поєднання верхнього і бокового натурального освітлення.

Комбіноване штучне освітлення – штучне освітлення, за якого до загального освітлення додається місцеве.

Кондиціонування повітря – створення автоматичного підтримування у приміщенні незалежно від зовнішніх умов (постійних чи змінних) за визначеною програмою температури, вологості, чистоти і швидкості руху повітря.

Контракт – особлива форма трудового договору, в якому вказано строк його дії, права, обов'язки і відповідальність сторін (в тому числі матеріальну), умови матеріального забезпечення і організації праці працівника, умови розірвання.

Кріогенна техніка – техніка, що вирішує проблеми зрідження газів, їх зберігання і транспортування у рідкому стані, конструювання кріорефрижераторів (холодильних машин), охолодження та термостатування за кріогенних температур.

Кріогенний продукт – речовина або суміш речовин, що знаходяться при кріогенних температурах (0-120 K).

Лазерне випромінювання – монохроматичне вузько спрямоване когерентне потужне випромінювання з довжиною хвилі в діапазоні від 20 до сотих часток мкм.

Легкі фізичні роботи (категорія І) – види діяльності, за яких витрата енергії дорівнює 105-140 Вт (90-120 ккал/год) – категорія Іа 141-175 Вт (121-150 ккал/год) – категорія Іб.

Локальна вібрація – вібрація, яка передається через руки працівників під час контакту з ручним механізованим інструментом, органами керування машинами й обладнанням, деталями, які обробляються, та іншим.

Медико-соціальна експертна комісія (МСЕК) – визначає ступінь обмеження життєдіяльності людини, причину, час настання, групу інвалідності, сприяє проведенню ефективних заходів щодо профілактики інвалідності, реабілітації інвалідів, пристосування їх до суспільного життя.

Межа вогнестійкості – це час, протягом якого конструкція може витримати дію вогню, а потім вже починається деформація.

Межа вогнестійкості конструкції – показник вогнестійкості конструкції, який визначається часом (у хвиликах) від початку вогневого випробування стандартного температурного режиму до втрати конструкцією несучої здатності, цілісності або теплоізолювальної здатності

Межа поширення вогню по будівельних конструкціях – розмір зони пошкодження зразка в площині конструкцій від межі зони нагрівання до найвіддаленішої точки пошкодження.

Межі поширення вогню – максимальний розмір пошкоджень (у см), яким вважається обвуглювання, вигорання матеріалу або доплавлювання матеріалів.

Механічна вентиляція – вентиляція, за допомогою якої повітря подається у приміщення чи видаляється з них, з використанням механічних збудників руху повітря.

Мікроклімат виробничих приміщень – умови внутрішнього середовища виробничих приміщень, що впливають на тепловий обмін працівників з оточенням шляхом конвекції, кондукції, теплового випромінювання та випаровування вологи.

Мікрокліматичні умови виробничих приміщень – поєднання температури, відносної вологості та швидкості руху повітря, температури оточуючих людину поверхонь та інтенсивності теплового (інфрачервоного) випромінювання

Місцеве освітлення – штучне освітлення, додаткове до загального, яке створюється світильниками, що концентрують світловий потік безпосередньо на робочих місцях.

Молоді спеціалісти – випускники державних навчальних закладів, потреба в яких раніше була визначена державним замовленням, заявлена підприємствами, установами, організаціями та які у встановленому порядку направлені на роботу на певне підприємство, в установу, організацію.

Моральна шкода по трудових спорах – відшкодування власником або уповноваженим ним органом моральної шкоди працівнику провадиться у разі, якщо порушення його законних прав призвели до моральних страждань, втрати нормальних життєвих зв'язків і вимагають від нього додаткових зусиль для організації свого життя.

Наднизька (мала) напруга – номінальна напруга не більше 40 В змінного струму чи 110 В постійного струму, що застосовується з метою зменшення небезпеки ураження людини електричним струмом.

Найманий працівник – фізична особа, яка працює за трудовим договором на підприємстві, в установі та організації, в їх об'єднаннях або у фізичних осіб, які використовують найману працю.

Напруга дотику – напруга між двома точками кола струму, до яких одночасно дотикається людина.

Напруга кроку – напруга між двома точками кола струму, що знаходяться одна від одної на відстані кроку, на яких одночасно стоїть людина.

Напруженість праці – це характеристика (чинник) трудового процесу, що відображає навантаження переважно на центральну нервову систему, органи чуттів, емоційну сферу працівника.

Наряд-допуск – викладене на спеціальному бланку розпорядження на безпечне виконання роботи, що визначає її зміст, місце, час початку і закінчення, необхідні заходи безпеки, склад бригади і працівників, відповідальних за безпечне виконання роботи.

Небезпека – потенційне джерело шкоди. Кількісно оцінити рівень небезпеки можна за допомогою ризику.

Небезпечна зона обладнання – простір із певними розмірами біля обладнання, в якому постійно діють чи періодично утворюються небезпечні та/чи шкідливі виробничі чинники.

Небезпечний вантаж – речовини і предмети, які під час транспортування, навантажувально-розвантажувальних робіт і зберігання

можуть стати причиною вибуху, пожежі чи пошкодження транспортних засобів, будівель і споруд, а також загибелі, каліцтва, опіків, опромінення чи захворювання людей або тварин.

Небезпечний виробничий чинник – небажане явище, яке супроводжує виробничий процесі, дія якого за певних умов може призвести до травми або іншого раптового погіршення здоров'я працівника (гострого отруєння, гострого захворювання) і навіть до раптової смерті.

Негорючі (неспалимі) речовини (матеріали) – речовини (матеріали), що нездатні до горіння чи обвуглювання у повітрі під впливом вогню або високої температури.

Ненормований робочий день – може застосовуватись на підприємствах для керівного, адміністративно-управлінського технічного і господарського персоналу. Робота понад встановленої тривалості робочого дня для працівника з ненормованим днем не вважається надурочною роботою.

Непостійне робоче місце – місце на якому працівник знаходиться меншу частину (менше 50% чи менше 2 год. безперервно) свого робочого часу.

Нещасний випадок – дія небезпечного чинника на організм під час виконання працівником трудових обов'язків, унаслідок чого виникає травма; це обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого чинника чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок чого заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.

Нещасний випадок на виробництві – дія небезпечного чинника на організм працівника, унаслідок чого виникає травма.

Нижня концентраційна межа поширення полум'я (НКМПП) мінімальна об'ємна (масова) доля горючої речовини у суміші з даним окисником, за якої можливе займання (самозаймання) суміші від джерела запалювання з наступним поширенням полум'я по суміші на будь-яку відстань від джерела запалювання.

Нижня межа поширення полум'я ($t_{нкм}$) – нижня температура матеріалу (речовини), за який його насичена пара чи горючі леткі утворюють в окислювальному середовищі концентрації, що дорівнюють нижній концентраційній межі поширенням полум'я.

Нормативно-правовий акт з охорона праці (НПАОП) – офіційний документ органу державного управління охороною праці, яким встановлюється обов'язкові для виконання норми (правила).

Нульовий захисний провідник – провідник, який з'єднує занулювальні частини електроустановки із глухо заземленою нейтральною точкою джерела струму або її еквівалентом.

Об'єкт розпізнавання – предмет, який розглядається, або окрема його частина чи дефект, який треба розрізняти у процесі роботи.

Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій – власник зобов'язаний за свої кошти організувати проведення попереднього (при прийнятті на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, а також щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року.

Огороджувальний засіб захисту – засіб, який перешкоджає проникненню людини у небезпечну зону або розповсюдженню небезпечних чи шкідливих виробничих чинників.

Однофазний дотик в ЕУ – дотик людини до однієї фази трифазної мережі.

Оперативне обслуговування електроустановок – комплекс робіт, що включає ведення необхідного режиму робіт, проведення перемикань та оглядів і підготовку до проведення ремонту ЕУ.

Опосвідчення ЕУ – офіційне визначення стану безпеки й умов подальшої експлуатації ЕУ.

Оптимальний режим праці та відпочинку – чергування періодів праці та відпочинку, за якого досягається найбільша ефективність трудової діяльності людини і зберігається хороший стан її здоров'я.

Оптимальні мікрокліматичні умови – поєднання параметрів мікроклімату, які за умови тривалого та систематичного впливу на людину забезпечують зберігання нормального теплового стану організму без активізації механізмів терморегуляції, вони забезпечують відчуття теплового комфорту та створюють передумови для високого рівня працездатності.

Оптимальні умови і характер праці – умови і характер праці, при яких виключений несприятливий вплив на здоров'я працівників небезпечних і шкідливих чинників, створюються передумови для збереження високого рівня працездатності.

Організаційні заходи безпеки – заходи, що визначають певний порядок оформлення і виконання робіт в ЕУ.

Організація праці на робочому місці – комплекс заходів, які забезпечують трудовий процес та ефективне використання знарядь виробництва і предметів праці.

Основна ізоляція – ізоляція призначена для нормального функціонування ЕУ та основного захисту людини від ураження електричним струмом.

Основний ЕЗЗ – електроізолювальний засіб, ізоляція якого тривалий час витримує робочу напругу ЕУ і який дозволяє працювати на струмовідних частинах, що перебувають під напругою.

Охорона здоров'я працівників – комплекс заходів для убезпечення здоров'я працівників врахуванням впливу виконуваних робіт виробничого середовища.

Охорона праці – система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

Первинні засоби пожежогасіння – вогнегасники, пожежний інвентар, пожежний інструмент, призначений для ліквідації невеликих осередків пожеж, а також для гасіння пожеж у початковій стадії їх розвитку силами персоналу об'єктів.

Перевтома – сукупність стійких не спрямованих для здоров'я функціональних зрушень в організмі працівників, які виникають внаслідок накопичення втоми.

Періодичний медичний огляд – медичний огляд працівників, який проводиться з установленою періодичністю і має на меті виявлення ознак виробничо-зумовлених захворювань, а також патологічних станів, що розвинулися протягом трудової діяльності і перешкоджають продовженню роботи за певним фахом.

Перша домедична допомога – це комплекс заходів, спрямованих на відновлення та збереження життя та здоров'я потерпілого, здійснюваних немедичними працівниками (взаємодопомога) або самим потерпілим (самодопомога).

Плакат безпеки в ЕУ – виконане в переносному вигляді на листовому матеріалі, що не проводить електричний струм (пластмаса, фанера, картон), відповідного розміру текстового повідомлення (інколи з відповідним малюнком) призначене для заборони настанови або дозволу певних дій,

привертання уваги або застереження працівників з метою убезпечення виконання робіт, а також для надання певної інформації.

Повторне заземлення нульового проводу – заземлення нульового проводу на певній відстані від підстанції з метою убезпечення експлуатації ЕУ.

Подвійна ізоляція – електрична ізоляція, що складається із робочої і додаткової ізоляції.

Пожежа – неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що розвивається в часі і просторі і є небезпечним для людей, матеріальних цінностей та навколишнього середовища.

Пожежна безпека – це розділ охорони праці, що вивчає теорію процесів горіння, основні поняття та визначення в цій сфері, розробляє систему попередження пожеж та заходи пожежного захисту. Пожежна безпека – стан об'єкта, при якому виключається можливість пожежі, а у випадку її виникнення унеможливорюється дія на людей небезпечних чинників пожежі та забезпечується захист матеріальних цінностей.

Пожежна безпека на виробництві – комплекс заходів, спрямованих на запобігання запалювань, пожеж і вибухів у виробничому середовищі, а також на зменшення негативної дії небезпечних та шкідливих чинників, які утворюються у разі їх виникнення.

Пожежна безпека об'єкта – стан об'єкта, за яким із регламентованою імовірністю унеможливорюється виникнення і розвиток пожежі на вплив на людей її небезпечних чинників, а також забезпечується захист матеріальних цінностей.

Пожежна профілактика – комплекс організаційних заходів та технічних засобів спрямованих на запобігання можливому виникненню пожежі чи зменшення її негативних наслідків.

Пожежний сповіщувач – сигнальний пристрій для інформування про пожежу.

Пожежно-вибухова небезпека речовин (матеріалів) – сукупність властивостей, які характеризують схильність цих речовин (матеріалів) до виникнення й поширення горіння, особливості горіння і здатність піддаватися гасінню.

Пожежогасіння – комплекс заходів, спрямованих на ліквідацію пожежі.

Пожежно-небезпечна зона – простір у приміщенні або за його межами, у якому постійно або періодично знаходяться (зберігаються,

використовуються, виділяються) горючі речовини, як за нормального технологічного процесу, так і за його порушення. Ці зони в разі використання у них електроустаткування поділяються на чотири класи.

Показник напруги – пристрій для визначення наявності або відсутності напруги (контактного чи безконтактного типів) на струмопровідних частинах ЕУ.

Попередній медичний огляд – медичний огляд, що проводиться під час влаштування на роботу, для визначення початого стану здоров'я претендента та його відповідності конкретній професії.

Постійне робоче місце – місце, на якому працівник знаходиться більшу частину робочого дня (понад 50% чи понад 2 год. безперервно); якщо при цьому робота виконується у різних пунктах робочої зони, постійним робочим місцем вважається вся зона.

Посудина, що працює під тиском – герметично закрита ємкість, призначена для ведення хімічних, теплових та інших технологічних процесів, а також для зберігання і перевезення газоподібних, рідких та інших речовин, що знаходяться під надлишковим тиском.

Поточна експлуатація ЕУ – довготривале завдання, що виконується електротехнічними працівниками самостійно на закріпленій за ними ділянці протягом зміни робіт за заздалегідь оформленим та затвердженим переліком.

Правові та організаційні основи охорони праці – комплекс взаємопов'язаних законів та інших нормативно-правових актів, соціально-економічних та організаційних заходів, спрямованих на правильну і безпечну організацію праці, забезпечення працівників засобами захисту, компенсацію за важку роботу та роботу в шкідливих умовах, навчання працівників безпечному веденню робіт, регламентацію відповідальності та відшкодування збитків у разі ушкодження здоров'я працівника або його смерті.

Працездатність – здатність людини до праці певного виду, яка визначається рівнем її фізичних і психофізіологічних можливостей, а також станом здоров'я і рівнем професійної підготовки. Працездатність – це стан людини, при якому сукупність фізичних, розумових і емоційних можливостей дозволяє працюючому виконувати необхідну конкретну кількість роботи заданої якості за визначений проміжок часу.

Працівник – особа, яка працює на підприємстві, в організації, установі та виконує обов'язки або функції згідно з трудовим договором (контрактом).

Працівники електротехнічні – працівники, посада або професія яких пов'язана з обслуговуванням ЕУ.

Працівники електротехнологічні – працівники, посада або професія яких пов'язана з експлуатацією електротехнологічної частини виробничого обладнання, але до обов'язків яких не входить обслуговування його електроприводу.

Природна вентиляція – вентиляція, переміщення повітря за якої здійснюється завдяки утворюваній різниці тисків усередині і ззовні приміщення.

Природне освітлення – освітлення приміщень світлом неба (прямим або відбитим), яке проникає через світові прорізи у зовнішніх огорожувальних конструкціях.

Промислова безпека – безпека від аварій на виробничих об'єктах і наслідків цих аварій.

Протипожежна профілактика – це комплекс організаційних технічних заходів, спрямованих на забезпечення безпеки людей, попередження пожеж, локалізацію їх поширення, а також створення умов для успішного гасіння пожежі.

Професійне захворювання – це патологічний стан людини, обумовлений надмірним напруженням організму або дією шкідливого виробничого чинника під час трудової діяльності.

Професійне отруєння – гостра або хронічна інтоксикація викликана дією шкідливого хімічного чинника в умовах виробництва.

Професійним захворюванням називається захворювання, викликане впливом шкідливих умов праці. До них відносяться: хронічні пилові бронхіти, вібраційна хвороба, отруєння різними токсичними речовинами та інших. Професійні захворювання, залежно від тяжкості та строків виявлення, можуть супроводжуватися й не супроводжуватися втратою працездатності. У важких випадках вони можуть призвести до інвалідності.

Психофізіологічні чинники – це фізичні (статичні і динамічні) перенапруження і нервово-психічні перевантаження (розумове перенапруження, монотонна праця, перенапруження органів чуття, підвищена увага, емоційні перевантаження).

Раціональний режим праці і відпочинку – співвідношення періодів роботи і відпочинку, за яких висока продуктивність праці поєднується з високою і стійкою працездатністю людини без ознак надмірної втоми, протягом можливого тривалого періоду. Раціональний режим праці та

відпочинку – фізіологічно обґрунтоване чергування часу роботи та відпочинку впродовж зміни, тижня, місяця, року, яке забезпечує високу і стійку працездатність людини.

Ризик – імовірність заподіяння шкоди з урахуванням її тяжкості.

Роботодавець – власник підприємства, установи, організації, або уповноважений ним орган, незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, і фізична особа, яка використовує найману працю.

Робоча зона – простір, обмежений висотою 2 метри над рівнем підлоги або майданчика, на якому знаходиться місце постійного або тимчасового перебування працівників. До постійних відносяться робочі місця, на яких працює знаходиться більше 50% робочого часу за зміну або більше двох годин безперервно. Якщо робота здійснюється в різних пунктах робочої зони, то постійним робочим місцем вважається вся робоча зона.

Робоче місце – просторова зона, оснащена необхідними засобами, в якій відбувається трудова діяльність працівника або групи працівників, що спільно виконують виробничі завдання. Робоче місце є частиною виробничо-технологічної структури підприємства (організації), воно призначене для виконання частини технологічного (виробничого) процесу і визначається на основі трудових та інших діючих норм і нормативів.

Робочий час – установлений законом (або на його основі) час, упродовж якого працівник відповідно до внутрішнього трудового розпорядку (розкладу, графіку або особистої вказівки адміністрації) повинен виконувати свої трудові обов'язки або іншу доручену роботу.

Самозаймання – це процес горіння, що виникає через тепло, яке утворюється в речовині внаслідок само ініційованих екзотермічних процесів.

Санітарні норми – це норми, положення і правила, які регламентують умови праці.

Сезонні роботи – роботи, які виконуються не весь рік, а протягом певного періоду (сезону), що не перевищує шести місяців.

Середня заробітна плата (дохід) – для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням – розрахунковим періодом для застрахованих осіб (включаючи осіб, які працюють неповний робочий день/робочий тиждень, робота яких пов'язана із сезонним характером виробництва, та добровільно застрахованих осіб) є останні 6 календарних місяців з 1-го до 1-го числа, що передують місяцю, в якому настав страховий випадок.

Система стандартів безпеки праці (ССБП) – це комплекс взаємопов'язаних стандартів спрямованих на забезпечення безпеки, збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

Службове відрядження – поїздка працівника за розпорядженням керівника підприємства, об'єднання, установи, організації на певний строк до іншого населеного пункту для виконання службового доручення поза місцем його постійної роботи.

Соціальні виробничі чинники – зумовлюються поганими відносинами в колективі, незадоволеність працею, погана організація праці, небезпека фізичної чи словесної образи і насильства.

Статична електрика – сукупність явищ, пов'язаних із виникненням, збереженням і релаксацією (зменшенням величини) вільних електричних зарядів на поверхні і в об'ємі діелектричних і напівпровідникових матеріалів або на ізольованих провідниках.

Страховий випадок – подія, з настанням якої виникає право застрахованої особи (найманого працівника) або членів її сім'ї на отримання матеріального забезпечення або соціальних послуг. Нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання, що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму за обставин, з настанням яких виникає право застрахованої особи на отримання матеріального забезпечення та/або соціальних послуг.

Страховий стаж – це період (сума періодів), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням, і сплачує або за неї сплачуються страхові внески до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності в порядку, встановленому законодавством. До страхового стажу зараховуються періоди тимчасової втрати працездатності, перебування у відпустці у зв'язку із вагітністю та пологами та час перебування застрахованої особи у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного вінку, а також періоди одержання виплат за окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, крім пенсій усіх видів.

Страхові внески – відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням; кошти відрахувань на соціальне страхування та збір на обов'язкове державне пенсійне

страхування, сплачені згідно із законодавством, що діяло раніше; кошти, сплачені на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Страховальники – роботодавці та інші особи, які сплачують страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

СУОП – система управління охороною праці, сукупність органів управління підприємством, які на підставі комплексу нормативної документації проводять цілеспрямовану планомірну діяльність з охорони праці.

Тарифна система оплати праці – є основою організації оплати праці. Тарифна система включає: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів і тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники). Використовується для розподілу робіт залежно від їх складності, а працівників – залежно від їх кваліфікації та за розрядами тарифної ставки (сітки). Вона є основою формування та диференціації розмірів заробітної плати. Тарифна сітка (схема посадових окладів) формується на основі: тарифної ставки робітника першого розряду, яка встановлюється у розмірі, що перевищує законодавчо встановлений розмір мінімальної заробітної плати; міжкваліфікаційних (міжпосадових) співвідношень розмірів тарифних ставок (посадових окладів).

Температура займання – це найнижча температура, речовини при якій вона виділяє пари з такою швидкістю, що після займання їх від джерела запалювання виникає стійке горіння.

Температура спалаху (t_{cn}) – найменша температура речовини, за якої в умовах спеціальних випробувань над її поверхнею утворюється пара або газу, що здатні спалахувати від джерела запалювання, але швидкість їх утворення ще недостатня для стійкого горіння, тобто наявний тільки спалах.

Теплий період року – період року, який характеризується середньодобовою температурою зовнішнього повітря вище $+10^{\circ}\text{C}$.

Техніка безпеки – це система організаційних і технічних заходів і засобів, спрямованих на відвернення впливу на працюючих небезпечних виробничих чинників.

Технічні заходи безпеки – заходи, що передбачають підготовку робочого місця до безпечного виконання роботи зі зняттям напруги.

Тимчасові працівники – це працівники, які прийняті на роботу на строк до двох місяців, а при заміщенні тимчасово відсутніх працівників, за якими зберігається їхнє місце роботи (посада), до чотирьох місяців.

Тління – горіння без випромінювання світла, що як правило, розпізнається за допомогою диму.

Травма – порушення анатомічної цілісності організму або його функцій внаслідок дії небезпечних виробничих чинників.

Травматизм (грец. *trauma* – рана) – це порушення анатомічної цілісності організму або його функцій унаслідок раптової короткочасної дії будь-якого зовнішнього чинника (механічного, хімічного, термічного і ін.), у результаті чого настає тимчасова або постійна втрата працездатності.

Трипартизм – рівне представництво трьох сторін – державних органів, роботодавців і робітників у вирішенні питань охорони праці.

Трудова діяльність – це джерело розвитку суспільства, створення матеріальних, культурних і духовних цінностей, передумова існування як кожної окремої людини, так і людства в цілому. Важкість та напруженість праці є одними з головних характеристик трудового процесу.

Тяжкість праці – інтегральне поняття, що виражає ступінь функціонального напруження організму при виконанні трудового процесу.

Ультразвук – хвильове коливання пружного середовища з частотою понад 20 кГц.

Ультрафіолетове випромінювання – електромагнітне випромінювання з довжиною хвилі 400-10 нм.

Умови праці – сукупність чинників виробничого середовища, що впливає на здоров'я і працездатність людини в процесі праці. Дослідження умов праці показали, що чинниками виробничого середовища в процесі праці є: санітарно-гігієнічна обстановка, яка визначає зовнішнє середовище в робочій зоні – мікроклімат, механічні коливання, випромінювання, температуру, освітлення та ін; психофізіологічні елементи: робоча поза, фізичне навантаження, нервово-психологічну напругу та інші, які обумовлені самим процесом праці; естетичні елементи: оформлення виробничих приміщень, обладнання, робочого місця, робочого інструменту та ін; соціально-психологічні елементи, складові характеристики так званого психологічного клімату.

Фізичні виробничі чинники – це рухомі машини і механізми, підвищена напруженість електричних і магнітних полів, підвищена запиленість, загазованість, вологість повітря, підвищена і понижена температура поверхонь чи повітря, підвищений шум, ультразвук та інфразвук, вібрація, іонізуюче випромінювання, радіація, підвищений і понижений барометричний тиск, підвищена напруга в електричному колі,

відсутність чи нестача природного освітлення, недостатня освітленість, засліплююча дія прямого і відбитого світла та ін.

Фізичні роботи середньої важкості (категорія II) – види діяльності, за яких витрата дорівнює 176 –232 Вт (151–200 ккал/год) – категорія Па та 233–290 Вт (200–250 ккал/год) – категорія П б.

Фізіологія праці – це розділ гігієни праці, що вивчає зміну функціонального стану організму людини під впливом виробничої діяльності і розробляє фізіологічно обґрунтовані засоби організації трудового процесу, що сприяють попередженню втоми і підтримувannya високого рівня працездатності.

Фон – поверхня, що безпосередньо прилягає до об'єкта розпізнавання, на якій він розглядається.

Форма Н-1 (акт розслідування нещасного випадку за формою Н-1) – документ, який складається комісією за результатами розслідування нещасного випадку, пов'язаного з виробництвом.

Форма Н-2 – повідомлення про наслідки нещасного випадку складається роботодавцем за результатами нещасного випадку.

Форма Н-4 (акт розслідування причин професійного захворювання) – документ, який складається комісією, призначеною для розслідування причин професійного захворювання.

Форма Н-5 (акт розслідування за формою Н-5) – документ, який складається за результатами розслідування нещасного випадку, що стався з працівником, або аварії комісією, призначеною для цього розслідування.

Форма НПВ (акт розслідування нещасного випадку за формою НПВ) – документ, який складається комісією за результатами розслідування нещасного випадку на підприємстві, який визнано таким, що не пов'язаний з виробництвом.

Форма П-3 – повідомлення, яке складається на кожного хворого клініками науково-дослідних інститутів (відділеннями професійних захворювань лікувально-профілактичних закладів) і надсилається роботодавцю за місцем роботи хворого.

Форма П-5 (карта обліку професійного захворювання /отруєння) – документ, який складається Держпродспоживслужбою на підставі акта розслідування професійного захворювання.

Характер праці – особливості трудового процесу (тяжкість, напруженість, монотонність та ін.), що здатні при відповідних умовах чинити несприятливу дію на здоров'я людини і її працездатність.

Хімічні чинники – це хімічні речовини, які за своїм характером дії на людину поділяються на загально-токсичні, подразнюючі, сенсibiliзуючі, канцерогенні, мутагенні, та такі, що впливають на репродуктивну функцію.

Холодний період року – період року, який характеризується середньодобовою температурою зовнішнього повітря, що дорівнює -10°C і нижче.

Чергове освітлення – штучне освітлення у неробочий час.

Шкідлива речовина – це та, яка при контакті з організмом людини у випадку порушення вимог безпеки і гігієни праці може викликати захворювання або відхилення у стані здоров'я як у процесі контакту з нею, так і у віддалені строки життя сучасного і наступного поколінь, що визначаються сучасними засобами.

Шкідливий виробничий чинник – це чинник, який за певних умов (інтенсивність, тривалість тощо) може спричинити зниження працездатності чи професійне захворювання працівника, привести до порушення здоров'я нащадків.

Шкідливі та небезпечні умови і характер праці – умови і характер праці, за яких унаслідок порушення санітарних норм і правил можливий вплив небезпечних і шкідливих чинників виробничого середовища – в значеннях, що перевищують гігієнічні нормативи, і психологічних факторів трудової діяльності, що викликають функціональні зміни в організмі, які можуть призвести до стійкого зниження працездатності чи порушення здоров'я працівників.

Штучне освітлення – освітлення приміщень за допомогою штучних (електричних) джерел світла.

Шум – хаотичне поєднання звуків різної частоти та інтенсивності, що несприятливо діють на людину.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Абільтарова Е. Н. Основи охорони праці. Модуль 1: Правові та організаційні питання охорони праці, основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії: навч.-метод. посібник / Е. Н. Абільтарова, М. С. Корець, С. М. Яшанов. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 409 с.
2. Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист: методичні вказівки та рекомендації до вивчення дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» / уклад. : Воронов О. І. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. – 43 с.
3. Гвоздій С. П. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі» / Гвоздій С. П., Стенпковська Г. І., Шапкіна Т. І., Глінська Л. І. – У 2-х частинах. – Частина 2. Розслідування нещасних випадків. – Одеса: Видавництво Одеській національний університет, 2011.– 32 с.
4. Геврик Є. О. Гігієна праці на виробництві/ Є. О. Геврик, Н. П. Пешко. Навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів. – К.: Ельга Ніка Центр, 2004. – 276 с.
5. Гогіташвілі Г. Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: навчальний посібник / Г. Г. Гогіташвілі, Є. Т. Карчевські, В. М. Лапін. – К.: Знання, 2007. – 167 с.
6. Грибан В. Г., Негодченко О. В. Охорона праці / В. Г. Грибан, О. В. Негодченко. Навчальний посібник. 2ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 280 с.
7. Грищук М. В. Основи охорони праці: Підручник. / М. В. Грищук. – К.: Кондор, 2005. – 240 с.
8. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці: підручник / В. Ц. Жидецький. – Львів: УАД, 2006. – 336 с.
9. Запорожець О.І. Основи охорони праці: підручник/ О. І. Запорожець, О. С. Протоєрейський. Г. М. Франчук, І. М. Боровик. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.

10. Зацарний В. В. Охорона праці: Навч. посіб. для дистанційного навчання / В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно. – К.: Університет «України», 2006. – 304 с.
11. Іванова І. В. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі» (інформаційний пакет методичних матеріалів) / І. В. Іванова, М. О. Неізвестний, Г. І. Стенпковська, С. П. Гвоздій. – У 2-х частинах. – Частина 1. Трудові правовідносини. Зразки документів. – Одеса: Видавництво Одеської національний університет, 2011. – 36 с.
12. Карлицький С. М. Трудове право України: Навч. посіб. / С. М. Карлицький. – Вид. 2-е перероб. – К.: Прецедент, 2006. – 210 с.
13. Катренко Л. А. Охорона праці в галузі освіти / Л. А. Катренко, І. П. Пістун Навчальний посібник. Суми: університетська книга, 2001. – 339 с.
14. Катренко Л. А. Охорона праці: навчальний посібник/ Л. А. Катренко, Ю. В. Кіт, І. П. Пістун. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
15. Куріс Ю. В. Соціально-психологічні засади виробничої діяльності / Ю. В. Куріс, В. К. Тарасов, А. В. Банах // Гуманітарний вісник ЗДІА. – №68. – 2017. – С. 216-224. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/gvzdia_68_21.pdf
16. Основи охорони праці / В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Г. Г. Валенко та інш. За ред. проф. В. В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 480 с.
17. Основи охорони праці: підручник. / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний та ін. 2-ге видання. – К.: Основа, 2006. – 448 с.
18. Охорона праці: навчальний посібник / За заг. ред. Я. І. Бедрія. – К.: ЦУЛ, 2002. – 321 с.
19. Охорона праці: навчальний посібник/ З. М. Яремко, С. В. Тимошук, О. І. Третяк, Р. М. Ковтун. За ред. З. М. Яремка. – Львів: вид-во «Центр ЛНУ ім. І. Франка», 2010. – 374 с.
20. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: навчальний посібник/ А. В. Русаловський. 4-е вид., доповн. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295с.
21. Сердюк В. Р. Соціально-економічні аспекти охорони праці / В. Р. Сердюк, Л. В. Мимрик // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – №5. – 2009. – С. 55-59.

22. Сивко В. Й. Правові та організаційні основи охорони праці в Україні: навчальний посібник / В. Й. Сивко. – К.: Кондор, 2008. – 138 с.
23. Тестові завдання для модульного та підсумкового контролю знань з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. Методичні рекомендації / Іванова І. В., Неізвестний М. О., Стенпковська Г. І., Шапкіна Т. І. – Одеса, 2007. – 31 с.
24. Тимченко Г. М. Охорона праці та безпека життєдіяльності в галузі «Здоров'я людини»: навчальний посібник / Г. М. Тимченко, А. М. Закревський. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 192 с.
25. Третьяков О. В., Зацарний В. В., Безсонний В. Л. Охорона праці: Навчальний посібник. Для самостійної роботи студентів. – Харків, 2008. – 483 с.
26. Ярошевська В. М. Охорона праці в галузі / В. М. Ярошевська, В. Й. Чабан. Навчальний посібник. – К.: Професіонал, 2004. – 288 с.

Додаткова література

1. Внукова Н. М., Кузьминчук Н. В. Соціальне страхування: Кредитно-модульний курс. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 412 с.
2. Залетов А. Н. Страхование в Украине / Под. ред. О. А. Слюсаренко. – К.: Международная агенция «BeeZone», 2002. – 452 с.
3. Колораги Є., Руденко Л. Розвиток накопичувального та медичного страхування в Україні // Економіка України. – 2001. № 16 – С. 131 – 135
4. Корнацький В. М. Медичні, соціально-економічні та юридичні передумови обов'язкового медичного страхування в Україні // Лікарська справа. – 2000. - № 6. – С. 114-116.
5. Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни «Соціальне страхування» для студентів денної форми навчання зі спеціальності 7.050104 – «Фінанси» / Укладач старш. викл. О. В. Вірбулевська. – Кременчук, 2008. – 34 с.
6. Порядок виплати надбавки за стаж наукової, науково-технічної, науково-організаційної та науково-педагогічної роботи науковим працівникам державних наукових установ, організацій та державних вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 609 від 26.04.2003р. // Соціальний захист. – 2003. – № 6.

7. Про внесення змін до бюджету фонду на 2004 рік: Постанова правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності від 25.06.2004 № 51 // Урядовий кур'єр. – 2004. - № 131. – С. 22.
8. Про затвердження Порядку нарахування та сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за деякі категорії застрахованих осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1092 // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 165. – С. 10.
9. Про оплату праці: Закон України від 01.02.1995. № 150-III // Фінанси України. – 1999. – № 6. – С. 25 – 32.
10. Юрій С. / Шаварина М. П., Шаманська Н. В. Соціальне страхування: Підручник. – К.: Кондор, 2004. – 464 с.

Інформаційні ресурси

1. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]: Закон України №322-VIII від 10 грудня 1971 року. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: ратифіковано Законом України №475/97-ВР від 17 липня 1997 року // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Основи законодавства України «Про охорону здоров'я» [Електронний ресурс]: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-128>. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
4. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення [Електронний ресурс]: Закон України № 4004-XII від 24 лютого 1994 року// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст.218. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>
5. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 р. № 1058-IV // rada.kiev.gov.ua.
6. Про охорону праці [Електронний ресурс]: Закон України № 2695-XII від 14 жовтня 1992 року// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 49, ст.66

ДОДАТКИ

Додаток 1
Форма Н-5

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада роботодавця або керівника органу, який
призначив комісію)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

20__ р.

М. П.

АКТ (СПЕЦІАЛЬНОГО) РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ (АВАРІЇ), ЩО СТАВСЯ (СТАЛАСЯ)

____ 20__ р. о __ год. __ хв.

На

(найменування підприємства, код згідно з ЄДРПОУ,

найменування органу, до сфери управління якого належить

підприємство)

(дата складення акта)

(місце складення акта)

Комісія, призначена наказом від ____ 20__ р. N ____

(найменування органу, який утворив комісію)

у складі голови

(прізвище, ім'я та по батькові)

(посада, місце роботи)

членів комісії:

(прізвище, ім'я та по батькові)

(посада, місце роботи)

за участю:

(прізвище, ім'я та по батькові)

(посада, місце роботи)

провела у період з ____ 20__ р. по ____ 20__ р. (спеціальне)
розслідування нещасного випадку (аварії), що стався (сталася)

(місце події, кількість потерпілих,

у тому числі із смертельним наслідком)

1. Відомості про потерпілого (потерпілих)

(прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, професія (посада), стаж роботи - загальний, у тому

числі на підприємстві, за професією; дата проходження навчання, інструктажу, перевірки

знань з охорони праці, первинного та періодичного медичного огляду, професійного добору;

наслідки нещасного випадку)

(відомості про членів сім'ї, які перебувають на утриманні

потерпілого, - прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, ступінь

родинного зв'язку, рід занять, - у разі нещасного випадку із смертельним наслідком)

2. Характеристика об'єкта, ділянки та місця, де стався (сталася) нещасний випадок (аварія)

(стисла характеристика об'єкта, ділянки та місця, де стався (сталася) нещасний випадок (аварія), із

зазначенням відомостей про проектний, затверджений та фактичний режим роботи об'єкта

(устаткування) до настання нещасного випадку (аварії)

(стан об'єкта (ділянки), устаткування (конструкції) і матеріалів перед нещасним випадком

(аварією); висновок про їх відповідність нормативним вимогам)

(відомості про аналогічні нещасні випадки (аварії) на підприємстві)

(опис організації на підприємстві роботи з охорони праці та її недоліків (зазначаються тільки у разі

групового нещасного випадку та нещасного випадку із смертельним наслідком)

3. Обставини, за яких стався (сталася) нещасний випадок (аварія)

(опис подій, що сталися, робіт, що проводилися до нещасного випадку (аварії), їх процесу

з початку зміни із зазначенням керівника робіт, його вказівок, дій потерпілого (потерпілих) та

інших осіб, причетних до настання нещасного випадку (аварії)

(послідовний виклад подій із зазначенням небезпечних та шкідливих виробничих факторів, які

впливали на потерпілого, перелік машин, інструментів, устаткування, експлуатація яких

призвела до нещасного випадку, небезпечних умов і небезпечних дій потерпілого або інших осіб,

характеру аварії)

(перелік заходів, вжитих відповідно до плану ліквідації наслідків нещасного випадку (аварії),

надзвичайної ситуації або плану локалізації аварійних ситуацій)

4. Причини нещасного випадку (аварії)

(основні технічні, організаційні та психофізіологічні причини нещасного випадку (аварії), включаючи

перевищення гранично допустимих концентрацій (рівнів) небезпечних і шкідливих виробничих

факторів, невідповідність засобів колективного, індивідуального та медичного захисту встановленим

вимогам та їх недостатність (якщо це вплинуло на подію)

(узагальнені результати перевірки стану охорони праці на підприємстві, проведеної органами

державного нагляду за охороною праці та іншими органами - тільки у разі групового нещасного

випадку та нещасного випадку із смертельним наслідком)

5. Заходи щодо усунення причин виникнення нещасного випадку (аварії)

(заходи щодо усунення безпосередніх причин виникнення нещасного випадку і запобігання подібним випадкам)

(заходи щодо ліквідації наслідків аварії - у разі необхідності)

6. Висновок комісії

(нещасний випадок вважається (не вважається) пов'язаним з виробництвом)

(складається акт форми Н-1 або форми НПВ, карта форми П-5 - у разі

гострого професійного захворювання (отруєння)

(відомості про осіб, у тому числі потерпілого, працівників іншого підприємства або сторонніх осіб, дії

або бездіяльність яких призвели до нещасного випадку (аварії), перелік порушень вимог

законодавства про охорону праці, посадових інструкцій тощо (із зазначенням статей, розділів,

пунктів)

(пропозиції щодо притягнення до відповідальності осіб, дії або бездіяльність яких призвели до

нещасного випадку (аварії)

(запис про зустріч членів комісії з розслідування з потерпілими або членами їх сімей чи особами,

які представляють їх інтереси, з метою розгляду питань щодо розв'язання соціальних проблем, які

виникли внаслідок нещасного випадку, пропозиції щодо їх розв'язання відповідними органами,

роз'яснення потерпілим (членам їх сімей, особам, які представляють їх інтереси) прав у зв'язку з

настанням нещасного випадку)

7. Перелік матеріалів, що додаються

Голова комісії

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Члени комісії

(підпис)

(ініціали та прізвище)

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада роботодавця або керівника, який призначив комісію)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

_____ 20__ р.

М. П.

АКТ N _____
ПРО НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК, ПОВ'ЯЗАНИЙ З ВИРОБНИЦТВОМ

(прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

(місце проживання потерпілого)

1. Дата і час настання нещасного випадку _____

(число, місяць, рік)

(год., хв)

2. Найменування підприємства, працівником якого є потерпілий:

Місцезнаходження підприємства, працівником якого є потерпілий:

Автономна Республіка Крим,
область

район

населений пункт

Форма власності

Орган, до сфери управління якого належить
підприємство

Реєстраційні відомості підприємства (страхувальника) у Фонді соціального
страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних
захворювань:

реєстраційний номер страхувальника

дата реєстрації

найменування основного виду діяльності

та його код згідно КВЕД

встановлений клас професійного ризику
виробництва

Найменування і місцезнаходження підприємства,
де стався нещасний випадок

Цех, дільниця, місце, де стався нещасний випадок

3. Відомості про потерпілого:

стать: чоловіча, жіноча	
число, місяць, рік народження	
професія (посада)	
розряд (клас)	
стаж роботи загальний	
стаж роботи за професією (посадою)	
ідентифікаційний код	

4. Проведення навчання та інструктажу з охорони праці:

Навчання за професією чи роботою, під час виконання якої стався нещасний випадок	
	(число, місяць, рік)
проведення інструктажу: вступного	
	(число, місяць, рік)
первинного	
	(число, місяць, рік)
повторного	
	(число, місяць, рік)
цільового	
	(число, місяць, рік)

Перевірка знань за професією чи видом роботи, під час виконання якої стався нещасний випадок (для робіт підвищеної небезпеки)	
	(число, місяць, рік)

Робота в умовах дії шкідливих або небезпечних факторів

5. Проходження медичного огляду:

попереднього	
	(число, місяць, рік)
періодичного	
	(число, місяць, рік)

6. Обставини, за яких стався нещасний випадок

Вид події	
Шкідливий або небезпечний фактор та його значення	

7. Причини нещасного випадку:

основна	
супутні:	

8. Устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, експлуатація яких призвела до нещасного випадку

(найменування, тип, марка, рік випуску, підприємство-виготовлювач)

9. Діагноз згідно з листком непрацездатності або довідкою лікувало- профілактичного закладу	
Перебування потерпілого в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння	

(так, ні)

10. Особи, які допустили порушення вимог законодавства про охорону праці:

<i>(прізвище, ім'я, та по батькові, професія, посада, підприємство,</i>	
<i>порушення вимог законодавства про охорону праці із</i>	
<i>зазначенням статей, розділів, пунктів тощо)</i>	ДНАОП

11. Свідки нещасного випадку

<i>(прізвище, ім'я, та по батькові, постійне місце проживання)</i>	
--	--

12. Заходи щодо усунення причин нещасного випадку

№ п/п	Найменування заходу	Строк виконання	Виконавець	Відмітка про виконання
-------	---------------------	-----------------	------------	------------------------

Голова комісії

(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
----------	----------	------------------------

Члени комісії

(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

_____ 20__ р.

Додаток 3
до Порядку розслідування та обліку
нещасних випадків не виробничого характеру

Форма НТ
ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада, ініціали та прізвище)

" ____ " _____ 20_ р.
М. П.

АКТ N ____
про нещасний випадок не виробничого характеру

1. _____
(прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

2. Дата народження _____
(число, місяць, рік)

3. Стать _____

4. Рід занять: працюючий, не працюючий, дитина дошкільного віку,
учень, студент _____

5. Дата і час нещасного випадку _____

число		місяць		рік	

6. Адреса потерпілого:

Автономна Республіка Крим, область _____

район _____

населений пункт _____

вулиця, будинок, квартира _____

7. Місце, де стався нещасний випадок _____

8. Стислий виклад обставин нещасного випадку _____

9. Подія, що призвела до нещасного випадку _____

10. Причини нещасного випадку _____

11. Наслідки нещасного випадку _____
(смертельний, не смертельний)

12. Перебування потерпілого в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, тверезий _____

13. Заходи, які необхідно здійснити для усунення причин травмування:

N п/п	Зміст заходу	Виконавець - посада, місце роботи, ініціали та прізвище	Термін виконання
-------	--------------	---	------------------

14. _____ Висновок _____ комісії

(зміст порушення нормативно-правових актів із зазначенням винних осіб)

15. Назва організації, яка проводила розслідування _____

Голова комісії _____
(посада) _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

Члени комісії _____
(посада) _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

" ____ " _____ 20_ р.

Додаток 4.
Відповіді на кросворд з пожежної безпеки

В і д п о в і д і											5 Б				
											Е				
											Н				
											3				
3 Е		2 В		1 П		1 В				4 П		И		К	
В		У				О		Ж		Е		Ж		Н	
А		Г				Г						Е			
К		Л				Н						Ж			
У		Е				Е						А			
						Г									
2 В	А	Ж	К	О	З	А	Й	М	И	С	6 О		Т	І	
	Ц		И			С							Р		
	І		С			Н							У		
	Я		Л		3 Д	И	М						Є		
			О			К							Н		
			Т										Н		
4 Ч	А	Д	Н	И	Й								Я		
			И												
			Й												

Відповіді на алгоритм розслідування нещасного випадку на підприємстві

№	Етап у розслідуванні нещасного випадку	Відповідь
1.	Що терміново зобов'язаний зробити керівник робіт у разі нещасного випадку?	В) Керівник робіт зобов'язаний терміново організувати надання першої допомоги
2.	Що не зобов'язаний робити керівник робіт у разі нещасного випадку?	Б) Керівник робіт не зобов'язаний повідомляти про нещасний випадок відділенню Фонду соціального страхування за місцем розташування підприємства, адже це обов'язок роботодавця
3.	Хто має зробити запит до лікувального закладу про тяжкість ушкодження потерпілого?	Б) роботодавець зобов'язаний зробити запит до лікувального закладу про характер і тяжкість ушкодження потерпілого
4.	Де роботодавець реєструє нещасні випадки?	А) Роботодавець реєструє нещасні випадки у Журналі реєстрації осіб, що потерпіли від нещасних випадків на виробництві, за формою відповідно до додатка 7 Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві (затверджений постановою КМУ від 30.11.2011 № 1232).
5.	У який строк роботодавець зобов'язаний утворити комісію з розслідування нещасного випадку?	В) протягом доби Після того, як роботодавець отримав повідомлення про нещасний випадок, він зобов'язаний протягом доби наказом утворити комісію з розслідування нещасного випадку.
6.	Скільки осіб має входити до складу комісії?	Б) не менше ніж три До складу комісії з розслідування нещасного випадку має входити не менше ніж три особи
7.	Протягом скількох робочих днів, із моменту утворення, комісія зобов'язана розслідувати нещасний випадок?	А) трьох Комісія зобов'язана розслідувати нещасний випадок протягом трьох робочих днів із моменту її утворення.
8.	Чим роботодавець зобов'язаний забезпечити членів комісії?	Д) Роботодавець зобов'язаний створити належні умови для роботи комісії – забезпечити – приміщенням, засобами зв'язку, автотранспортом, оргтехнікою і канцелярським приладдям Д) правильні відповіді - а, б та г
9.	Кому роботодавець протягом доби має надіслати примірники затверджених актів за формою Н-5 і Н-1?	Е) Протягом доби роботодавець має надіслати примірники затверджених актів за формою Н-5 і Н-1 спеціалісту служби охорони праці або посадовій особі, на яку роботодавець поклав функції відповідального з охорони праці; потерпілому або

		уповноваженій ним особі; первинний організації профспілки, представник якої брав участь у роботі комісії; Фонду та територіальному органу Держпраці за місцем розташування підприємства правильні відповіді – а, б, в та г
10.	У скількох примірниках комісія складає акти за формою Н-5 і Н-1?	Б) у п'яти Комісія зобов'язана скласти акт проведення розслідування нещасного випадку за формою Н-5 та акт про нещасний випадок, пов'язаний із виробництвом, за формою Н-1 у п'яти примірниках
11	Із ким роботодавець має письмово погодити продовження строку розслідування нещасного випадку?	А) продовження строку розслідування нещасного випадку роботодавець має письмово погоджувати із територіальним органом Держпраці за місцем розташування підприємства
12	Керівник робіт зобов'язаний зберегти обстановку на робочому місці до прибуття комісії такою, якою вона була на момент нещасного випадку:	Б) Керівник робіт зобов'язаний зберегти обстановку на робочому місці до прибуття комісії такою, якою вона була на момент нещасного випадку, якщо це не загрожує життю чи здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків
13.	У який строк роботодавець зобов'язаний передати відповідним органам на паперовому носії повідомлення про нещасний випадок зі смертельним наслідком?	В) протягом трьох годин про нещасний випадок зі смертельним наслідком роботодавець зобов'язаний протягом трьох годин передати відповідним органам повідомлення на паперовому носії
14.	Який документ видає роботодавець за результатами розслідування нещасного випадку?	А) наказ Роботодавець зобов'язаний видати наказ про результати розслідування нещасного випадку та вжиття запропонованих комісією заходів запобігання виникненню подібних нещасних випадків.

This image shows a full page of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Навчальне видання

Гвоздій Світлана Петрівна
Стенпковська Галина Іванівна

**ЗБІРНИК
СИТУАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ**

*Практикум
для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей
закладів вищої освіти України*

Видано в авторській редакції

Підп. до друку 03.09.2019. Формат 60х84/16.
Гарн. Таймс. Умов.-друк.арк. 10,29. Тираж 50 прим.
Зам. № 1972.

Видавець і виготовлювач:
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
Україна, 65082, м. Одеса, вул. Єлисаветинська, 12
Тел.: (048)723 28 39. E-mail: druk@onu.edu.ua